

#9 11/2020

LITERAUTICA

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ALTE MOFTURI

pavel
NEDELCU

cornel
BĂLAN

daniela
ALBU

charles
BAXTER

alexandra
NICULESCU

lidia
TRĂUȘAN-MATU

mircea
BĂDUȚ

mihai
POPA

raul gabriel
GAVRA

alin
BUZOIANU

tettyo
SAITO

adrian
SCRIMINȚ

radu
FILIP

florentina
IONESCU

CUPRINS

EDITORIAL

003 | Louise Glück – poezia ca act „performativ” câștigă Premiul Nobel |

Pavel Nedelcu

PROZĂ

010 | N-o să știe Shimon Peres ce sacouri șic aveam noi | **Alexandra Niculescu**

016 | Denivelare | **Alin Buzoianu**

020 | Grifonul | **Charles Baxter**

043 | Pergamentul | **Mihai Popa**

049 | Sîn' Petrul lupilor | **Daniela Albu**

061 | Cinciul se numără de două ori |

Radu Filip

073 | Sper ca lumea să se sfârșească așa |

Tettyo Saito

078 | Fata lui Gogu Pascu |

Florentina Ionescu

085 | Înregistrări | **Cornel Bălan**

090 | Kamikaze | **Adrian Scriminț**

097 | Intersecții paralele | **Mircea Băduț**

INTERVIU

036 | Amintiri și portrete în ulei - Convorbiri cu Sorin Adam | **Lidia Trăușan-Matu**

RECENZIE FILM

076 | Nuntă a la grec | **Raul Gabriel Gavra**

Conținutul acestei reviste este protejat prin copyright.

Orice reproducere a conținutului este interzisă prin lege, cu excepția cazurilor în care se primește acordul autorilor.

Autorii sunt singurii responsabili pentru propriile creații.

ECHIPA

Daniela Albu

Vasile Baghiu

Cornel Bălan

Daniel Dorosan

Florin Giurcă

Cosmin Leucuța

Gabriel Florin Macsim

Pavel Nedelcu

Alexandra Niculescu

Mihail Victus

EDITORI NUMĂR CURENT

Cornel Bălan

Pavel Nedelcu

Alexandra Niculescu

Mihail Victus

Ilustrație copertă:

Niklas Elmehed

EDITORIAL

Louise Glück – poezia ca act „performativ” câștigă Premiul Nobel

PAVEL NEDELCU

A șaisprezecea scriitoare din întreaga istorie a premiului a câștigat anul acesta Nobelul pentru Literatură. Nu se mai întâmpla ca o scriitoare americană să îl câștige din 1993 (Toni Morrison). Doar trei poete mai câștigaseră premiul până acum: Gabriela Mistral (1945), Nelly Sachs (1966) și Wisława Szymborska (1996).

Este vorba despre Louise (Elisabeth) Glück, poetă americană născută la New York în 1943. O poetă de calitate, cu numeroase premii obținute de-a lungul timpului, a cărei carieră cuprinde momentan mai mult de cincizeci de ani, începând cu 1968, când a debutat cu prima colecție de poezii (*Firstborn*). Publicațiile ei însumează la momentul actual 12 cărți de poezie și două de eseuri despre poezie (*Proofs and Theories* publicată în 1994, și *American Originality*, în 2017).

Faptul că nimeni nu a auzit de Louise Glück se datorează, bineînțeles, puținei atenții de care se bucură poezia literară pe piața de carte – fie ea (sau mai ales?) americană (cazurile Amanda Lovelace sau Rupi Kaur nu pot fi considerate, în opinia mea, literatură).

Ar fi inutil să precizez, probabil, că în România nu i-a fost tradus niciun volum. Însă nici în Italia, spre exemplu, nu se bucurase de mare succes. Parcă premotoriu, i s-a tradus o colecție de poezie (a doua în Italia) în 2019, la o editură-librărie obscură din Napoli (care nu are nici măcar un site al ei). La două zile după anunțarea premiului această carte (*Averno*) era în top 4 al vânzărilor pe site-ul IBS.IT, al doilea cel mai mare site de vânzare de carte în Italia după Amazon.it. La sfârșitul săptămânii, intrase în top 10 al celor mai vândute cărți de pe site.

Singura adresă a acestei edituri este o pagină Facebook, unde se promovează cărțile din librăria cu același nume al editurii. În medie, numărul de like-uri la postările lor era în jur de 25-30. Ei bine, ultimele postări, toate riguros pe tema cărții lui Glück pe care au tradus-o, au strâns (la trei-patru zile după acordarea premiului) peste 400 de like-uri și 80 de distribuiți fiecare. Pe 9 octombrie (adică în ziua imediat următoare celei în care a fost anunțată câștigătoarea) aveau deja 7000 de pre-comenzi. Asta după ce,

dintr-un tiraj inițial de o mie de copii, nu vânduseră până pe 8 octombrie decât trei sute!

Prima colecție de poezii scrise de Glück și tradusă în Italia (*The Wild Iris*), în 2003, la zece ani de la apariția în State, la o editură la fel de obscură ca și prima, nu se mai găsește probabil decât la anticariate. Într-o situație similară (sau mai rea) se află cărțile lui Glück și în alte țări din Europa. Dovada că premiul Nobel are câteodată (și) marea importanță de a scoate din anonimat nu doar autorii câștigători, ci (și), în mod consecutiv, editorii acestora.

Trecând peste aceste date interesante doar în ecuația economică și politică ce gravitează în jurul prestigiosului Nobel, și înainte de goana compulsivă spre librăriile/editurile de nișă în scopul de a-și asigura ultimele exemplare ale oricăruia dintre volumele care nu au dispărut încă de pe piață pentru a scurta așteptarea (îmi imaginez, deloc lungă) până la următoarea reeditare, consider prioritară o prezentare generală a credului literar al autoarei ce a fost și, sper, pentru încă ceva vreme, să mai fie Louise Glück. Pentru că, înainte de a cădea în capcanele de conjunctură ale pieței (de carte), orice autor ar trebui contextualizat în mintea cititorului în raport cu spațiul său cultural și cu propria sa literatură.

Louise Glück este creatoarea unei poezii care se configurează ca un mozaic de materiale provenind din multe culturi și multe sectoare ale cunoștinței, ceea ce a făcut posibilă interpretarea sa critică sub etichete diferite, deseori inexacte nu atât prin forța argumentării, cât prin faptul că multiplele fațete ale literaturii sale nu pot fi nici separate, nici generalizate.

Întrucâtva, Glück este (însă nu doar) o poetă autobiografică, feministă, filosofică, interesată de teme precum patriarhatul, psihanaliza, natura, maternitatea și, nu în ultimul rând, limba. Deși criticii au păreri împărțite în ceea ce privește

interpretarea operelor sale, putem avea măcar certitudinea că Louise Glück e una dintre cele mai importante voci ale literaturii americane. Dacă nu interesul larg al criticilor anglofoni, îi confirmă importanța numirea ca poetă laureată a Statelor Unite între 2003 și 2004, Premiul Pulitzer pentru Literatură (1993), Medalia Națională pentru Științele Umaniste (National Humanities Medal) acordată în 2015 de către fostul președinte al Statelor Unite, Barack Obama, și ne-număratele alte onoruri și premii (peste treizeci) obținute de-a lungul carierei.

Dacă i-am analiza poezia integral (nu o vom face însă aici), Louise Glück ar putea fi considerată o poetă unitară nu atât pentru tematica aleasă, cât pentru luciditatea și răbdarea prin care își compune versurile: „materialele sunt subiective, metodele nu” scrie chiar ea în *Proofs and Theories*. Cu toate acestea, fiecare dintre cele douăsprezece cărți ale ei se distinge printr-o particularitate: nu mă refer prin asta (doar) la evidenta, obligatorie schimbare de temă, ci și la o voință admisă și asumată de a se reînnoi constant din punct de vedere stilistic. O atenție specială pentru limbaj, pentru cuvântul pronunțat (mai mult decât cel scris) și sensul acestuia în contextul în care este folosit conferă literaturii sale un aer de experiment, de tindere spre perfecțiune ce contrastează puternic (sau întregeste?) sentimentul de

neputință și deziluzie: „experiența fundamentală a scriitorului este neputința” scrie Louise Glück într-un eseu intitulat *Education of a Poet*. Apoi continuă: „viața unui scriitor devine demnă prin aspirațiile pe care acesta le are, nu prin sentimentul liniștitor al realizării sau îndeplinirii”.

Poezia lui Glück întreține în permanență cu cititorul o atmosferă intimă. Experiențele umane sunt centrale în versurile ei, la fel cum este și interpretarea lor. Accentul cade pe slăbiciunile și vulnerabilitățile umane, care se înscriu însă într-o dimensiune universală, mitologică, biblică sau istorică. O disecție clară, un dialog psihanalitic – autoarea însăși s-a supus unei terapii în tinerețe pentru a învinge anorexia – realizată printr-o atenție față de sintaxă, intonație (tonalitate) și limbajul ca vorbire, ca acțiune în contextul social, și mai puțin ca o înșiruire de semne abstracte pe hârtie:

*You know why you cook? Because
you like control. A person who cooks is a
person who likes
to create debt.
(Meadowlands, 1996)*

Așa cum o arată aceste versuri, ritmul, în poezia lui Glück, nu este obținut prin tradiționalele reguli ale metricii (silabe accentuate vs. silabe neaccentuate), ci

prin ceea ce Robert Frost (poet american născut în 1874) definea „sunetul abstract al sensului”. Tot el menționa și conceptul de ureche a minții, care e capabilă să recepteze un ritm al sensului cuvintelor pe măsură ce el ni se dezvăluie din sintaxa frazelor. Arta poetică este așadar percepută ca o artă *performativă*, în sensul lingvistic al cuvântului dat de filosoful John Austin: o propoziție performativă produce o acțiune în timp ce e rostită, nu se limitează pur și simplu la o constatare. Atunci când promitem, spre exemplu, în timp ce spunem că promitem, realizăm și acțiunea în sine de a promite.

O poezie a urechii interne, realizată ca act performativ, înlocuiește conceptul tradițional de expresivitate a versurilor (ce poate fi vizualizat ca o influență dinăuntru poeziei spre cititor), pentru a se concentra pe recunoașterea limbajului poetic de către urechea minții (cititorului), așadar inversând complet direcția comunicării, dinspre cititor spre operă. Limba încetează să mai fie doar instrumentul de care scriitorul se folosește pentru a-și exprima interioritatea. Odată cu schimbarea centrului de greutate al poeziei, două sunt consecințele principale.

În primul rând, cititorul capătă o nouă importanță. El devine interlocutorul implicat al unui act performativ: limba se face act social, așa cum o promisiune

implică cel puțin două persoane, pe când o afirmație bazată pe stabilirea gradului de adevăr al celor afirmate nu implică o acțiune, și nici măcar un dialog. Nemaifiind vorba despre binomul tradițional al interiorizării/exteriorizării sentimentelor prin limbaj, tocmai acesta din urmă (limbajul) contribuie la realizarea unui țesut social în care *a vorbi împreună înseamnă a acționa împreună*.

În al doilea rând, a te adresa astfel unui (oricărui) cititor implică o diferită organizare a formei. Realizarea unei sintonii cu urechea minții, cu *sunetul abstract al sensului*, presupune rescrierea gramaticii poetice, (re)alinierarea limbii în șabloane de sens recognoscibile. Iată de ce poezia lui Louise Glück este alcătuită din frecvente și elocvente pauze, spații sau versuri scurte. Frazele din poeziile autoarei pot (re)produce doar șabloane recognoscibile pentru urechea minții. De aceea sintaxa este atât de atent construită: ea stabilește ritmul poeziei, sensul pe care trebuie să-l atribuim fiecărui cuvânt. La rândul lor, aceste cuvinte sunt simple; complicate devin legăturile dintre ele: „încă de la început am preferat cel mai simplu

vocabular... ceea ce mă fascina erau posibilitățile contextului... modul în care un poem putea transmite, prin poziția cuvintelor și prin subtilizarea tempoului și a ritmului, deplină și surprinzătoare lor gamă de înțelesuri” scrie Glück în aceeași carte de eseuri, *Proofs and Theories*.

Pe scurt, sintaxa devine noua unitate a poeziei și nu ritmul (muzical) tradițional. Acest mod de (re)aranja cuvintele în textul poetic duce la o suspendare a nucleului de înțeles până la punctul maxim de tensiune al frazei, care coincide în mod inevitabil cu punctul maxim al înțelesului:

THE DROWNED CHILDREN

You see, they have no judgment.

*So it is natural that they should drown,
first the ice taking them in*

*and then, all winter, their wool scarves
floating behind them as they sink
until at last they are quiet.*

*And the pond lifts them in its manifold
dark arms.*

*But death must come to them differently,
so close to the beginning.*

*As though they had always been
blind and weightless. Therefore
the rest is dreamed, the lamp,
the good white cloth that covered the table,
their bodies.*

(Descending Figure, 1980)

Se observă în acest poem controlul perfect al sintaxei prin suspendarea (sau amânarea) sensului frazelor – de exemplu, înaintea penultimul vers al primei strofe, sau înaintea ultimul vers al poemului; apariția surprinzătoare a corpurilor copiilor înecați la sfârșit întregeste sensul general – precum și actul performativ, natural și direct, ce implică cititorul adresându-i-se după șablonul recognoscibil al unui dialog relaxat și logic („*You see*”, „*So it is natural*”, „*Therefore*” – „*Vezi tu*”, „*Deci este natural*”, „*Așa că*”). Limba, mai cu seamă folosirea ei, nu are doar rolul de a dinamiza poezia, ci și acela de a stabili didactic termenii discuției. Pentru că, dacă poezia lui Glück este accesibilă oricui, limitele accesibilității ei, punctul de tur-nură între ceea ce poate fi pătruns și ce nu este întotdeauna stabilit de vocea autoritară a Vorbitorului.

Introduc aici destul de abrupt un concept care, de fapt, rezultă logic din discuția anterioară. Dacă poezia lui Glück este o artă a sunetului (abstract al sensului), a tonalității și a ritmului (fie ele sintactice), dacă se configurează ca un act (social) performativ, atunci acest act trebuie și nu poate decât să fie exprimat printr-o voce. Cum orice voce aparține unui vorbitor, și această poezie va trebui să fie deservită de unul. În fapt, de-a lungul a cincizeci de ani de poezie, cât a

durat până acum cariera poetei, de mai mulți.

În volumul *The Wild Iris* (1992) Glück experimentează cu vocile cel mai mult. Trei sunt vorbitorii aici: florile/plantele, un grădinar, și un vorbitor cu origini divine, ale cărui poeme se referă la timp, anotimpuri sau vreme (*Clear Morning, End of Winter, etc.*). Față de poezia romantică sau de cea modernă, prima concentrându-se pe lirismul vocii eului (liric), a doua tinzând spre eliminarea acestei voci, Glück se situează într-o nouă dimensiune experimentală, constructivistă, în care vocea capătă importanță prin simplul fapt că există pe hârtie și, ca atare, devine subiectul efectiv al poemului. Vorbitorii cer așadar să fie ascultați în permanență:

*Hear me out: that which you call death
I remember.*

*

*You who do not remember
passage from the other world
I tell you I could speak again: whatever
returns from oblivion returns
to find a voice:*

*

*(...) Because in truth
I am speaking now
the way you do. I speak
because I am shattered.*

(*The Wild Iris*, 1992)

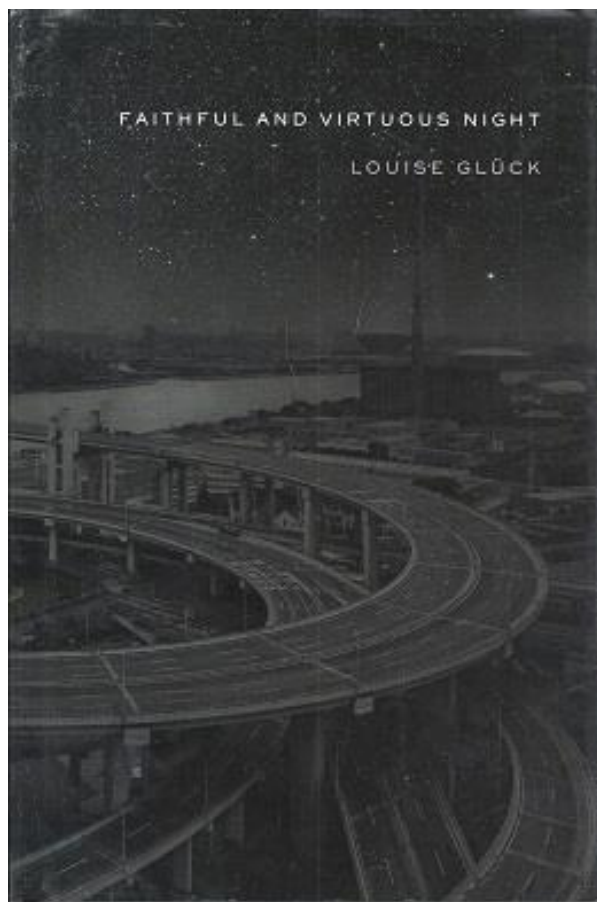
Din aceste versuri rezultă limpede modul în care vocea poetică a vorbitorilor este construită. Ce spune această voce trece în plan secund; importanța ei rezidă în simpla sa existență, în efectul pe care îl creează cititorului. Invitația acestuia de a participa la dialog se produce prin nenumărate întrebări, răspunsul cărora cititorul îl poate găsi supunându-se acestei disecții logice, psihanalitice a problemei ridicate. Încercându-se în ritmul sintaxei, ascultându-l cu acea ureche a minții despre care poemeneam mai sus, cititorul va fi în stare să-și genereze propriile răspunsuri.

Este vorba despre o voce care își construiește autoritatea prin propria existență, într-adevăr estetic (și, aş adăuga, etic) convingătoare, în contra sincerității unei confesiuni lirice (ca cea a poeziei romantice – inițiate în literatura anglofonă de către Wordsworth) sau a dubiului permanent, a scepticismului post-structuralist (caracterizând poezia modernă).

Poezia lui Louise Glück se situează în afara acestei dihotomii, realizându-se ca o revoltă împotriva „intolerabilului fapt că lumea este completă fără noi” (*Proofs and Theories*). A scrie un poem devine astfel un act ce, în loc să demaște ceea ce se află în spatele versurilor, pune accentul tocmai pe modul în care purtarea unei măști (poetice) poate schimba

perspectiva noastră asupra lumii, experiența noastră umană.

Pentru cititorii care își doresc să o descopere în întregime recomand (în speranța că se mai poate găsi și altundeva în afară de Google Play) ediția completă a poemelor ei publicată în 2012 de Farrar Straus Giroux, *Louise Glück: Poems 1962-2012*, cu precizarea că aceasta nu îi include eseurile sau ultimul volum de poezie, publicat în 2014: *Faithful and Virtuous Night*.

Pentru mine, acordarea Nobelului literar lui Louise Glück confirmă faptul că literatura și, în primul rând, poezia literară, continuă să existe în societatea

noastră, deseori ascunsă pe rafturile cele mai ignorate ale unor librării independente, alteleori puțin (sau deloc) tradusă, și că descoperirea ei este doar o chestiune de timp, de răbdare și, mai ales, de informare.

Nici anul acesta comitetul Nobel, cu toate controversile prin care a trecut în ultimul deceniu (cazurile Bob Dylan sau Peter Handke, precum și dezintegrarea și reconstruirea comisiei în urma unui scandal sexual), nu a dezamăgit în privința calității literare a laureaților săi. Cu toate pânzele sus către următorul deceniu!

Torino, 13.10.2020

Bibliografie:

Glück, Louise. *Proofs and Theories*, HarperCollins. 1994.

Glück, Louise. *Poems 1962-2012* Farrar, Straus and Giroux. 2013.

Morris, Daniel. *The Poetry of Louise Glück: A Thematic Introduction*, University of Missouri Press. 2006.

Sastri, Reena. *Louise Glück. 1943-*, The Literary Encyclopedia. 2010.

Sastri, Reena. *Louise Glück's Twenty- First- Century Lyric*, PMLA, vol. 129 (2), pp. 188-203. 2014.

PROZĂ

N-o să știe Shimon Peres ce sacouri șic aveam noi

ALEXANDRA NICULESCU

Niciodată nu fuseseră atâția bărbați în uniformă la noi la facultate. Aveau fețe serioase și țineau câte o mână pe armă. Mi se părea că sunt arme de jucărie, doar privirile opace ale celor care le purtau confirmau că sunt reale. Se umplea aula: jos, unde îmi plăcea să stau la început de an și să cânt *Gaudeamus igitur* cu multă importanță în voce, și sus, la etaj sau balcoane, cum le spuneam noi.

Eram cu Mia și cu Paula și eu am propus: noi să mergem la etaj, că de-acolo putem să ieșim repede, nu ne vede nimeni, dacă nu mai avem chef să stăm. Da, da, au răspuns, dacă e nașpa, plecăm. Se foiau studenții, era mult zgomot, erau toți curioși și câțiva pregătiseră un cearșaf pe care să-l desfășoare la momentul potrivit. Pe el scria mare, cu roșu: Jos Iliescu. Era șansa lor să se facă auziți sau văzuți. Bărbații în uniforme patrulau și păzeau și la etaj, dar mi-am zis că sunt

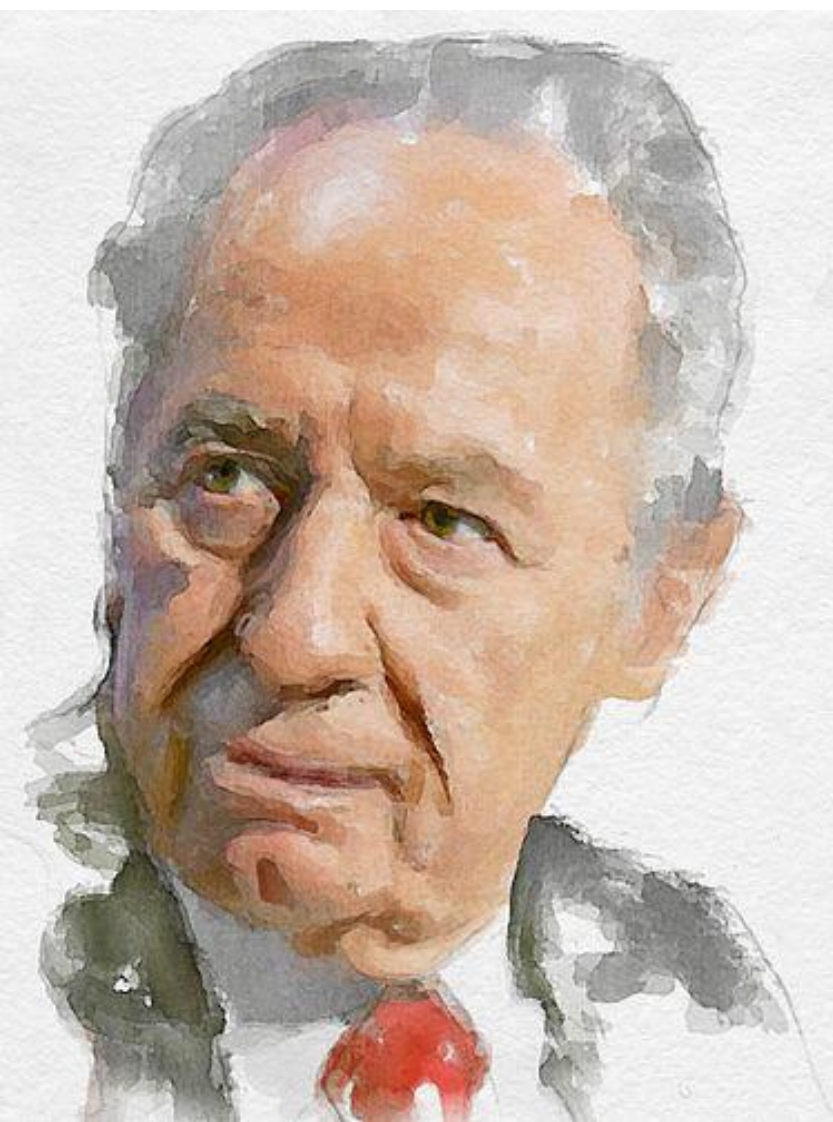
asa, pentru că trebuie să fie, e regula, e protocolul, chestii comune.

Eram după cursuri, deja stătusem opt ore la facultate și n-aveam chef s-o lungesc prea mult, dar da, eram și eu curioasă, nu despre președinte, pe el îl știam cu toții, fiecare trăsătură și fiecare cuvânt, pentru celălalt stăteam. Venea Shimon Peres la noi la facultate. Mereu mi se păruse ca lumea numele lui, adică numele de familie aducea cu unul latino, chiar dacă ar fi trebuit să fie Perez și oricum e foarte obișnuit la spanioli și în America Latină.

Eram în clasa a treia când își începuse Iliescu primul mandat; acum eram la facultate, și el conducea din nou țara. Nici eu, nici Mia sau Paula nu ne gândeam de fapt la chestiile astea, studenții pe care i știam aveau alte preocupări: nota la vreun examen, locul în cămin (o să mai vorbesc despre el), câte un coleg care nu mirosea la fel de urât ca ceilalți, biletele de tren, pachetele de la părinți, alocația și xeroxul. Da, dacă era ceva ce-aveam cu toții în comun, asta era: xeroxul. Toți xeroxam cărți și cursuri, întâi ne dădeam mari și ziceam că nu se spune *să xeroxăm*, că asta e doar o marcă, după care spuneam: hai, cine mai vine să xeroxăm? Vizavi de facultate se găseau văgăunile, așa le ziceau eu pentru că erau ascunse prin blocuri și trebuia să cobori ca s-ajungi la ele și nu era student care să nu aibă mereu prezent în minte

mirosul de xerox, zgomotul, lumina și căldura din încăperile alea și mai ales coada, pentru că mai tot timpul stăteam la coadă.

Shimon Peres venea la noi deci. Urma să i se acorde titlul de Doctor Honoris Causa, atunci încă nu era președinte, doar ministru de externe, dar știam clar că luase Nobelul pentru Pace, ce-i drept, alături de Yitzhak Rabin și de Yasser Arafat, așa că nu comentam nimic despre asta, fiecare își ținea părerea în capul lui, cum făceam și cu restul părerilor de obicei. Mai știam că se născuse undeva în Wyszyn, Belarusul de azi, Polonia de atunci.

În Polonia am ajuns odată, în plină iarnă, adică de ziua îndrăgostiților, după ce-am auzit zbârnâind elicele avionului tot drumul și, culmea, nu mi-a fost deloc frică. Văzusem avionul înainte, știam că e cam rablament, mă uitasem îndelung la elice, era zăpadă la noi, era zăpadă la ei, și nu-mi păsa. Nu-mi explicam nici eu lipsa de frică, din moment ce în general mi-era frică de aproape orice. Din Polonia n-am înțeles mare lucru, mi-a plăcut doar pardoseala încălzită a casei, pentru că nu mai dădusem peste așa ceva până atunci. Vedeam pe geam ninsoarea, vedeam cum își strâng oamenii hainele cu ambele mâini înmănușate și țopăiam în cămașă de noapte de vară pe gresia caldă. La asta m-am gândit când am aflat că Shimon Peres e din Polonia.

Așteptarea mă deranja deja, ne așezaserăm de atâta timp și mă gândeam că dacă noi puteam să fim punctuali, trebuiau să fie și ei. La început ne-am dezbrăcat de canadiene, pentru că nu degeaba venisem cu sacourile noi pe dedesubt, măcar să vadă Shimon Peres cum ne stăteau. Avusesem și o broșă prinsă de sacou, nici nu știam ce reprezintă, bănuiam că e o floare abstractă, dar nu stătea bine, se întorcea într-o parte sau cădea, ca și cum voia să arate spatele și decât să stau să mi-o aranjez întruna, cum făcusem la primele ore, mi-am scos-o și am aruncat-o în geantă. După un timp, tot nu apăruseră președintele și

invitatul lui, și Mia și-a tras canadiana pe ea. Nu poți să stai în sacou aici, înțepe-nești. Toate trei eram nervoase pentru că eram după cel mai enervant seminar cu un tip care ne făcea să credem că nu știm nimic doar pentru că nu făceam conexiunile pe care le aștepta el.

Acum studenții se tot ridicau, se strigau unii pe alții, întrebau câte ceva, întorceau capul spre ușă și se așezau la loc. Până la urmă și eu și Paula ne-am pus canadienele și le-am strâns bine pe noi. Acum n-o să știe Shimon Peres ce sacouri șic aveam noi, o să vadă canadienele astea urâte în schimb. De unde, cine să ne vadă aici, la cucurigu? Mai stăm mult?

Mă tot uitam la ceas și mă gândeam că mai era puțin și începea serialul. Nici Mia, nici Paula nu se uitau la el, nu spuneam nimănui că mă uit, pentru că de fapt serialul era o telenovelă braziliană despre o clonă, dar îmi plăcea așa mult cum vorbeau și cum dansau, că trebuia să mă uit.

S-au liniștit studenții și în sfârșit au intrat invitații. Mai erau și alții în prezidiu: doi necunoscuți și doi profesori de la facultate. Abia așteptam să-l ascult pe Shimon Peres și pe urmă să ieșim. Și mai voiam să știu dacă ăia cu cearșaful lor o să aibă curajul să-l desfășoare sau o să plece acasă cu coada - sau cu cearșaful - între picioare.

A început președintele să trăncănească, știam cu toții discursurile lui zâmbitoare și mi-a fost rușine că sunt în sala aia și-l ascult. Atunci m-am ridicat prima dată, nu m-am abținut. Am crezut că Mia și Paula o să rămână pe loc, dar erau deja în spatele meu, aproape lipite de mine. Am ajuns toate trei la ușile bătute și am vrut să ieșim, dar doi dintre bărbații în uniformă ne-au făcut semn să ne întoarcem. Vrem să plecăm, am zis. Nu se poate, nimeni n-are voie să iasă. Am zâmbit: cum să nu se poată? E normal să ieșim când vrem, ce e asta? N-aveți voie. M-am încruntat: suntem studenți aici, nu prizoniere, e o conferință și tocmai la noi, facultatea de drept, se înțelege? Am făcut o pauză și i-am privit de sus. Deci avem dreptul să ieșim. Nu se poate, a spus unul dintre ei, fără nicio urmă de enervare în voce.

M-am uitat spre fete, iar ele s-au îndreptat spre locurile noastre. Ne-am așezat din nou și Mia a zis: poate e mai bine, trebuie să se termine discursul ăsta și măcar să nu fi venit degeaba, să-l auzim și pe Peres, el ce-o vrea să spună? Știe cum îl vedem noi pe ăla care l-a invitat? Da, da, a întărit și Paula, n-arată așa bătrân. O să vorbească în engleză sau în limba lui? Ele două păreau că se liniștiseră, dar mie-mi era foame acum, mâncasem doar niște biscuiți într-o pauză, dar mai mult decât asta, voiam să știu că sunt liberă, că nu mă ține nimeni

cu forța în facultate, că pot să ies oricând. Începuse deja serialul meu, pierdeam scene de dragoste, una după alta, ascultând un discurs pe care-l știam pe dinafară. Mă uitam urât spre uniforme de la intrare și pe urmă îi căutam cu privirea pe băieții care trebuiau să desfășoare cearșaful. Unul dintre ei, Remus îl chema, tocmai se uita prin aulă și atunci i-am făcut semn, adică am arătat cu bărbia în direcția cearșafului împăturit. N-avea cum să nu înțeleagă. Acum cel mai mult asta voiam: să se vadă deodată scrisul mare pe albul pânzei, dar băiatul a ridicat din umeri și mi-a indicat, tot prin bărbie și privire, că nu de el depinde, altcineva trebuia să dea semnalul. Mi-am rotit ochii spre tavan și am început să mă foiesc pe scaun, simțeam nevoia să fac zgomot, deși nu auzeau decât o mână de studenți din jurul meu, care oricum păreau că moțăie. S-a oprit discursul și atunci m-am aplecat în față: acum da, să te-aud, Shimon Peres, am zis, și Paula a râs și mi-a copiat gestul, iar Mia l-a copiat pe-al ei. Stăteam toate trei aplecat peste balustradă, cu ochii mari și gura căscată.

Nu-l vedeam clar de unde stăteam, alesesem locurile astea așa departe de prezidiu tocmai ca să fim sigure că putem s-o zbughim în orice moment. Vedeam niște trăsături pe care le completam cu cele din pozele știute. Mulțumea pentru invitație, era onorat să se afle în

România și mai ales la facultatea noastră. Și noi, toate trei, fără să vrem, ne-am simțit mândre, deși spuneam oricui ne întreba că nu suportăm facultatea asta. Zâmbeam, ne-am îndreptat spatele, ba mi s-a părut chiar că Mia se tot lungea crezând că așa, cine știe, o să fie văzută. Vorbea despre relațiile dintre cele două țări de-a lungul istoriei și despre câte obstacole au înfruntat. Nu mă interesa asta, voiam s-aud ceva nou, ceva adevărat, ceva ce nu spun politicienii, nu voiam să mă plictisesc de la cuvintele lui, nu pentru asta răbdam acum de foame, nu pentru asta ratam scene din serialul de care eram dependentă, de fapt nu eram dependentă de serial ci de existența momentului ei în viața mea, pentru că îi dădea o ordine, știam c-o să vină și era un premiu pe care îl meritam după orele urâte de la facultate. Meritam și-l primeam în fiecare zi și acum renunțarea asta mă frustra, așa că Shimon Peres trebuia să spună ceva ca lumea, dar tot n-ajungea la ce așteptam. După un timp, Paula s-a plictisit, chiar și-a lăsat capul pe brațul lipit de balustradă, iar eu m-am uitat din nou spre băieții cu cearșaful. M-am și văzut ducându-mă și despăturindu-l eu însămi, să fie un gest autentic în aulă. Nu se uita niciunul dintre ei în direcția mea. Remus îl privea hipnotizat pe invitat, nu știu dacă înțelegea ceva din ce spunea, importantă era persoana lui. Avea să spună acasă, la sfârșit

de săptămână, după o călătorie de șapte ore cu trenul, când ajungea în orașelul lui, la casa părinților, care-i trimiteau mereu pachete cu mâncare: l-am văzut pe Shimon Peres în carne și oase, l-am ascultat, știu cum arată când vorbește, știu cum sună vocea lui, am fost la un pas de el, mai c-am dat mâna, am fi putut să vorbim, la o adică, la cât de aproape eram, a fost bine că mi-ați plătit meditațiile alea și am ajuns la facultate, vedeți că se întâmplă lucruri aici, nu e orice facultate.

Copyright Thomas Saliot

După încă vreo zece minute răbdarea mea s-a făcut țândări și am sărit de pe scaun. Asta a trezit-o pe Paula, și

imediat am ajuns iar toate trei în fața ușilor. Nu ne faceți probleme, încă n-aveți voie să părăsiți sala, ne-a spus unul dintre ei înainte să cerem noi să ne lase să ieșim. Dar am văzut pe cineva intrând acum două minute, am zis nervoasă. Cum s-a putut? Cu aceeași voce de robot mi-a răspuns: aveți voie să intrați, nu să ieșiți. O să-ncepem să țipăm, a spus Paula, e un abuz ce faceți, nu se țin oamenii cu forța la o conferință. Am venit de bunăvoie, la fel e normal să plecăm. Nu scria nicăieri că nu putem părăsi aula odată ce-am intrat.

Mi-a plăcut de Paula, care-avea încă urmele ceasului pe față, cum dormise cu mâna sub cap, așa că am vrut să întăresc și eu cuvintele ei, dar exact atunci unul dintre bărbații în uniformă s-a aplecat puțin spre noi, ca și cum voia să ne spună un secret sau să ne facă o favoare, în ciuda figurii dure a robotului de lângă el: mai așteptați puțin, o să fie o pauză și o să ieșiți. Câteva minute, nu-i bai. V-așteaptă iubiții? Și ne-a făcut cu ochiul.

N-am mai zis niciuna nimic, ne-am îndepărtat câțiva pași, dar nu ne-am mai dus la locurile noastre: am considerat asta actul nostru de rebeliune, am rămas în picioare, în spate, de unde nu se mai vedea nimic. Încet-încet ne-am făcut loc până la băieții cu cearșaful. Stăteam în spatele celui cu gura căscată și i-am dat un cot Miei, să-i spună ea, pentru că se cunoșteau mai bine din cămin.

Fusesem o singură dată în cămin și la cantină, deși treceam prin fața lor în fiecare zi, și practic erau în aceeași curte ca și facultatea. Voia Mia să-și ia ceva din cameră și eu am urcat cu ea. La începutul fiecărui an erau probleme cu locurile în cămin, adică era bătaie pe ele, de parcă bătălia se dădea pentru un apartament la Ritz-ul din Paris. Voiam să aflu totuși cum e atmosfera din camerele alea, știam doar că acolo studenții se împrietenesc mai repede. În timpul unei ore de curs, Mia îmi povestise cum într-o noapte, ca să se elibereze de stresul sesiunii, ea și colega de cameră își chemaseră câte un băiat și se dezlănțuiseră în același timp, la paralele, îi spunea ea. Eu o priveam și deja îmi imaginam o cameră în culori călduroase, cu parfum de bețișoare de magnolie sau trandafiri și cu multe perne așezate sau aruncate pe jos.

Camera în care am intrat avea două pătuțuri joase, un geam al cărui toc stătea să cadă, un dulap mic, igrasie pe jumătate din tavan și o măsuță la perete, acoperită de o mușama pe care erau aliniate borcane și conserve. Uneori canadiana Miei mirosea puternic a săpun de rufe și mă gândeam cum și unde o spală, dar nu întrebam niciodată. Ușa camerei nu se închidea, putea oricine oricând să dea buzna, și chiar a apărut o fată să ceară cafea, parcă era o scenă de film prost românesc în care personajele au

replici copiate din filmele americane: hei, fetele, aveți niște cafea? Zâmbeam cât puteam, dar deja simțeam că n-am loc, nu-mi imaginam cum putea cineva să învețe acolo. Am găsit, acum la cantină, a spus Mia bucuroasă, așa că am coborât: era o sală mare, imensă, ce să mai, cu mese lungi, acoperite de fețe de masă albe, nu de mușamale, iar în capătul sălii cereai ce voiai și plăteai. Toate erau foarte ieftine, așa că veneau și oameni din afară, care aflaseră. M-am gândit la grădiniță, doar acolo era același aer de care-mi venea să fug și aceleași farfurii mari și albe, așa că mi-a plăcut când am ieșit din clădire.

Mia a șoptit ceva spre el, el n-a înțeles, dar a părut ce se trezește din starea de visare. I s-a închis gura, a plescăit de câteva ori și a clipit. S-a întors fericit spre noi. Mai multă mândrie decât să-l asculte pe Shimon Peres era să povestească acasă că una dintre fetele frumoase ale facultății a vorbit cu el. Pof-tim? Ce? Mia s-a întors spre mine și spre Paula, s-a scărpinat la o sprânceană, semn că o enerva ce trebuie să facă, eu i-am zis să insiste și ea a insistat: când aveți de gând să desfășurați cearșaful ăla amărât? După ce pleacă sau mâine sau când? Băiatul s-a fâstăcit, mirosea până la mine a transpirație, dar Mia era hotărâtă acum să-l convingă, îi plăcea să convingă oamenii să facă ce voia ea. Numai că el avea în sfârșit ocazia să

lunghească dialogul și profita cât putea: zâmbea, râdea, își aranja părul. Când o vrea comandantul nostru, da' voi ce faceți după ce plecăm de aici? Dacă n-aveți planuri, poate ne vedem? Ne-am întors și ne-am îndepărtat cât am putut de repede.

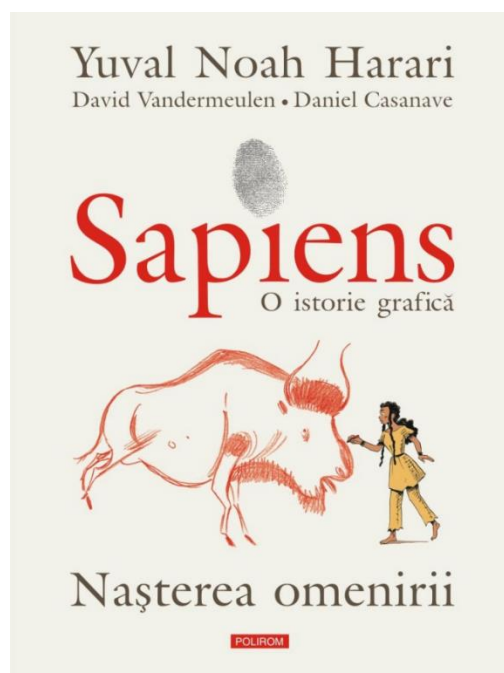
Am ratat cu toții ultimele cuvinte de dinaintea pauzei. A început lumea să se ridice, s-aplaude, să se foiască pe scaune și să-și caute prin genți. În timp ce ne îndreptam spre uși, cele două uniforme se dădeau la o parte, și am auzit cum undeva într-un colț câțiva începuseră să-l hui duie pe președinte. Aveau curaj pentru că abia se auzeau în toată hărmălaia și, înainte să ieșim, l-am văzut pe Remus și pe ceilalți cum se chinuiau să desfacă cearșaful și să-l atârne de la balcon, dar deja nu mă mai gândeam decât că în curând o să fiu acasă, chiar dacă nu mai prindeam nicio scenă din episodul de azi.

PROZĂ

Denivelare

ALIN BUZOIANU

Îți vei aminti poate, cândva, de acea zi în care v-ați plimbat pentru ultima oară împreună cu bicicletele. Uite, poate chiar acum, când aștepti la poarta 24 îmbarcarea în avionul de Frankfurt, așezat pe o bancă mai într-o parte, cu trolerul negru, cel mic, pentru călătorii scurte, lângă picior și, pe scaunul de alături, cu geanta de umăr în care ai laptopul. Îți vei aminti cât de recunoscătoare era când veneai în după-amiezile de duminică s-o ieși. Așa a fost și în acea ultimă duminică, din urmă cu, fir-ar să fie, 33 de ani, când ai împins, puțin după prânz, poarta din fier forjat a casei ei din strada Temișana, paralelă cu bulevardul Republicii, la doi pași de școală și de blocul tău, ți-ai lăsat bicicleta rezemată de cișmeaua de fontă și apoi ai sunat la ușă, inutil, pentru că ea a apărut imediat, ținându-și ochii peste cap. Numai cinci minute dacă mai întârzi ai, iar o puneai maică-sa să facă la mate din culegere, auzi, du-mi-ni-ca, of, că nu se mai termină odată și clasa asta a opta. Și-a luat Pegasul roșu de lângă casă, tu pe al tău,

verde metalizat, și ați pornit pedalând fără țință, cum făceați de săptămâni bune, de când dăduse bine primăvara și prietenii tăi, colegi de școală, ca și ea, cu care toată toamna și vara dinainte bătu-seși orașul în lung și-n lat pe bicicletă, dispăruseră închiși de părinți în case, să învețe măcar acum, că nu-i de glumă cu admiterea, și abia dacă mai ieșeau la fot-

bal în câte o seară. Ați luat-o spre Complex, pe cele câteva străzi vechi care scăpaseră deocamdată de demolare, ascunse cum erau în spatele blocurilor cu zece etaje de pe bulevard, ați trecut de școală, nu era nimeni în curtea accesibilă oricând din cauza gardului rupt de ani de zile, ați traversat fără grijă în

diagonală intersecția de la Nord, abia dacă se vedea un autobuz venind greoi dinspre Cablul Românesc, ați luat-o apoi prin spatele pieței, pe Cameliei și pe lângă Școala 8, printr-un labirint de străzi cu blocuri vechi, de patru etaje, și ați ieșit pe o alee chiar la marginea orașului, de la care începea imediat câmpul cu grâu tânăr, încă verde, care se-ntindea până departe, spre zarea mărginită de dealurile Câmpinei. Ați străbătut la nurile pe un drumeag bătătorit de tractoare până ați ajuns din nou în oraș, la capătul de la Spitalul Județean, unde v-ați oprit obosiți și însetați. Toneta din autogară era deschisă, tu ai găsit o monedă de trei lei în borseta cu scule prinsă sub șaua bicicletei și ați luat două sucuri acidulate, din cele de un leu douășcinci. Erau dulci, incolore și cu un gust slab de lămâie. Ați înghițit primele guri cu poftă, cu capetele date pe spate și ochii închiși. Hai să schimbăm sticlele, a zis ea deodată, iar tu ai fost de acord. Vă priveați drept în ochi, aerul a devenit brusc mai dens, făcând să pară că vă mișcați cu încetinitorul. Când ai dus sticla la gură, te-ai înecat și lichidul ți-a țâșnit pe nas, iar pe ea a pufnit-o râsul tocmai când lua și ea o înghițitură. I-a țâșnit și ei pe nas și mâna în care ținea sticla i se agita atât de tare de râs încât i-a curs totul pe bluza verde pal, cu un fluture alb imprimat. Țesătura s-a lipit într-o clipă de rotunjimile binișor formate, ai

văzut totul fără să vezi, bine că nu pătează, a zis ea, iar soarele nepăsător a șters curând orice urmă.

Îți vei aminti poate, cândva, și de acel bilet de avion, primul pe care l-ai văzut în viața ta. Uite, poate chiar acum, când mai e destul până la decolare, nici măcar jumătate dintre pasageri nu s-au adunat. Îți verifici pe telefon ultimele mesaje, vor fi iarăși patru zile pline care vor trece ca una singură, răspunzi la câteva emailuri, dear Mrs Peterson, dear Jonas, dear Mathilde, chère Madame Millet, chère Sylvie (o, chère Sylvie!), dear Cheong. Târgul e de la an la an tot mai mare, întâlniri peste întâlniri, pe unele le confirmi, pe altele le anulezi, unfortunately. Îți verifici a suta oară și biletul, tot pe telefon, e un pdf colorat, plin de paragrafe cu scris mărunț, totul e în regulă, știi foarte bine, dar cât de diferit, ca de pe altă planetă, e acest bilet față de cel pe care ți l-a arătat ea când ai venit împreună de la școală, la câteva zile după acea ultimă duminică pe biciclete, și ți-a zis să intri. Mama ei nu era acasă, v-ați aruncat ghiozdanele într-un colț, v-ați dus în bucătărie, ați mâncat pâine cu nuci și magiun, direct din borcan, ați băut apă din aceeași cană, cu înghițituri mari, ca și cum v-ați fi întors dintr-un deșert, apoi v-ați jucat cu mingea de tenis, cu trenulețul Piko, v-ați uitat pe câteva cărți, ați pus muzică la casetofon, ați ieșit în curtea mică, înghesuită de

casele de alături, v-ați alergat printre rândurile de stânjene și gura-leului și v-ați întors în casă să beți iarăși apă. Hai să-ți arăt ceva, a zis ea la un moment dat, dar e secret, a adăugat în șoaptă. Ai urmat-o pe hol până în camera de zi, ea s-a dus spre o vitrină plină cu sticle și cu servicii de cafea, a luat dintr-o zaharniță de porțelan galben o cheie cu care s-a dus la bibliotecă și a deschis un sertar plasat foarte jos, aproape să nu-l vezi. A scos un plic mare, din carton, și din acesta mai multe foi și trei carnete cu coperta de un verde foarte închis, pe care ai văzut stema bine-cunoscută, cu scrișul „Republica Socialistă România”, și dedesubt cu un cuvânt neliniștitor, „Pașaport”, amândoi le-ați privit muți, fără să mai respirați, ea a răsfiat apoi foile cu grijă, ca și cum ar fi fost infinit de fragile, ai văzut într-un colț tot un fel de stemă, semăna cu a Taromului, sub ea erau doar câteva rânduri, ai putut să-ți dai seama că erau în germană, ai vrut să întrebi ceva, dar ea ți-a pus degetul pe buze, apoi ți-a arătat pe foaie într-un loc „Frankfurt”, după aceea trei nume, ultimul chiar al ei, scris cu litera aceea de care se împiedicau mereu profesorii, „Müller Ioana Maria, 14 Jahre”. Când, ai întrebat tu din ochi, după ce se termină școala, a șoptit ea.

Îți vei aminti poate, cândva, și cum te-ai întors acasă în acea ultimă duminică împreună, pe biciclete, pentru că după

aceea, în cele trei săptămâni de până la plecare, n-au mai lăsat-o să iasă decât până la școală. Uite, poate chiar acum, când vocea calmă a căpitanului anunță începerea coborârii și mai sunt 20 de minute până când vei ateriza în acest oraș în care poate că ea e singurul om pe care poți spune că-l cunoști, restul nu înseamnă nimic, și nu poți să nu-ți imaginezi cum ar fi să vă întâlniți din întâmplare. Ce prostie, îți dai imediat seama, nici nu v-ați mai recunoaște și, de fapt, poate nu mai locuiește demult aici, dacă o fi locuit vreodată, poate e în cine știe ce alt colț al lumii, poate chiar înapoi în țară, ha, ha, poate chiar în orașul vostru cel înconjurat de coloanele argintii fără de număr ale rafinărilor. Ca să vă întoarceți acasă în acea duminică ați mers pe Șoseaua Nordului, pustie și însorită în orele încă adormite ale după-amiezii, atât de pustie încât v-ați luat la întrecere pe linia de tramvai, făcută din dale lungi din beton ca suport pentru șine, nu te-ai gândit nici o clipă s-o lași să câștige și ai luat-o mult în față, cu viteză, până când, din cauza unei îmbinări denivelate dintre două dale, te-ai dat peste cap, dar ai scăpat doar cu o julitură lungă pe mâna dreaptă, până la cot, sânge nu curgea totuși, ea te-a ajutat să te ridici, se speriasă, dar tu zâmbeai, n-am nimic, ai spus de câteva ori în timp ce-ți verificai Pegasul verde, nu pățise nici el nimic, așa că v-ați continuat drumul, tu în urma ei de

data aceasta, privindu-i părul negru, drept și lung până la umeri. La început, curentul de aer părea că-ți potolește usturimea juliturii, dar, când ai ajuns la blocul tău, după ce pe ea ai lăsat-o acasă, fără să mai intri în curte ca să mai stai de vorbă ori să citești, durerea devenise cumplită, pielea de pe braț pulsa fierbinte, am căzut, ce mare lucru, ai spus când te-au văzut intrând în apartament, niciodată n-o să te învești minte, ți-a zis mama, te plimbi toată ziua cu bicicleta, așa crezi tu că intri la Mihai Viteazu'? Ai dus bicicleta pe balcon, în capăt, lângă dulap, hai să te dau cu spirt, a adăugat mama din bucătărie, vin acum, ai răspuns, dar ai mai stat câteva clipe să privești departe, peste blocurile de la Vest, întins ca o rană uriașă pe tot cerul, un apus de care, cândva, poate îți vei aminti.

PROZĂ

Grifonul

CHARLES BAXTER

Era într-o miercuri după amiază, tocmai terminasem lecția la geografie, fusese ceva despre irigațiile în Egiptul Antic și ne pregăteam pentru desen, unde aveam și o temă: cum vedem noi un oraș așezat la poalele muntelui, când, dintr-o dată, pe învățătorul nostru, domnul Hibler, l-a apucat tusea. O tuse care a debutat cu niște hârâituri ca de motor ambalat, unul de care tragi fără milă, dar hârâiturile se opreau undeva în gura bine zăvorâtă a domnului Hibler.

– I-auzi, îmi șoptește Carol Peterson. Dinamită, nu glumă.

Horcăielile domnului Hibler nu se deosebeau prea mult de râsul său – e drept un râs zgâlțâit și rar – și, cum stăteam cu nasurile vârâte în planșele noastre, ne-am gândit că nu ar strica să vedem ce stârnise, așa pe neașteptate, hazul învățătorului, însă mare ne-a fost mirarea când, uitându-ne la el am văzut doar o mutră roșie și buhăită. Deci nu râdea. De două ori se aplecase ușor, lăsându-și cravata să atârne țeapăn, ca un fir de plumb și își băgase fața într-un șervețel

de hârtie și atunci îl auzirăm cum explodează. Își cerea scuze și apoi o lua de la capăt cu hârâiala.

– Pariez pe o înghețată că mâine ne vine un suplinitor, îmi șoptește din nou Carol Peterson.

Carol stătea în fața mea; era o tipă scârboasă – când era sigură că nu o vede nimeni își sufla mucii într-o foaie pe care o făcea cocoloș și o azvârlea apoi la coșul de gunoi, însă tipa avea nas fin, simțea problemele de la o poștă.

– Nu mă bag, i-am zis.

Domnul Hibler ne adunase pe toți la rând, în fața ușii, chiar înainte de sfârșitul orei, ca să ne spună cu glasul lui pierdut:

– Îmi pare rău, copii. Cred că e ceva în neregulă cu mine.

– Va doresc însănătoșire grabnică, domnule Hibler, se auzi vocea lui Bobby Kryzanowicz, tocilarul clasei, veșnic în acțiune, iar apoi, din spate, Carol Peterson, chicotind veninos, ca o vrăjitoare. În sfârșit, domnul Hibler a deschis ușa lăsându-ne să mergem la autobuzele care ne așteptau în fața școlii și atunci câțiva băieți, siguri că nu mai pot fi auziți de învățător, au pornit un recital formidabil de hârâituri și horcăieli.

Five Oaks e o localitate de țară, în Michigan. Suplinitoarele, atunci când veneau, nu puteau veni decât din oraș și erau absolvente de colegiu și șomere, un grup de vreo patru mămici. Aterizau în

clasă din senin și după un început lejer se apucau să măture cu noi prin toată materia recentă. A fost deci o adevărată bombă când a doua zi și-a făcut apariția la noi, înarmată cu o geantă în carouri, cu un portofel de culoarea vișinei în mână și cu niște cărți la subțioară, o femeie pe care nu o mai văzusem nicio dată. Și-a așezat cărțile pe catedră, într-o parte, lângă fonograf. Când a intrat pe ușă noi eram încă în spatele clasei, mai mulți băieți, ne jucam cu Heever, cameleonul, pe care îl țineam într-o cușcă, pe o mușama de plastic.

Am auzit-o cum bate din palme.

– Copilași, a zis, ce căutați acolo?

Nici măcar nu ne-a lăsat să-i răspundem.

– De ce chinuiți animalul? Lăsați-l în pace. Treceți în bănci. Din această clipă încetează orice mișcare.

Ne uitam la ea și nu ne venea să credem

– Copilași, repetă ea. Nu se aude? Am zis să stați jos.

Am pus cameleonul la loc în cușcă și ne-am strecurat unul câte unul în băncile noastre. Continuam să ne uităm la ea. În partea stângă a tablei începuse să deseneze cu cretă albă și verde, un copac. Nu arăta ca celelalte suplinitoare. Iar ce desena ea pe tablă era uriaș și nu avea nici o noimă.

– E nevoie de un copac în clasa asta, a zis ea, continuând o linie care ar fi

trebuit să arate ca o frunză. Un stejar uriaș, plin cu frunze și cu o umbră, deci un foios.

Părul ei blond, subțire, era strâns la spate într-o anumită formă pe care aveam să aflăm mai târziu, femeile o numesc concii; purta niște ochelari cu ramă aurită, cu lentile care băteau într-o anumită nuanță albastrie. Harold Knardahl, care stătea într-o bancă pe rândul celălalt îmi spuse:

– Bă, au venit marțienii.

La care am dat din cap încet fiindcă, într-adevăr, în aer plutea ceva neobișnuit. Suplinitoarea desena încă o cren-guță tot atât de minunată ca cea dinainte apoi făcu o piruetă spre noi, zicând:

– Bună dimineața. Am impresia că nici nu v-am spus bună dimineața. Așa-i?

Acum că o vedeam din față era parcă și mai greu să-mi dau seama câți ani are – adulții arată toți la fel –, doar că pe chipul ei se puteau vedea două riduri adânci care coborau vertiginos de la colțurile gurii spre bărbie. Parcă mai văzusem undeva ridurile astea: la Pinocchio. Erau ca niște îmbinări de pe fața unei marionete.

– Vă mai las să vă mai zgâiți la mine puțin, câteva clipe, adică până sună de intrare, a zis ea, adresându-se probabil celor câțiva întârziați care, după ce că intraseră mai târziu în clasă, acum se holbau la ea cu ochii cât cepele. Și pe urmă, gata cu zgâitul la mine, vă dau

voie să mă priviți, dar nu să vă holbați. E nepoliticos și pe deasupra și semn de proastă creștere. Nu duce nicăieri, vă asigur. Nu vă alegeți cu nimic.

L-am auzit șoptind din nou pe Harold Knardahl, de data asta spre plutonul de întârziați care așteptau spășiți la ușă.

– Bă, au venit marțienii.

Ne-am așezat cu toții în bănci. Suplinitoarea și-a terminat de desenat pomul și-a așezat meticulos creta pe fonograf, și-a șters mâinile și apoi s-a întors iarăși spre bănci:

– Bună dimineața. Sunt domnișoara Ferenczi și voi preda astăzi la clasa voastră. Am venit de curând în această localitate și presupun că figura mea nu vă este cunoscută. Am să încep așadar cu câte ceva despre mine.

Nici nu am apucat să ne lăsăm pe spezele băncilor că ea a și demarat. Ne-a spus că bunicul ei fusese prinț maghiar, că mama ei se născuse într-o regiune numită Flandra, că fusese pianistă și că dăduse nenumărate concerte, la unele dintre ele asistând și câteva „capete încoronate”, și când pronunță aceste cuvinte ne aruncă o privire plină de tâlc.

– Grieg, a continuat ea, maestrul norvegian, a compus un concert pentru pian (și aici a urmat o mică pauză), un concert cu care mama a repurtat un adevărat triumf la Londra.

Ochii ei măsurau tavanul. Noi, după ea. Nimic deosebit. Plafoniera și atât.

– Pentru motive pe care nu le voi expune aici, familia mea a ajuns în Detroit, de acolo ne-am mutat în nord, în mohorâtul Saginaw și apoi aici, la Five Oaks, ca suplinitoare la clasa voastră, începând de azi, joi, 11 octombrie. Sunt sigură că va fi o zi frumoasă: toate prognozele coincid. O să începem deci cu citirea lecției. Scoateți-vă cărțile. Dacă nu mă înșel, titlul este *Orizonturi largi* sau așa ceva.

Jeannie Vermeesch a ridicat mâna. Domnișoara Ferenczi i-a făcut semn.

– Domnul Hibler începe întotdeauna ora cu *Jurământul de credință*, se miorlăi ea.

– Nu mai spune, chiar așa? Atunci înseamnă că îl știți foooarte bine și că nu are nici un rost să ne pierdem vremea cu el. Nu, astăzi nu vom începe cu *Jurământul de credință*. Nu e cazul. Nu s-ar potrivi cu cascada de lumină, cu soarele care ne invadează clasa. Nu merge.

Se uită la ceas.

– Timpul zboară. La lucru. Deci... *Orizonturi largi*.

Lecția a fost o dezamăgire. Nimic neobișnuit, aceleași exerciții lexicale plictisitoare, aceleași întrebări despre conținutul lecției. Din când în când scotea câte un oftat sau începea să-și lustruiească lentilele, folosindu-se de o batisuță parfumată pe care o scotea ca un scamator, din mâneca stângă.

După citire am trecut la matematică. Afară era o vreme minunată: lumina de toamnă se strecura alene printre fâșiile de nori, aterizând prin ferestrele deschise dinspre răsărit, pe podeaua clasei acoperită cu linoleum. Pe terenul de sport puștimea de la grădiniță se zben-guia prin iarba din jurul toboganelor. Între timp, noi ajunsesem la tabla înmulțirii. Domnișoara Ferenczi îl asculta pe John Wazny din banca întâi. Trebuia să spună înmulțirea cu șase. De unde stăteam îi puteam simți parfumul, se dăduse cu *Vitalis* peste chica lui ciufulită. Wazny s-a descurcat onorabil până la șase ori unsprezece și șase ori doisprezece.

– Șase ori unsprezece fac... șaizeci și opt. Șase ori doisprezece fac...

Wazny își proțăpi degetele la tâmplă, adulmecându-le pe furiș, nu cumva să-l vadă careva din clasă și apoi zise repezit:

– Șaptezeci și doi.

În sfârșit se așază în bancă.

– Da, bine, a zis domnișoara Ferenczi. Da, da, nu a fost rău deloc.

– Domnișoară Ferenczi! Una din surorile gemene Eddy flutura disperată mâna pe sus. Domnișoară Ferenczi! Domnișoară Ferenczi!

– Da?

– John a zis că șase ori unsprezece fac șaizeci și opt și dumneavoastră ați zis că e bine.

– Daaa? a făcut ea cu o expresie amuzată care îi invadase fața de marionetă. Am zis eu asta? Și cât fac șase ori unsprezece?

– Șaizeci și șase.

Ea aprobă:

– Da, așa este. Însă trebuie să vă spun, chiar dacă unii dintre voi nu vor fi de acord cu mine, că uneori rezultatul poate fi și șaizeci și opt.

– Când? Când fac șaizeci și opt?

Așteptam toți răspunsul cu sufletul la gură.

Mai există și o altă matematică superioară pe care voi, copiii, încă nu o puteți înțelege și acolo șase ori unsprezece fac uneori și șaizeci și opt.

Am auzit-o cum râde pe nas.

– În matematica superioară numerele sunt, cum să vă spun, ceva mai fluide. Singurul rol pe care îl poate avea un număr este să conțină ceva. Gândiți-vă de pildă la apă. Credeți că apa poate fi măsurată numai cu ceșcuța?

Ne-am uitat la ea nedumeriți și am clătinat din cap.

– Nu. O putem măsura și cu cratița și cu degetarul. Și într-un caz și în altul, apa va fi tot apă. Poate ar fi mai bine totuși dacă v-ați gândi că șase ori unsprezece fac șaizeci și opt doar atunci când sunteți cu mine în clasă, s-a grăbit ea să adauge.

– Și de ce să faci șaiszeci și opt numai când sunteți dumneavoastră în clasă? Întrebă Mark Poole.

– Fiindcă e mai interesant așa, a răspuns ea abia schițând un zâmbet prin lentilele ei vag albastrii. Ce sunt eu de fapt? Un înlocuitor, nu e așa?

Da, cu acest lucru eram cu toții de acord.

– Deci gândiți-vă la acest rezultat ca la un fel de înlocuitor.

– Înlocuitor?

– Da.

S-a uitat cu atenție la noi și a întrebat:

– Credeți că existența unui înlocuitor afectează pe cineva?

Ne-am uitat la ea mirați.

– Oare florile de pe pervazul ferestrelor vor avea de suferit din pricina unui înlocuitor?

Ne-am mutat atunci privirile la florile de pe pervazul ferestrelor. Erau câteva mimoze pe un suport prăpădit din plastic și niște ferigi pleoștite pe buza unor ghivece de pământ, cât pumnul.

– Sau cățelușii și pisicile voastre? Sau tăticii și mămicile voastre? Credeți că vor avea ceva de suferit?

Așteptă răspunsul nostru. Însă doar câteva clipe.

– Și atunci, a tras ea concluzia, care este problema?

– Dar nu-i corect, a zis Janice Weber, puțin înțepată.

– Cum te cheamă, domnișoară?

– Janice Weber.

– Și tu zici, Janice, că nu-i corect, așa-i?

– Păi... am spus și eu așa...

– Da, e clar. Deci ai spus și tu așa, într-o doară. N-aveți impresia că am pierdut cam mult timp cu vorbăria? La urma urmei, sunteți liberi să credeți ce vreți. Și când se va întoarce învățătorul vostru, domnul Hibler, fiți fără grijă, șase ori unsprezece fac din nou șaiszeci și șase. Și șaiszeci și șase va rămâne tot restul vieților voastre aici, în Five Oaks. Ce păcat, nu-i așa?

Ridică sprâncenele și trecu peste noi cu o privire rapidă.

– Și cu asta, punct. Să vedem ce teme ați avut de făcut. Văd că domnul Hibler le-a însemnat aici, în planul de lecție. Scoateți o foaie de hârtie. Scrieți-vă numele în colțul de sus, din stânga.

A urmat o jumătate de oră de aritmetică. Am predat lucrările și apoi am trecut la ortografie, materie unde o dădeam mereu în bară. Iar dictările, nu știu cum se întâmplă, dar picau întotdeauna înainte de pauza de prânz. Eram cu un ochi pe foaie și cu celălalt pe ceas.

– *Perfecționat*, se auzi glasul domnișoarei Ferenczi. *Frontieră*, zise din nou.

Se plimba printre bănci cu cartea de ortografie în mână, uitându-se din când în când peste lucrările noastre.

– *Mansardă*, dictă ea.

Am apucat hotărât creionul. Cuvintele, așa cum ieșeau din gura ei, aveau un accent străin, încât nici vocalele, nici consoanele nu sunau așa cum ar fi trebuit. *Mansartă*. Parcă arăta ceva mai bine acum deși simțeam că încă nu era corect. Am început să rulez în gând toate regulile de ortografie știute și neștiute, ștergând în continuare litere, până când am văzut că hârtia pe care scriam se făcuse străvezie. Am încercat din nou. *Malsandă*. Deodată am simțit o mână pe umăr.

– Nu-mi place, mi-a șoptit ea la ureche aplecată ușor peste umărul meu. Arată oribil. Știi ce cred eu? Când nu-ți place un cuvânt, mai bine nu-l folosești.

S-a îndreptat, ridicându-se și lăsând în urmă o adiere de Clorets.

La prânz am ieșit după tăvile cu sandvișuri, obișnuitele feliuțe cu carne împachetate în brânză și maioneză, cu prune însirocate, cu fursecuri cu nucă de cocos, la care se adăuga nelipsita ceașcă de lapte și după ce le-am luat ne-am întors în clasă unde, spre mirarea noastră, am găsit-o pe domnișoara Ferenczi ronțărind dintr-un pachetel învelit în hârtie cerată, de culoare cafenie.

– Domnișoară Ferenczi, i-am spus eu, nu-i nevoie să mâncați cu noi în clasă. Puteți mânca împreună cu ceilalți învățători. Cancelaria, am ținut eu să adaug, se află lângă cabinetul directorului.

– Mulțumesc pentru informație, a zis ea, dar prefer să mănânc aici.

– Și nici nu-i nevoie să stea cineva cu noi în pauză. Avem supraveghetori de clasă, am zis eu. Pe doamna Eddy, am precizat, arătând spre locul unde doamna Eddy, care nu era altcineva decât mama lui Joyce and Juddy, tricota în liniște, cuibărită în spatele clasei.

– Foarte bine, a zis domnișoara Ferenczi. Am să mănânc totuși aici. Prefer aici, a repetat ea.

– Da' de ce? s-a mirat Wayne Razmer fără să mai ridice mâna.

– Am avut plăcerea să-i cunosc pe ceilalți învățători azi dimineață înainte de a intra la ore, ne-a explicat domnișoara Ferenczi mușcând din pachetul ei cafeiniu. Palavragii. Glume pe bandă rulantă. Pisălogi. Nu înghit așa ceva.

– Cum? a exclamat Wayne cu oroare.

– Ce mâncați domnișoară Ferenczi? s-a băgat în discuție Maxine Sylvester, trăgându-se de nas. E hrănitor?

– Este deosebit de hrănitor. Curmale umplute. A trebuit să fac un drum până aproape de Detroit ca să le cumpăr. Cu ocazia asta am luat și morun. Iar asta, a zis, scoțând niște foi de varză din geanta în picățele, este spanac crud, spălat chiar de dimineață, înainte de a porni spre voi, școala Garfield Murry.

– Și de ce îl mâncați crud? a întrebat Maxime.

– Face bine, a zis domnișoara Ferenczi. Are un puternic efect stimulator, este chiar mai eficient decât sifonul sau sărurile mirositoare.

Îmi devoram tacticos sandvișul cu carne, brânză și maioneză, uitându-mă pe fereastră. Un glob licărind cu zgârce-nie pe cerul palid de toamnă era tot ce puteam să văd.

– În ce privește mâncarea, a continuat domnișoara Ferenczi, n-ar fi rău dacă le-ați mai amesteca un pic. Adică să le combinați. Prea multă lume se complace să consume numai... ehh, în fine, nu are nici o importanță.

– Domnișoară Ferenczi, a sărit dintr-o parte Carol Peterson, ce facem la orele de după-amiază?

– Mda, a zis ea, cercetând cu ochii programa lăsată de domnul Hibler. După câte văd, învățătorul vostru, domnul Hibler, a planificat o lecție despre egipteni.

Urmă un geamăt care nu putea fi decât al lui Carol.

– Daa, a zis domnișoara Ferenczi în continuare, deci asta vom face: o lecție despre egipteni. Un popor remarcabil. Ar putea să rivalizeze cu cel american. Zic, ar putea.

Apoi a lăsat capul în jos scoțând un zâmbet fugar și ronțâind mai departe din foile de spanac.

Când ne-am întors în clasă după pauza de prânz am văzut că domnișoara

Ferenczi desenase pe tablă o piramidă, lângă stejarul făcut tot de ea la începutul orelor. Trăsesem un baseball în recreație și acum urma să ne aranjăm bătele și mânușile în dulapul cu echipament sportiv, ceea ce nici unul din noi nu se grăbea să facă, era un fel de tragere de timp, mi se pare că tot atunci am încasat și un ghionț zdravăn de la Roy când, deodată, am auzit vocea domnișoarei Ferenczi, foarte ascuțită și înțepată.

– Băiețași, a zis ea, nu aveți de gând să vă potoliți? Stați jos. N-am chef să pierd vremea cu fleacuri. Scoateți cărțile de geografie.

Ne-am furișat în bănci, fiecare cum a putut, cu cămășile murdare de transpirație, grăbindu-ne să ne scoatem manualul pe care stătea scris cu litere mari, *Ținuturi îndepărtate și oamenii lor*.

– Deschideți la pagina patruzeci și doi, a zis ea.

Urmă o pauză de treizeci de secunde. Îl luase în vizor pe Kelly Munger.

– Băiete, a țipat, te mai fâțâi mult?!

Kelly a făcut o mutră de om călcat pe bătătură.

– Să mă ce?

– Ce tot scormonești acolo?

– Domnișoară Ferenczi, caut cartea.

Bobby Kryzanowicz, tociarul clasei, care era veșnic cooperant și stătea în prima bancă din proprie inițiativă, a ținut să o informeze pe domnișoara Ferenczi:

– Asta-i Kelly Munger. Niciodată nu-și găsește lucrurile. Așa face întotdeauna.

– Nu mă interesează cum îl cheamă, mai ales la ora asta! i-a retezat-o domnișoara Ferenczi. Unde ți-e cartea, băiatule?

– Ufff, am găsit-o.

Kelly își vârâse scăfârlia sub bancă și trăgea cu îndârjire de o carte care nu voia sub nici un preț să iasă. În schimb, i se rostogoliră în poală niște creioane colorate care, unul câte unul, aterizară tacticos pe podeaua clasei.

– Nu pot să suport dezordinea, a zis domnișoara Ferenczi. Indiferent că e vorba de băncile voastre sau de modul cum gândiți. Dezordinea este... neigienică. Acasă la voi tot așa faceți?

Domnișoara Ferenczi nici măcar nu ne-a dat timp să răspundem.

– Vă spun eu. Nu. Acasă vă place să fie ordine, sigur vă place să fie ordine. Despre ce vorbeam? Da, deci la pagina patruzeci și doi. După câte văd, planul de lecție al domnului Hibler arată că ora trecută ați învățat despre sistemele de irigație egiptene. Interesant, fără îndoială, dar nu la fel de interesant ca lecția pe care o vom face astăzi împreună. Piramidele și munca cu sclavi în Egipt. Un plus pentru prima, un minus pentru a doua.

Deschisesem cărțile la pagina patruzeci și doi, unde se afla imaginea unei piramide. Domnișoara Ferenczi însă nici

nu se uita la manual. Se uita pe fereastră, cine știe pe unde.

– Da, piramidele, a zis ea, cu privirea pierdută pe fereastră. Aș vrea să vă gândiți puțin la piramide, la ce însemnau piramidele. La ce se afla înăuntrul lor. Acolo se găseau, firește, trupurile faraonilor, și alături de ele comori nenumărate. Papirusuri. Cine știe, poate că pe aceste papirusuri, a continuat domnișoara Ferenczi cu o veselie din care dispăruse orice umbră de zâmbet, erau scrise pentru faraoni niște romane, ca să le țină de urât în lungă lor călătorie prin alte veacuri,

În timp ce vorbea, mă uitam la ridurile adânci de pe chipul ei.

– Piramidele, a continuat ea, depozitau în ele uriașe energii cosmice. O piramidă era astfel construită să dirijeze undele de energie cosmică într-un singur punct. Egiptenii cunoșteau acest secret, noi însă l-am uitat. Să nu vă mirați dacă am să vă spun că George Washington a avut sânge egiptean, din partea bunicii, a zis domnișoara Ferenczi, apropiindu-se de ușa vestiarului. Mai mult chiar, există unele aspecte în Constituția Statelor Unite care se aseamănă cu principiile egiptene.

Nu se uitase nici măcar o dată în manual. Începu apoi să ne povestească despre transmigrația sufletelor la egipteni. Ne-a explicat că după moarte sufletele revin pe Pământ, sub formă de furnici

sau copaci, fiecare după cum s-a purtat în timpul vieții, mai bine sau mai rău. Ne-a spus apoi că egiptenii credeau că faptele oamenilor sunt influențate de magnetismul produs de forțele de atracție din sistemul nostru solar, forțe generate de Soare și de „aliatul său planetar”, Jupiter. Jupiter, ne-a zis ea mai departe, deși e o planetă, așa cum știm cu toții, are și „câteva din caracteristicile unui astru”. Vorbea cu mare repeziciune. Apoi ne-a spus că egiptenii au fost mari exploratori și cuceritori. Și ne-a mai spus că la moartea celui mai mare cuceritor din toate timpurile, care s-a numit Genghis-Han, au fost aduse ca jertfă patruzeci de tinere și patruzeci de cai. O ascultam cu toții. Nimeni nu a îndrăznit să o întrerupă.

– Și eu am fost în Egipt, a zis ea. Acolo mi-a fost dat să văd multă barbarie și să înghit mult praf.

Ne-a spus apoi că în Egipt avusese prilejul să vadă, îi arătase de fapt un bătrân care lucra într-un circ, un animal care era închis într-o cușcă și care era jumătate pasăre, jumătate leu. Ne-a spus că acest monstru se numește grifon și că auzise de existența lui dinainte să meargă în Egipt, dar că îl văzuse pentru prima oară acolo, într-o mahala din Cairo. Ne-a spus apoi că astronomii egipteni sunt cei care au descoperit pentru prima dată planeta Saturn și că ceea ce nu au reușit ei să vadă erau tocmai

inelele acestei planete. Ne-a spus apoi că egiptenii au aflat cei dintâi că un câine bolnav nu bea niciodată din râu, ci așteaptă cu fălcile căscate căderea primei ploii.

– Tromboane!

Eram în autobuzul care ne ducea spre casă. Stăteam lângă Carl Whiteside. Îi puțea gura îngrozitor. Era însă tipul cu cea mai mare colecție de bile din clasa noastră. Ne ciorovăiam. Carl zicea că suplinitoria e o mincinoasă. Eu ziceam că după toate aparențele nu e.

– Poanta aia cu pasărea nu a prins, zise Carl. Și nici aia cu piramidele. N-a prins, bă, nici una. Cucoana a luat-o razna rău de tot.

– Chiar așa?

Mie îmi plăcuse suplinitoare. Era o ființă ieșită din comun. Tare aș fi avut chef să-i fac o festă lui Carl.

– E trombonistă? Cu ce ai prins-o?

– Păi cum, bă, șase ori unsprezece fac șaiszeci și opt? Nici gând! Gogoși! Fac șaiszeci și șase, o știe toată lumea.

– Da, așa a zis și ea. A recunoscut că fac șaiszeci și șase. Și cu ce ai mai prins-o?

– Ce contează? Baliverne!

– Ce baliverne?

– Aaa, făcu el și începu să-și bălângăne picioarele. Unde-ai văzut tu animal care să fie jumate leu jumate pasăre?

Carl își încrucișă picioarele și mi-o trânti:

– Vax! Sunt tromboane!

– Orice e posibil, i-am zis.

Trebuia să nascocesc ceva să-l pun cu botul pe labe.

– Am citit în ziarul de dimineață, ăla pe care-l cumpără maică-mea, că un savant țicnit care trăiește în Alpii elvețieni s-a apucat să amestece gene, cromozomi, știi, tot felul de chestii de-astea, le-a pus pe toate la un loc în eprubete și ce crezi că a obținut nebunu'? O dihanie, ceva între om și hamster.

M-am uitat atent la Carl. Voiam să văd ce mutră face.

– Și știi ce nume i-a dat? Omster!

– Fugi, bă, de aicea!

Carl căscase o gură imensă din care se revărsau duhori incredibile.

– Și unde-ai citit asta?

– În *Național Enquirer*, am zis eu. Știi, e ziarul ăla care se vinde la ieșirea din magazin.

M-am uitat încă o dată la Carl. Era făcut praf.

– Iar țicnitul ăla, dacă mai țin eu bine minte, se numește doctor Frankebush.

Mă pripisem folosind acest nume însă acum nu mai puteam face nimic, decât poate cel mult să aștept să-i cadă fisa lui Carl, prea era mare asemănarea cu celălalt inventator celebru, nu mai puțin sonat, că amărâtul de Carl să nu se prindă că totul era o nascocire de-a mea. Și totuși Carl nu s-a prins. Rămăsese ca o stană de piatră.

– Un om și un hamster?

Se blocase. Mă privea cu gura căscată.

– Doamne ferește! Ce pocitanie o mai fi și asta?!

A doua zi, domnișoara Ferenczi, îmbrăcată de data asta cu totul altfel, a pășit din nou în clasa noastră. Avea părul prins în codițe care-i atârnavă la distanțe egale, legate cu niște bentițe roșii din elastic. Purta o bluză verde iar la gât își pusese o eșarfă roz, combinație care te

năucea, te uitai la ea o oră întreagă. Domnișoara ne-a scutit de ora de citire, iar de cea de aritmetică nu a șoptit un cuvânt. Nici nu a sunat bine de intrare că a început să ne vorbească.

Și ne-a vorbit patruzeci de minute șnur. Ideile nu păreau să aibă vreo legătură între ele, însă dacă le luai separate pe fiecare în parte, deveneau, vorba dicționarului, fabuloase. Ne-a spus că auze de la cineva că la antipozi s-ar afla o piatră prețioasă de dimensiuni uriașe pe care dacă o privești dintr-un anumit unghi, nu mai apuci să o privești și a doua oară, pentru că rămâi orb. Ne-a spus apoi că cel mai mare diamant din lume este un diamant blestemat și că toți care au reușit să intre în posesia lui nu au murit de moarte bună, și că acest diamant se numește, ironie a sorții, Speranța. Diamantele sunt vrăjite, ne-a spus ea, de aceea femeile le poartă pe degete, ca semn al fascinației exercitate de ele. Bărbații au forță însă nu pot fascina. Bărbații se îndrăgostesc de femei, nu femeile de bărbați: ele iubesc pentru că sunt iubite. George Washington nu a fost primul președinte al Americii, și tot ea ne-a spus cine fusese acela. Mai există locuri în lume unde oamenii trăiesc în copaci și se ospătează cu maimuțe la micul dejun. În loc de doctori au vrăjitori. Pe fundul mării trăiesc niște animale subțiri ca niște clătite, animale care nu au fost cercetate până acum de nici un

om de știință, pentru că de îndată ce sunt scoase la lumină se pulverizează într-o clipită.

Amuțiserăm. În clasă nu se mai auzea nici un zgomot. Numai vocea domnișoarei Ferenczi și, din când în când, hârâitul înăbușit care venea din gâtulejul lui Donna DeShanno. Nici măcar la toaletă nu am mai ieșit.

Beethoven, ne-a spus ea, n-a fost surd. Se folosisese doar de acest truc ca să ajungă celebru și a reușit. În timp ce vorbea, domnișoara Ferenczi își legăna coștele dintr-o parte în alta. Există anumiți copaci care se hrănesc cu carne: au frunzele lipicioase cu care prind insectele, ca într-o palmă. Și spunând aceasta își ridică mâinile, împreunându-și palmele. Venus, socotită de toată lumea a doua planetă ca depărtare față de Soare, nu numai că nu rămâne la aceeași distanță dar mai e învăluită și într-un mare mister, din pricina norilor care o acoperă, ca o perdea groasă.

– Însă eu știu ce se află sub acei nori, ne-a zis domnișoara Ferenczi.

S-a oprit puțin apoi a continuat:

– Îngeri. Sub acea perdea de nori trăiesc îngerii.

Ne-a spus apoi că îngerii nu sunt întotdeauna invizibili și că uneori arată chiar mai bine decât oamenii. Nu poartă straie albe, așa cum ne-am obișnuit noi să credem, ci costume de seară elegante, ca și cum s-ar pregăti să meargă la un

concert. Și de multe ori chiar se duc la concert, unde se așază pe interval, acolo unde nimănui nu i-ar trece prin cap să se uite după un înger. Ne-a spus apoi că îngerul cu înfățișarea cea mai înspăimântătoare este Sfinxul.

– E un înger de care nu mai poți să scapi, ne-a zis ea.

Ne-a spus apoi că în statul Ohio, sub scoarța pământului, ard niște vâlvătai care nu pot fi stinse. Ne-a spus apoi că Mozart, când a auzit pentru prima oară în copilărie țiuitul unei trompete, a leșinat de spaimă în pătuțul lui. Ne-a spus apoi că un anume Narzim al Harrardim ar fi cel mai mare scriitor din câți au existat vreodată. Ne-a spus apoi că planetele influențează viețile oamenilor și că un copil conceput în timpul unei eclipse se va naște cu degetele lipite.

– Știu că vouă copiilor vă plac asemenea istorioare, „asemenea taine” și de-aia vi le-am și spus.

Am dat cu toții din cap că așa este. Sigur că preferam să o ascultăm că ne povestește tot felul de lucruri decât să ne chinuim creierul cu lecțiile din *Orizonturi largi*.

– O poveste vă mai spun și gata, ne-a mai zis ea. Pe urmă trecem la aritmetică.

S-a aplecat ușor înainte cu o voce care se înmuiase un pic apoi a zis:

– Nu există moarte. Să nu vă fie teamă de moarte. Niciodată. Ceea ce există nu poate pieri. Se preschimbă doar în

elemente pământești sau nepământești. Sunt tot atât de sigură că se va întâmpla, pe cât de sigură că acum mă aflu aici, în fața voastră, vorbindu-vă. Mă puteți crede pe cuvânt. Să nu vă fie teamă de moarte. E un adevăr de care m-am convins singură. Fiindcă Dumnezeu mi-a apărut în vis și m-a sărutat. Aici, a zis ea, punând arătătorul drept pe locul de unde porneau vertiginos, spre bărbie, ridurile acelea ale ei.

Eram la ora de aritmetică și rezolvam probleme însă gândurile ne hoinăreau aiurea. În pauză am ieșit pe terenul de sport însă de data asta nu s-a mai legat nimic, nu am mai jucat nici o partidă, cum făceam de obicei. Stăteam în curte, risipiți în grupuri mici și discutam despre ce ne povestise domnișoara Ferenczi. Nu știam ce să credem, suplinitoare noastră își pierduse mințile sau ce era cu ea? M-am uitat atunci dincolo de gardul terenului de sport, la mașinile ruginite care stăteau una peste alta, într-o grămadă nu prea înaltă, în spatele unui pâlc de oțetari, și nu știu de ce, am avut impresia că ar trebui să apară ceva de acolo, niște ființe care să vină încet, încet, spre mine.

Mergeam spre casă. Carl se așezase iarăși lângă mine. N-avea chef de vorbă. Eu, nici atât. În fine, își roti moaca spre mine.

– Ții minte ce a zis despre frunzele care înghit insecte?

– Aăăă...

– Frunzele, bă, a zis Carl. Plantele car-nivore. Știi că există într-adevăr? Le-am văzut la televizor. Frunzele au pe ele un fel de lipici și dacă insecta apucă să se prindă de el, aleluia, s-a terminat cu ea. Pe cuvânt, am văzut cu ochii mei.

Carl părea dezumflat. Totuși nu s-a oprit.

– Ba, să știi tu că tipa nu ne-a trombo-nit.

– Zău?

– Tu ce zici? Chiar o fi văzut îngerii ăia de care povestea?

Am dat din umeri.

– Eu zic că nu i-a văzut, făcu el. Eu zic că toată chestia e o vrăjeală.

– De unde o fi apărut copacul ăsta? am întrebat dintr-o dată.

Privirile îmi alunecau pe fereastra au-tobuzului, pe fermele înșirate de-a lun-gul șoselei. Știam pe dinafară fiecare șo-pron, fiecare îngrăditură, fiecare moară dărăpănată, fiecare rezervor cu amo-niac.

– Copacul ăsta... parcă... nu era aici când...

– Ce-ai băi, te ții de goange? Sau te-ai dilit și tu?

Am sărutat-o pe mama când am intrat în casă. Stătea în fața cuptorului.

– Cum a fost? a întrebat ea.

– Bine.

– Tot cu domnișoara Ferenczi ați fă-cut?

– Da...

– Și?

– A fost bine. Mami, pot să mă duc la mine în cameră?

– Nu încă. Mai întâi te duci în grădină și-mi culegi câteva roșii, a zis ea ui-tându-se pe cer. Stă să plouă. Hai, du-te. Când termini, vii înăuntru. Vreau să stai puțin cu ăla micu'. Eu o să am niște treabă pe sus, vreau să strâng puțin prin casă, a zis ea uitându-se la mine. Ești cam palid astăzi.

Își lipi dosul palmei de fruntea mea. I-am simțit inelul de diamant alunecându-mi pe piele.

– Ce-i cu tine? Nu te simți bine?

– Nu, nu. Mă simt bine, nu am nimic, am zis eu și am ieșit în grabă să adun ro-șiile din grădină.

A doua zi s-a întors domnul Hibler. Tușea încă pe înfundate în pauză, când ieșeam în curte își îndesa în gură un pumn de drajeuri pentru calmarea tusei. Ne-a descusut puțin la început, voia să afle dacă domnișoara Ferenczi respec-tase planul de lecții lăsat de el. Edith Ad-water i-a răspuns în numele clasei. I-a zis că suplinitoarea nu respectase întoc-mai programul de lecție și că nu făcuse tot ceea ce ar fi trebuit să facă, și că la ore vorbise mai mult ea, dar cu toate as-tea, a adăugat Edith, clasa noastră a

participat cu însuflețire la lecții. Și despre ce v-a vorbit, a vrut să afle domnul Hibler. Despre tot felul de lucruri, a răspuns Edith. Nu mai țin minte. Din fericire, nici domnul Hibler nu s-a arătat interesat să afle. Și-a închipuit probabil că suplinitoarea arsese gazul și în loc să predea lecțiile prevăzute în plan se ținuse de pălăvrăgeli. Domnul Hibler păru mulțumit cu cât aflase și, oricum, nici nu ar fi avut timp să afle mai mult pentru că pe catedră îl așteptau câteva teancuri de lucrări la aritmetică, necorectate.

Veni luna următoare și oțetarii umplură câmpul de un roșu care îți lua ochii, soarele coborî spre sălașurile lui din sud, razele sale poposind acum pe calendarul din spatele clasei, deschis încă la ajunul tuturor sfinților, iar do-vleacul roșcat din vârful sperietorii se acoperi cu o pată cafenie. La fiecare trei zile măsuram cu o carioca pe peretele din nord deplasarea soarelui spre sud, și o făceam cu niște semne minuscule, cât o furnică.

Mai târziu, la începutul lui decembrie, la patru zile după ninsoare, suplinitoarea a apărut din nou la noi în clasă. În clipa când am văzut-o băgându-și capul pe ușă, am simțit că mi se oprește inima. Acum era altfel îmbrăcată. Părul îi atârna drept, ca și cum pieptenul nu ar fi trecut prin el. În mână nu mai avea geanta aia în carouri, ci o cutiuță. După ce ne-a spus bună dimineăta, a pomenit

parcă ceva de vreme. Abia după ce i-a adus aminte Donna DeShanno că e îmbrăcată, și-a scos paltonul de pe ea.

Când a sunat de intrare, domnișoara Ferenczi s-a uitat la noi și ne-a spus:

– Copii, m-am simțit foarte bine cu voi. Acum aș vrea să vă răsplătesc.

Ne-a arătat cutiuța cu care venise.

– Știți ce am aici? ne-a întrebat ea așteptând o clipă răspunsul nostru. N-aveți de unde să știți. E un pachet de tarot.

Edith Atwater a ridicat mâna.

– Ce-i un pachet de tarot, domnișoară Ferenczi?

– Cu acest pachet de cărți se poate ghici norocul, a răspuns ea. Este ceea ce voi face în dimineăta asta. Am să vă ghicesc norocul, cât mă pricep.

– Cum adică să ghiciți norocul? s-a mirat Bobby Kryzanowicz.

– Adică viitorul, băiete. Am să vă spun ce viitor veți avea. Nu tot, firește, nu vă pot spune chiar tot ce se va întâmpla cu voi. Am să mă folosesc doar de semnele acestea: bastoane, cupe, săbii, dinari și arcanele principale. Cine vrea să înceapă?

A urmat o tăcere lungă. În sfârșit, Carol Peterson a ridicat mâna.

– Foarte bine, a zis domnișoara Ferenczi, tăind pachetul de cărți în alte cinci mai mici, pe care le-a așezat apoi pe banca lui Carol. Alege o carte din fiecare pachet, i-a spus ea.

Am văzut-o pe Carol cum alege un patru de cupă, un șase de sabie, dar pe celelalte nu le-am putut vedea. Domnișoara Ferenczi s-a uitat cu atenție la ele. A trecut un minut.

– Nu-i rău, a zis ea. Nu văd drumul la facultate. Se întrevede o căsătorie, probabil de timpuriu. Și mulți copii. Văd aici ceva cenușiu, plictisitor. Nu-mi dau seama ce-ar putea să fie. Poate corvezile unei gospodării. Însă, după cum văd eu, o să o scoți la capăt până la urmă. În general, zic.

Și spunând aceasta îi oferi lui Carol un surâs indiferent.

– Altcineva?

Carl Whiteside a ridicat mâna, timid.

– Da, sigur, să vedem și un băiat, a zis domnișoara Ferenczi apropiindu-se de banca lui Carl. L-a așteptat întâi să scoată cele cinci cărți din pachete apoi s-a uitat la ele cu atenție.

– Călătorii, a zis ea. În țări îndepărtate, călătorii în țări îndepărtate. O să ajungi probabil în armată. Aici nu văd nimic romantic. O căsătorie spre bătrânețe, dacă va fi vreodată. Pe urmă certuri. Însă văd aici în partea centrală soarele, da, da, e o carte excelentă, a zis ea chicotind vesel. Poate că va fi totuși o viață fericită, cine știe.

După aceea am ridicat și eu mâna și mi-a citit norocul. A făcut la fel și cu Bobby, cu Kelly, cu Edith și Kim Foor. Pe urmă i-a venit rândul lui Wayne Razmer.

În timp ce scotea cele cinci cărți din pachetele așezate pe bancă, am putut zări printre cele cinci cărți imaginea Morții.

– Cum te cheamă? l-a întrebat domnișoara Ferenczi.

– Wayne.

– Wayne, dragul meu, a zis ea atunci, tu vei suferi o metamorfoză, o metamorfoză importantă, poate cea mai importantă din viața noastră, și acest lucru se va întâmpla înainte să te faci mare. Elementele pământești din care ești făcut se vor risipi în aer. Vezi tu, această carte, acest semn de sabie, prevestește suferință și distrugere, iar acest zece de baston reprezintă, cum să-ți spun, o mare povară.

– Dar asta? a întrebat Wayne înfigând degetul pe figura Morții.

– Aceasta? Această carte vrea să spună că tu vei muri, dragul meu băiețuș, vei muri și încă foarte curând.

Ea începu să adune cărțile de pe bancă. Ne uitam cu toții la mutra lui Wayne.

– Dar să nu-ți fie frică, i-a zis ea. Nu va fi atât o moarte cât o schimbare.

Așeză apoi cărțile pe catedră și se adresă clasei:

– Și acum să facem niște exerciții de matematică.

În pauza de prânz, Wayne s-a dus glonț la domnul Faegre, directorul școlii, că s-o pârască pe domnișoara Ferenczi.

Mai târziu, în pauza de după-amiază, am văzut-o pe domnișoara Ferenczi urcându-se în Rambler-ul ei verzuliu și plecând din parcare școlii. Stăteam sub scărița unui tobogan. Deasupra mea puștimea își făcea vânt, cu mare zarvă, spre groapa de nisip de la capătul toboganului. Mă pregăteam să ard un șut la o piatră când, pe terenul de sport, a apărut Wayne. Zâmbea, cretinul, fâlfâindu-și degetele spre mucoșii din jurul lui, arătându-le, nespus de mândru, cum o pârâse pe domnișoara Ferenczi la director.

M-am apropiat de el, făcându-mi loc printre două fete de la o clasă paralelă. Wayne mă privea cu ochii lui de guzgan.

– Ai turnat-o, am tipat eu. Ce, nu mai știi de glumă?

– Ce glumă? s-a îmbătoșat el. Trebuia să facă aritmetică, nu să se țină de prostii.

– A intrat frica în tine? Bă, căcăciosule, ai făcut pe tine de frică? Al naibii să fiu, băi Wayne, dacă nu ești tu un mare căcăcios. De la o carte pricăjită, bă? De aia te-ai speriat tu?

Wayne s-a năpustit la mine cu pumnii. Apucă să-mi prindă una în nas. Atunci i-am ars și eu una scurtă în burtă, să mă țină minte. Înainte de a-i pocni scăfârlia, am văzut că-l apucase bâzâitul.

– Ține, bă, și l-am trosnit iar. Avea dreptate, bă, boule. Întotdeauna a avut

dreptate. Tot ce ne-a zis e adevărat. Așa să știi.

Puștimea chirăia în jurul nostru ca la meci.

– Iar tu, Wayne, nu ești decât un căcăcios, ține minte, bă, asta ești, un căcăcios.

În aceeași după-amiază s-au întâmplat toate, domnișoara Ferenczi s-a urcat în mașina ei și a plecat, eu m-am dus la cabinetul medical cu nasul șiroind de sânge și cu buza spartă, clasa noastră s-a unit cu clasa domnișoarei Mantei ca să facem, claie peste grămadă, o lecție despre insecte. Pe domnișoara Mantei o cunoșteam. Locuia într-o rulotă nou nouță, ceva mai jos de casa noastră, undeva pe lângă parcul Clearwater. O cunoșteam bine pe domnișoara Mantei. Până la urmă, domnișoara Mantei și domnul Bodine, celălalt învățător de la clasa a patra, au reușit să ne bage pe toți într-o clasă, eram cu toții vreo patruzeci și cinci. Kelly Munger a vrut să știe dacă domnișoara Ferenczi fusese cumva arestată, la care domnișoara Mantei i-a răspuns că nu fusese arestată, bineînțeles că nu fusese arestată. Până au venit autobuzele să ne ia seara acasă, a trebuit să stăm în clasa aceea unde nu era loc nici să arunci un ac, și acolo am învățat, acolo am luat notițe, am învățat despre ce sunt greierii de câmp, lăcustele, buhaii de baltă, cicadele, muștele, fluturii

de noapte, am învățat despre scheletul exterior al insectelor, am învățat despre cum este alcătuit capul, că există mandibulă și labium, am văzut ce sunt aceia ochi compuși, am văzut ce reprezintă metamorfoza în patru faze, că aceste faze sunt ou, larvă, nimfă și adult. Domnișoara Mantei ne-a explicat ceva și despre împerechere, dar nu prea mult. Domnișoara Mantei ne-a desenat pe tablă o schemă ca să ne arate cum este alcătuită o lăcustă. Am văzut apoi ce înseamnă roirea, când are loc, și cum face albina meliferă să le conducă pe celelalte albine din stup după polen. Am văzut apoi care sunt insectele dăunătoare și care nu sunt. Am făcut pe caiet un tabel, pe care a trebuit să-l completăm cu liste de insecte, insecte pe care le puteam vedea cu ochiul liber și insecte pe care nu le puteam vedea cu ochiul liber, pentru că sunt prea mici, cum sunt puricii, de pildă. Ca temă pentru acasă, domnișoara Mantei ne-a pus să învățăm aceste liste pe dinafară, că a doua zi urma să ne asculte, ne-a zis ea atunci, chiar domnul Hibler în persoană.

INTERVIU

Amintiri și portrete în ulei Convorbiri cu Sorin Adam

LIDIA TRĂUȘAN-MATU

Lidia Trăușan-Matu: *Cum v-ați îndreptat spre pictură, domnule Sorin Adam? A fost dintr-un început o chemare în această direcție sau mai degrabă o conjunctură?*

Sorin Adam: Cine mai știe? Poate mai mult o chemare. M-am născut într-o familie cu aplecare spre arte (pictură, muzică, literatură). Tatăl meu este un colecționar cunoscut la Ploiești. Și cu toate că am moștenit sensibilitatea și instinctele estetice ale familiei, mai cu seamă ale bunicului meu, nu am fost înscris la o școală specială de artă. Am urmat gimnaziul și liceul teoretic din Ploiești, apoi, la îndemnul familiei, m-am dus să dau examen de admitere la Academia de Studii Economice din București. Mie îmi place teatrul și, pe atunci, îmi doream să devin actor. N-a fost să fie. După mai multe încercări, în 1991, am intrat la Academia de Arte

You never really understand
other people until
you see their
bookshelves.

someecards
user card

„Luceafărul” din București, pe care am absolvit-o în 1996 (secția pictură, clasa profesorului Teodor Moraru). Primul an de facultate avea să-mi aducă alinarea că sunt pe drumul bun: am participat la Expoziția internațională „Amicii del Pomerio”, Milano, Italia și am fost premiat. Însă, de departe, la destinul meu artistic a contribuit întâlnirea, aş spune aproape miraculoasă, cu profesorii Mihai Bandac și Vasile Grigore, apoi cu maestrii Traian Brădean, Marius Cilievici și Vladimir Zamfirescu.

Sorin Adam, *Autoportret*, ulei pe pânză,

L.T.-M.: *Această ultimă mărturisire îmi trezește curiozități legate de ucenicia în atelierul unui profesor, a relației umane dintre maestru și discipol. Cât este de important pentru un pictor în devenire, sau la început de drum, contactul cu atelierele pictorilor consacrați și mai ales cu maestrul însuși? În atelierul cărui pictor/pictori v-ați făcut ucenicia? Ați avut un maestru? Și dacă da, cum ați ajuns în preajma lui?*

S.A.: Mi-ați pus mai multe întrebări. Să răspund pe rând, ca la școală. Eu am avut multe de învățat de la toți profesorii mei, patru au fost însă maestrul care au avut un impact hotărâtor asupra formării mele: Vasile Grigore, Mihai Bandac, Marius Cilievici și Traian Brădean. Profesorul Marius Cilievici, venit din atelierul lui Alexandru Ciucurencu, era un maestru al compoziției, avea un har aparte în acest sens, avea și un simț nemaipomenit al culorii și al sistematizării. Odată, pe când lucram în atelier (în cel de pe strada Eforie, care era perete în perete cu cel al profesorului Mihai Bandac), la un peisaj, s-a apropiat de pânză și mi-a spus, cu vocea dânsului, ușor pițigăiată: „Fă-o mai vie să placă și privitorului”! Mă învăța cum să pun un strop de culoare pe silueta unei case sau în obrajii unui chip. Cum să fac ca lumina să inunde pânza și să pună stăpânire pe chipuri, pe obiecte, pe ceruri...

Pentru profesorul Cilievici, orice pictură era mai întâi un tablou. Desigur că la început de drum suntem predispuși să ne însușim învățătura și particularitățile maestrului. Se întâmplă adesea ca aceste particularități să ne însoțească opera toată viața, ca o umbră a mărturiei influenței maestrului asupra învățăcelului. Acest lucru este valabil pentru mine și gândesc că a fost și pentru profesorii mei. Cu excepția maestrului Vasile Grigore, toți vin din școala profesorului Alexandru Ciucurencu și cred că și-au găsit stilul încercând mai întâi să modernizeze „tradiția” maestrului Ciucurencu. Cu profesorul Marius Cilievici am rămas în bune relații și după ce a renunțat să-mi mai dea lecții de desen și pictură. Era în perioada când se temea grozav să nu se afle la facultate că își rotunjește veniturile din asemenea îndeletniciri. Păstrez ca pe un obiect foarte prețios caietul de meditații, cu multe desene, schițe, comentarii, note și observații făcute de mâna maestrului, din vremea când mă îndruma. În mare parte, manuscrisul a fost publicat de Ioan Lazăr în cartea Marius Cilievici. Un pictor pentru mai târziu.

L.T.-M.: *Apropo de cuvântul „însoțească”, filosoful Mihai Șora afirma, într-o postare pe Facebook, că relația maestru – ucenic este, în esență, o „însoțire” și o descria astfel: „Lucrul cel mai de preț pe care un învățăcel îl primește de la un*

mai-știutor nu este «știința» acestuia, după cum nu este nici «lista» de cărți pe care ar trebui să le citească ori să le cunoască pe dinafară; nu este un set de reguli, precepte, norme de repetat și respectat. Nimic din toate acestea nu are o mai mare cuprindere decât chiar drumul pe care cei doi – învățăcel și maestru – îl fac împreună”. Ce impresie vă face această reflecție? Ați trăit un astfel de drum?

S.A.: Cred că profesorul Șora are dreptate, cel puțin în cazul meu. Am trăit o astfel de experiență alături de maestrul Vasile Grigore, de exemplu, de care mă simt îndatorat profesional și mai cu seamă legat sufletește. Și el avusese drept profesori maeștri de seamă, pe Rudolf Schweitzer-Cumpăna, pe Samuel Mutzner, pe Jean Alexandru Steriade, pe Ion Marșic. Între haruri, maestrul îl avea și pe cel de pedagog. Adeseori, ne spunea, cu vocea lui prietenoasă, nouă studenților din clasa lui, că nu e de ajuns să fii doar talentat pentru a deveni artist. „Arta presupune foarte multă dăruire, gândire sinceră, viziune, morfologie tehnică, răbdare și, mai ales, multă, multă muncă”. De aceea, pe lângă talent, mai trebuie să fii și muncitor, și riguros, și perseverent, și imaginativ, și generos etc. „Nu poți să creezi ceva valoros fiind mereu impersonal sau aruncând și amestecând la întâmplare vopsea pe pânză”, ne repeta neobosit profesorul. E

nevoie să stăpânești un întreg arsenal de calități, între care simțul măsurii, al proporțiilor sau pe aceea de desenator. Nu obosea să-mi spună: „obișnuiește-te să privești un obiect până îl simți”. Mă invita să caut frumusețea și în lucrurile care, la prima vedere, nu par frumoase, să desenez orice mișcă și multe din cele care nu mișcă, să studiez și să lucrez după schițe preliminare, să desenez siluete cu și fără chipuri, să fiu atent la proporții și la tonurile cromatice, să nu mă las contaminat de vulgaritate, și mai

ales mă încuraja să-mi caut stilul personal sau propria amprentă. „Cum voi ști că mi-am găsit stilul?”, îl întrebam cu timiditate. Mă bătea ușor pe umeri, „vei ști când îl vei găsi”.

L.T.-M.: *Anvergura unui maestru se poate evalua și prin amintirile studenților. Observ felul cum îl descrieți pe profesorul Vasile Grigore, cu admirație, duioșie și devotament, parcă se afla tot timpul într-o căutare a autenticității în pictură. Amintirile acestea lasă să se*

Sorin Adam, *Primăvara la Harsa*, ulei pe pânză, colecție particulară

înțeleagă că, într-adevăr, omul a fost un mare model și un învățător pentru dumneavoastră, ceea ce e mai mult decât un simplu profesor.

S.A.: Chiar așa este. Și nu numai pentru mine, cred că observația este valabilă pentru toți studenții dânsului. De la maestrul Grigore am deprins cum să pun o idee pe pânză și mai ales să-i dau viață. Obişnuia să se așeze în fața unei picturi de pe șevalet, s-o privească vreme de câteva clipe, și să-i vadă lipsurile: „e frumoasă, dar unde-i viața? Nu simt mirosul mării, nici al tămâiei de la biserică, nici dogoarea soarelui sau mi-reasma florilor. Ar trebui să pui aici și aici o pensulă de roșu, iar acolo o pată de portocaliu”. Câtă dreptate avea! Experiența și simțul înnăscut al culorii, al armoniei, făceau ca observațiile dânsului să fie întotdeauna foarte precise și corecte. Pe moment însă, eu mă necăjeam: cum de nu-mi dădusem seama singur? În atelierul maestrului Vasile Grigore mi-a plăcut așa de mult, încât Dumnezeu a observat și a rânduit în așa fel lucrurile, încât am ajuns să-l locuiesc încă din timpul vieții profesorului. Resimt și acum bucuria profundă pe care am avut-o când maestrul m-a considerat pe mine ca fiind vrednic de atelierul din strada Eforiei, de care se atașase mult. Nu știu dacă cunoașteți, dar e o tradiție ca maestrul să lase atelierul ucenicului preferat. Sunt conștient de importanța locului

și am păstrat atelierul neschimbat, de la plăcuța cu numele profesorului de pe ușa de la intrare în atelier, până la aranjamentul interior, care induce calm și inspirație. Regret numai că n-am ajuns să sărbătorim 25 de ani de când ne însoțeam ...

L.T.-M.: *Remarc că ați fost într-o bună companie de la bun început. Au mai fost și alți „învățători” sau profesori care și-au lăsat amprenta asupra formației dumneavoastră?*

S.A.: Da. Mai înainte de a ajunge în atelierul profesorilor Marius Cilievici și Vasile Grigore, am lucrat o vreme, chiar înainte de a intra la facultate, în preajma profesorului Mihai Bandac. M-a dus tata în atelierul dânsului din Cotroceni, să-mi dea lecții pentru admitere la facultate. Întâlnirea cu el a fost îndrumătoare. De la el am deprins abecedarul picturii: să desenez, să aplic culoare, regulile perspectivei și câte și mai câte. Îmi aduc aminte că am început lecțiile de cât se poate de jos. La prima ședință de lucru, gândind probabil că am ceva experiență, maestrul mi-a dat să desenez un cub în șase poziții diferite, să-i redau umbrele paralele și divergente. Ușor de spus, greu de făcut. Când am terminat, profesorul Bandac a exclamat: „dragul meu Sorinel, dar tu nu știi mai nimic”. Mă încurcasem printre linii și umbre. Apoi, înveselit parcă de ignoranța mea, mi-a vorbit, cu multă pasiune, despre

importanța desenului în crearea picturii: „Desenul este scheletul picturii, cu el dăm formă ideilor noastre. Culoarea o ai ori n-o ai”. La plecare, pentru următoarea ședință, mi-a spus să-mi fac rost de trei cuburi din lemn, o andrea și-un fir cu plumb. Eu am încuviințat din cap, dar eram foarte nedumerit. Andrea, fir cu plumb, cuburi de lemn. După câteva ședințe, am înțeles rostul lor. Studiul cubului îți permite să înțelegi tot ce este mai important pentru reprezentările în spațiu, iar cubul făcut din lemn are avantajul că permite studierea muchiilor interioare; cu firul cu plumb măsoară proporțiile, iar de andrea te folosești să vezi mai bine muchiile cubului. Foarte repede andrea a devenit prietena mea! Un an de zile am desenat doar cuburi. Am făcut fel de fel de compoziții: compoziții de cuburi ordonate, compoziții din cuburi așezate pe vârfuri, compoziții din cuburi și paralelipipede secționate...

L.T.-M.: *Bănuiesc că insistența pictorului Mihai Bandac pentru deprinderea dumneavoastră cu studiul formelor geometrice, fie ele rectangulare, conice sau rotunde, ține de însemnătatea pe care aceste forme o au în realizarea unei picturi. Știu, de exemplu, că artiștii cubiști, de la începutul veacului al XX-lea, aveau o adevărată teorie legată de formele geometrice într-o compoziție, ajungând să descompună totul în forme*

geometrice, de la ceșcuța de cafea până la corpul uman.

S.A.: Și maestrul Mihai Bandac avea una legată de pictura de peisaj. Îmi tot repeta că formele geometrice stau la baza tuturor formelor din natură. Și-mi dădea ca exemplu casele tradiționale, unde acoperișurile pot fi percepute ca prisme triunghiulare, pereții ca paralelipipede dreptunghiulare, iar copacii ca sfere sau conuri. Să mai zic că după cub, au venit lecțiile gipsului. Gipsul ridică probleme delicate, ca cele legate de lumină și reflexii sau de redarea umbrelor și a proporțiilor. Am făcut gipsul lui Moise de vreo cinci sute de ori. Îmi amintesc că primul aducea cu o farfurie cu doi sâmburi. A fost o muncă de Sisif. Încetul cu încetul, am recuperat. A contat foarte mult și ritmul de lucru impus de maestru, care ținea foarte mult să începem munca în fața șevaletului la ora șase dimineața. Dânsul avea ideea că poți să ajungi la o anumită îndemânare sau performanță numai prin muncă disciplinată și stăruință. Vă spun că am lucrat îndelung în atelierul maestrului, câte 8 sau 10 ore pe zi. Și mi-a prins bine programul acesta, așa, prin practică îndelungată, am căpătat o oarecare ușurință în ale picturii.

L.T.-M.: *Nu vă ascund că sunt impresionată de ce-mi povestiți. Totuși, îndrăznesc să vă întrerup și să vă întreb:*

meditațiile constau doar în deprinderea unor abilități pentru obținerea unei note cât mai mari la examenul de admitere la facultate sau erau mai mult de atât?

S.A.: O! Pe vremea când mă pregăteam eu pentru admitere, la facultatea de arte plastice se intra foarte greu. Erau alocate de minister două sau trei

locuri pe an și erau foarte mulți candidați, de ordinul sutelor. Concurența fiind foarte mare, se întâmpla adesea să dai examen ani la rând până să fii admis, știu colegi care au dat de vreo zece ori. Eu am dat examen de trei ori până să intru. Meditațiile acestea erau un fel de școală de pictură de altădată, unde învățai de toate, de la amestecarea culorilor

Sorin Adam, *Balcic*, ulei pe pânză, colecție particulară

la pregătirea pânzei, de la desen și compoziții cu fizionomii abstracte la picturi în ulei clasice, de la sfaturi și observații necesare compunerii unui spațiu plastic la teoria și istoria artei, de la confidențe legate de viața artiștilor la sfaturi de genul cum se face un ceai bun sau cum să-ți relaxezi mâna obosită. Era o inițiere în tainele unui meșteșug. Cu maestrul Bandac discutam despre rostul copiilor după pictorii creatori de școală, despre metodele de învățare ale desenului, despre tehnică și stil, despre muzee și colecții, despre Pallady și Luchian și multe altele. Este un admirator al operelor celor doi pictori și are un bun-gust și o rigoare a judecății exemplare. Ca să n-o mai lungesc, am aflat multe de la maestrul Bandac și îi sunt recunoscător. Legătura noastră dăinuie neîntrerupt din 1986. Revenind la întrebările dumneavoastră de la debutul interviului, au mai fost și alte întâlniri cu impact puternic asupra formării mele, precum cea cu Traian Brădean sau Mirel Zamfirescu. Pe toți îi admir și îi prețuiesc. Și ca să închei, eu nu-mi pot închipui coacerea unui pictor fără experiența în atelierul unui pictor consacrat. Nu se poate, pur și simplu.

Fragment din volumul *Convorbiri cu pictorul Sorin Adam*, în lucru.

PROZĂ

Pergamentul

MIHAI POPA

- Mi-ar trebui un spectrometru cu raze X ca să iasă ceva din cercetarea asta. Fără el umblu cu presupuneri.

- De ce nu faci cerere să-ți cumpere unul?

- M-ar da rectorul afară din birou. Costă o grămadă de bani. Mai trebuie și un aparat care să macine roca și s-o transforme în plăci subțiri. Discuri amalgamate, așa le zice, se obțin din rocă măcinată amestecată cu tetraborat de litiu.

Își mâncau încet sandwich-urile într-o cămăruță a bibliotecii. Ușa spre sala de lectură era deschisă în caz că ar fi apărut vreun student care să-l caute pe Inácio. Dar se apropia vacanța de Crăciun și studenții o lăsaseră deja moale cu învățatul.

- Și cum funcționează aparatul ăsta?

- Pe baza fluorescenței. Dacă expui un mineral la raze X, atomii din care e compus se vor ioniza. Odată ionizați emit fotoni. Măsori lungimea de undă a fotonilor și afli elementele chimice din componența eșantionului.

- Complicat.

- Nu e deloc. E ca atunci când pedagogul ne găsea în dulap reviste cu fete în costume de baie: ne alinia în vestiar și ne trăgea șuturi în fund. Fiecare din clasă avea un ținut distinct, știai întotdeauna cine-i la primire. La fel e și cu atomii când sunt bombardati cu raze X.

Inácio începu să râdă amintindu-și de internatul din Coimbra unde se cunoscuseră când părinții îi trimiseseră la școală.

- Nu mai râde atâta, pe mine încă mă doare șezutul când îmi amintesc. Ar trebui să te intereseze subiectul. Spectrometrele sunt folosite și pentru analiza manuscriselor.

Inácio deveni brusc interesat. Biblioteca avea o cameră separată unde se țineau manuscrisele, accesul la ele era restricționat, unele erau clasificate ca obiecte de patrimoniu. Se socotise întotdeauna un norocos că le putea răsfoi oricând dorește.

- Și ce faci cu aparatul? Află pe ce fel de piele au fost scrise?

- Nu cred că poate face asta ... Sunt folosite la analiza chimică a miniaturilor. Și ca să descifrezi palimpsesturi.

- Știi că avem și noi câteva? Pe alocuri se văd cu ochiul liber urme ale scrierii originare. Cum le poți citi cu aparatul?

- Cerneala conține minerale. Chiar dacă pergamentul a fost răzuit și s-a scris peste el, mineralele au fost

absorbite în piele. Spectrometrul le identifică și se poate reconstitui textul inițial.

Inácio puse sandwich-ul pe masă. Îi trecuse foamea. Era unul dintre oamenii care trăiesc pentru cărți.

- Hai să cerem un aparat. Ce dacă ne refuză? Măcar încercăm. Am câteva pergamente din secolul IX, poate găsim ceva sub textul aparent.

- Fugi de-aici. Costă cât o limuzină. Nici nu știi dacă sunt modele care să fie folosite atât la analiza mineralelor cât și a materialelor organice.

- O să află, João, o să află. Găsește ce ne trebuie. Mă duc eu la rector. I-am făcut o grămadă de lucrări pentru examene cât am fost studenți. Dacă mă refuză îl ameninț că o sun pe soție și-i povestesc ce fete aducea el la cămin.

- Vezi să nu-ți aprobe, mormăi João adunând resturile prânzului. Nu mai poate Lúcia de ce-a fost acum aproape 50 de ani, suntem toți cu un picior în groapă. Dacă are ceva bani, banditul o să-și cumpere o valvă de prostată mai degrabă decât să ne ia nouă spectrometrul.

Nu a fost nevoie de insistențe. Crăciunul bătea la ușă și universitatea nu reușise să cheltuie bugetul pe anul curent. Rectorul și directorul administrativ, oameni cu experiență în finanțele publice, prevăzuseră fonduri pentru renovarea unui corp al universității. Dar

calendarul lucrărilor fusese dat peste cap de o întâmpinare venită din partea Comitetului pentru Egalitate, care atrăsese atenția că planurile de renovare lasă neatinsă împărțirea discriminatorie a grupurilor sanitare. Comitetul reclama că este inacceptabil să fie perpetuat șablonul perimat al celor două sexe: toaletele trebuiau să fie neutre din punct de vedere al genului. În plus, cele destinate bărbaților se planificase să fie dotate în continuare cu pisoare, simboluri necontestate ale patriarhatului abuziv și o palmă pe obrazul egalității.

Nimeni nu înțelegea, la drept vorbind, cu treabă au pisoarele cu abuzurile patriarhatului, dar rectorul nu voia scandal. Ajunsese la concluzia că studenția a evoluat într-o afecțiune psihică ale cărei victime se vindecă cel mai adesea de la sine odată cu prima chirie pe care o plătesc din propriul buzunar. Așa că a dat un comunicat prin care își exprima solidaritatea cu marea cauză a egalității de gen și, până să fie refăcut planul de renovare al clădirii conform priorităților ideologice ale zilei, se apucase să caute alternative ca să închidă bugetul. Șaizeci și două de mii de euro pentru spectrometru, polizor de roci, periferice și presă pentru discuri amalgamate erau exact ce trebuia, investiția se justifica prin faptul că aparatele urmau să fie folosite atât de departamentul de Științele Pământului cât și de biblioteca

universitară. Referatul de necesitate a fost întocmit și aprobat pe loc, selecția de oferte finalizată în trei zile, secretara a semnat în locul juristului plecat deja în vacanță și comanda a fost plasată de urgență. Reprezentantul furnizorului s-a dat peste cap să aducă repede echipamentele ca să poată emite factura și să-și ia bonusul de vânzări, se întâmpla rar să i se comande modele vârf de gamă fără să i se ceară măcar o reducere de preț. În seara de 22 decembrie João și Inácio au fost chemați de acasă ca să primească livrarea. Au hotărât să depoziteze aparatele direct în sala manuscriselor, le puteau muta după vacanță în laboratorul de geologie.

A doua zi dimineață au început să assembleze componentele. Inácio era neajutorat când venea vorba de tehnică, nu putea contribui decât la despachetat, dar pe João specializarea profesională îl silise să se țină la curent cu tehnologia. Acompaniindu-se cu un șuvoi de imprecășii originale, a reușit să identifice unde venea conectat fiecare cablu și a pus în funcțiune spectrometrul și calculatorul care urma să preia imaginile. Echipamentele dedicate prelucrării mineralelor le-au lăsat în cutii, nu se puteau apuca de polizat în bibliotecă.

Era ajunul Crăciunului când le-au reușit primele teste. Inácio a adus un pergament pe care se distingeau urme ale scrierii originare. S-au chinuit să-l

scaneze cu spectrometrul, aparatul nu era destinat în mod special analizei manuscriselor. Reușeau să obțină imaginea mai clară sau mai difuză a unei porțiuni de dimensiunea unei farfuriuțe de cafea, descifrau câteva cuvinte, continuau să scaneze apoi zona adiacentă și să pună cap la cap bucățile de text. Era o muncă migăloasă dar amândoi erau încântați, uitaseră că trebuie să mănânce.

După-amiază, lui Inácio i-a venit o idee:

- Trebuie să analizăm un manuscris de dimensiuni mai reduse. Sunt șanse mai bune să găsim ceva.
- De ce?
- Când pergamentul era refolosit, se răzuia textul original iar filele se tăiau în jumătate. Apoi se schimba orientarea paginii, jumătățile obținute erau rotite cu 90 de grade. Dacă persistau urme de cerneală din cuvintele scrise inițial, acestea urmau să arate ca niște coloane

verticale difuze. Așa deveneau mai puțin perceptibile, ochiul se concentrează instinctiv să citească textul scris pe orizontală.

- Bună idee. Hai să găsim unul.

- Am acolo, pe raftul de sus, două tratate de medicină medievală. Au fost fotocopyate prin anii '80 și de atunci nu a cercetat nimeni originalele. Aduc imediat unul.

- Lasă-mă pe mine, hodorogule, unde vrei să te urci cu șoldul tău care trosnește când te ridici de pe scaun? Lasă atletii căliți în natură să se ocupe! și João se cățăără repede pe scară, scoase unul dintre tratate și i-l oferi lui Inácio.

Intuiția s-a confirmat. Pe ecranul calculatorului au apărut câteva caractere arabe. Tot scanând zone adiacente au găsit și cuvinte scrise în latină.

- Poate e o traducere, João. Hai să scănăm toată pagina și să încercăm să punem cap la cap ce obținem. Dacă avem noroc, pagina alăturată e cealaltă jumătate a foii de pergament inițiale și putem reconstitui textul.

- Mai știi ceva arabă?

- Prea puțin, dar găsim un specialist când se termină vacanța ca să ne confirme că-i o traducere. Acum ne concentrăm pe textul în latină.

Până au terminat de scanat cele două pagini afară se întunecase. Inácio încerca să transcrie pe un caiet cuvintele descifrate și să găsească legătura dintre

ele. João se așezase pe un scaun și privea în gol.

- E prima seară de Ajun fără ea, Inácio.

- Știu. Îmi pare rău.

- N-ai de ce. Am avut noroc cu palimpsestul ăsta al tău. N-aș fi putut sta singur în casă.

- Cred că sunt aproape să asamblez ceva coerent.

- Te obișnuiești vreodată?

- Cu ce?

- Să fii singur.

- Da. Te obișnuiești atât de bine încât nu-ți mai dorești să vorbești cu oamenii. Ajungi să preferi cărțile. Sau câinii.

- Nu pot să-mi închipui cum ... Ei, care ești acolo? Inácio, e cineva în bibliotecă.

Se auzi un zgomot ușor de pași și în cadrul ușii apăru un domn cu pardesiul acoperit de picături fine de ploaie.

- Eram sigur că vă găsesc aici. V-a sosit aparatul?

- Cu ce ocazie pe la noi, domnule rector? Întrebă insolent João. A căzut cumva guvernul și vă confrunțați cu un viitor incert? V-ați gândit să vă amestecați puțin printre oamenii de știință adevărați, în caz că va trebui să reveniți la catedră?

- Ai o gură spurcată, João. V-am sunat pe amândoi acasă și nu mi-a răspuns nici unul. Lúcia vă invită la masă. Copiii n-au reușit să ajungă anul ăsta. Cred că v-a luat și niște cadouri, probabil câte un

inhalator pentru astm, ce altceva v-ar mai trebui vouă?

João era mai mic de statură decât rectorul și lucrul ăsta îl deranja, așa că se urcase înapoi în vârful scării și se prefăcea că studiază manuscrisele de pe rafturile de sus.

- Doamna Lúcia este o fire nobilă, stimată domnule rector. Decizia de a se căsători cu dumneavoastră a fost cea mai impresionantă dovadă de martiriu creștin pe care am avut ocazia s-o constat în decursul scurtei mele existențe.

- Nu mă mai supăra, João, uite că v-am cumpărat jucăria, nu ești bucuros? Ați găsit ceva interesant?

- Cred că am reușit să reconstitui două versuri, murmură Inácio. Nu sunt sigur de câteva cuvinte, dar par să aibă sens.

- Sunt în latină?

- Da. Despexit oculus meus ... Inácio șovăi puțin. Ochiul meu respinge ... nu, nu-i așa. „Ochiul meu disprețuiește ce alții iubesc, iar totul în viață nu-i decât trudă, arăm pentru viermi”. Cred că asta este.

- Un psalm din Vechiul Testament? se arată dezamăgit João. Speram să găsim un text inedit.

- Inácio, zise rectorul căzut pe gânduri, îmi amintesc ceva similar de la cursul de literatură arabă. Doamne, parcă s-a întâmplat în altă viață, lumea asta a luat-o razna între timp ... Dar îmi

evocă un poet maur, o fi unul dintre cei de la Alhambra?

- Cred că e un filozof evreu din Andalusia, Solomon ibn Gabirol. Secolul XI. Neoplatonic. Am în bibliotecă o traducere portugheză a poemelor lui, putem să verificăm.

- Haideți s-o lăsăm pe după Crăciun. Lúcia ne așteaptă, i-am promis că vă aduc.

- Cum să merg așa? protestă João încă în vârful scării, trăgând cu o față dezo-lată de marginea puloverului uzat pe care-l purta. M-am îmbrăcat ca pentru întins cabluri.

- Anul trecut ai fost mai distins? Ai venit în costum și-apoi ai scos din buzunar două pietre pe care le-ai așezat în paharele de Alcobaça ale Lúciei.

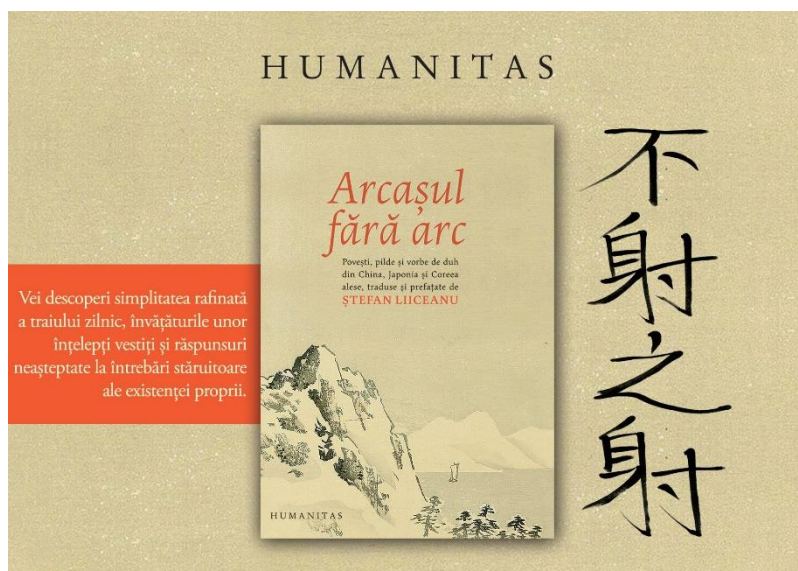
- Erau fragmente de meteorit, tocmai mi le trimisese profesorul Ferreira din Lisabona, valorau mai mult decât cristalele ieftine de pe masă!

- Poemul ăsta parcă a fost scris pentru tine, João, ochiul tău disprețuiește ceea ce alții iubesc. Dar te-aș sfătui să nu i-o exemplifici iarăși Lúciei, paharele sunt de la mama ei ... Haideți să mergem. Ibn Gabirol scrie frumos dar era puțin prea pesimist, nu-i totul în viață doar trudă.

Inácio rămase în urmă ca să activeze sistemul de alarmă al bibliotecii. Înainte să stingă lampa de la masa de lucru mai privi o dată cele două versuri reconstituite. Rupse foaia din caiet, o împături

cu grijă și o așeză în buzunarul interior al hainei. Un medic al trupului ți-a răzuit cuvintele, Solomon ibn Gabirol, fiindcă pergamentul pe care erau scrise i-a fost mai de trebuință. Dar pielea s-a încăpățânat să păstreze memoria lor. O mie de ani ne despart și doar tehnica ne creează iluzia că suntem mai înțelepți decât tine. Am început să inventăm cuvinte care să ne întrețină voluptatea propriei ignoranțe. Când timpul nostru va trece, alți oameni vor răzui pergamentele și-o vor lua de la capăt. N-o să fie nici o pierdere. Moștenirea generației mele va fi doar tehnica și capcana pe care ea ne-a întins-o, cea de prizonieri ai futilităților ambalate atractiv.

- Hai odată, Inácio! strigă João din ușa bibliotecii. Mi-e de-ajuns că trebuie să petrec seara de Ajun cu două fosile vii. Nu mă mai ține în ploaie!

PROZĂ

Sân' Petrul lupilor

DANIELA ALBU

Se înserase repede. Pâcla lăptoasă aproape că dispăruse într-o negură din care abia se mai ghiceau brazii împovărați de zăpadă. Ian se opri o clipă să-și tragă răsuflarea. Rucsacul părea mult mai greu acum la urcare. Își șterse cu mâna promoroaca din barbă. Ca să se mai încălzească își aminti cum îl mângâiasă Ina la plecare, spunându-i "drum bun, zeul meu grec!". De câte ori intra în cabană și se scutura de zăpadă, ea văzând cum i se zburlea barba tunsă îngrijit, îi zicea în glumă Ares și chiar că arăta ca o divinitate a războiului când scăpa de stihii și intra la căldură. Își continuă drumul trecând de răscruce gâfâind ușor și strângând puternic pleoapele biciuite de vânt. După o bucată bună de drum se opri și privi înapoi. Acum se întunecase de-a binelea. Lanterna mai mare era într-unul din buzunarele rucsacului și ca să ajungă la ea ar trebui să îl dea jos din spate. E prea obosit pentru asta. Se încruntă încercând să scruteze întunericul și rămase pe gânduri câteva clipe. Apoi se îndreptă spre cabana de

care nu-l mai despărteau decât câțiva metri. Auzi lătratul prietenos al lui Urs. La fereastra din mijloc chipul Inei cu palmele la tâmpile scrutează bezna. Iar are probleme generatorul. Își dă seama că e el, după cum bate în ușă și după lătratul bucuros al câinelui. Aleargă să-i deschidă. Vântul puternic aproape că o târăște afară. Ian o împinge cu o mână, iar cu cealaltă se opintește să închidă ușa din stejar masiv.

- Am adus tot și am găsit și medicamentele. Voiau să mă oprească în vale, dar le-am spus că tu ești aici și mă aștepti. Se temeau să mă lase să mă întorc singur, cu toate că știu drumul ca-n palmă.

Ajutat de Ina, lasă jos rucsacul și se scutură de zăpadă.

- Am cam înghețat.

- Îți fac un ceai cu rom.

Îi sună telefonul și nu mai știe în ce buzunar l-a pus. Până îl găsește nu apucă să răspundă. Pesemne vor să se asigure că e totul OK. Sună înapoi. Niciun răspuns. Se încruntă aducându-și aminte brusc de răscruce.

- Știi, Ina, mi s-a părut când veneam, că nu mai zăresc stâlpul indicator de la Cornul Caprei la locul lui, acolo la răscruce.

- Ei ași! În bezna asta? Ai văzut din depărtare că nu mai sunt aprinse beculețele de pe terasă și din foișor? Fir-ar al naibii de generator. O să stăm la lumina

lumânărilor și a lămpii cu gaz, dar nu mă plâng, o să fie mai romantic. Bea-ți ceaiul că se răcește. Ți-am pus rom ca lumea, să îți revii. Nu e treaba cabanierului să se ocupe de marcaje și indicatoare. Nu te menajezi deloc.

Mi-e frică să nu te îmbolnăvești.

- Când eram cam în dreptul lui, nu se întunecase chiar de tot. De fapt mi-am dat seama că de fapt nu l-am văzut, după ce trecusem mult de el, sau mă rog, de locul unde ar fi trebuit să fie.

- De cine? întreabă ea neatentă din spatele barului, cu gândul la becuțe.

- De stâlp. Știam că trebuia să fie acolo. Vreau să zic că nu m-am uitat cu atenție, dar parcă am simțit că ceva nu e în regulă, abia mai pe urmă am fost aproape sigur că nu-l văzusem. Am vrut să mă întorc, numai că se întunecase de-a binelea. Înghețasem. Tot îmi spuneam că mi s-o fi părut. N-am mai făcut cale întoarsă.

- Asta-i bună! Cine crezi că se încumetă să vină aici pe așa o vreme? Doar de săptămâni bune nu a mai călcat picior de om. Cum puteai să vezi stâlpul pe viscolul ăsta? Ți s-a părut. Și chiar dacă ar fi așa, o să te duci mâine dimineață să te convingi. Ina se agăță de gâtul lui, tandră. Și-apoi nici să

nu-ți închipui c-o să te las să pleci din nou pe asemenea vreme pentru o iluzie optică.

- Răscrucea aia i-a mai păcălit pe mulți. Ar fi trebuit să mă întorc pe loc. Drumul se surpă în câteva locuri și acum e și mai periculos cu toate zăpezile astea, e aproape impracticabil. Nici n-ai zice că suntem la jumătatea iernii.

- Da, mâine e Sân Petrul lupilor. Încep să se adune pe înserat. Bunicul spunea că de pe la mijlocul lui ianuarie se înmoaie gerul și se potolesc ninsorile. Se spune că în ziua asta femeile nu trebuie să se pieptene fiindcă dacă își descurcă părul pădurea nu mai poate încurca toate cărările lupilor, nu trebuie nici să toarcă lâna ca să nu le mănânce lupii oile. Nu se mănâncă carne, dar se fac plăcinte. Poate era bine să fi făcut și eu azi o plăcintă. Mai avem niște mere în cămară.

- Lupii! Asta mai lipsea.

Telefonul sună din nou.

- Alo, vorbește mai tare. Aud cu întreruperi. Eu am ajuns. Tu ești, Radu?

- Da, bine că ai ajuns, Ian. Au venit?

Ian pâli și mâna cu ceașca de ceai din care se pregătea să soarbă rămase încremenită în aer.

- Cine să vină ?

- Un cuplu. Au plecat cam de vreo patru ore de aici și am aflat de abia acum de la căscatul de Dan care a uitat să ne spună. Se pare că plecaseră înaintea ta. Ar fi trebuit să vă întâlniți pe drum. Să nu se fi rătăcit. Sunt foarte tineri.

- Chemați repede Smurdul. Mă duc în recunoaștere. Ar fi trebuit să ajungă de cel puțin o oră dacă au plecat înaintea mea.

Ian își luă canadiana și lanterna, înșfăcă un rucsac mai mic cu unelte, echipamente și trusa de prim ajutor și ieși în grabă. După o secundă se întoarse din nou după telefonul pe care îl lăsase pe tejgheaua barului. Ina încercă să mai spună ceva dar văzându-i privirea înfuriată renunță fiindcă simte iar zidul acela nevăzut pe care puterea muntelui îl ridică între ei când se așteaptă mai puțin.

Urs îl urmă alergând prin zăpadă. Viscolul se întetea tot mai mult. După vreo oră în care nici nu mai era sigur pe unde merge, dar încerca să prindă curaj din siguranța cu care înainta câinele, ajunse în cele din urmă la răscruce. Într-adevăr stâlpul indicator nu era acolo, iar marcajele nu se mai vedeau de sub zăpadă. Cercetând cu lanterna observă colțul unei bucăți de tablă ieșind din nămeți. Cu siguranță fusese doborât de o rafală mai puternică. Se aplecă și începu să dezgroape cu febrilitate stâlpul subțire de fier cu ajutorul cazmalei pliabile de infanterie din rucsac, dar era prea mică și nu făcea față. Aproape că nu își mai simțea mâinile. I se părea că stâlpul e fierbinte. Semn că începeau să îi degere degetele. Până la urmă reuși să îl dezgroape. Încearcă cu o furie

supraomenească să înfigă stâlpul la loc, dar după mai multe încercări obosi și îl înfășură de mai multe ori cu sfoară legându-l de trunchiul unui brad golaș. Măcar așa era vizibil. Urs adulmecă ceva în zăpadă.

- Urme! Șoptește ca pentru sine, apoi strigă la câine cu un glas în care încearcă să-și pună toată energia, oricât ar fi de neliniștit și îngrijorat:

- Hai spre stânca lupului!

Încercă să comunice prin telefon poziția dar prin șuierul înfiorător al vântului, nu își putu da seama dacă îl auzeau, sau dacă înțeleseseră ce spunea. Își activă locația, dar bateria era aproape descărcată. Se gândi că sigur o vor suna și pe Ina, le va spune ea. Nu trebuia să își facă griji. Cu siguranță nu au luat-o spre Strunga Dracului păcăliți de întinderea albă. Acolo nu îi poate aștepta decât moartea. Nu, nu va fi asta nenorocirea de început de an pe prima pagini în toate ziarele. Se gândi cât de rău îi pare că nu a avut timp să repare generatorul. Până la urmă Ina nu își dorea decât un pic de căldură și frumusețe. Hotărâseră să lase bradul și beculețele până la sfârșitul lui ianuarie, de ziua ei. Mereu sperăm că va fi altfel, mai bine, și păcătosul de ianuarie în loc să ne aducă bucuriile visate, rămâne cea mai deprimantă lună cu două fețe. Pentru că de fapt viața merge înainte, mai îmbătrânim cu încă un an, oamenii mor sau se sinucid, violențele și

catastrofele se țin lanț sugrumând iluzia nopții sclipitoare dintre ani, în care speranțele strălucesc doar o clipă, când se unesc acele ceasornicului.

Simți ceva nedefinit între mirare, frică și ciudă când se pomeni că împreunează mâinile a rugăciune și că spune privind îngrozit în ochii calzi ai câinelui: Doamne nu lăsa să moară tinerii ăștia nevinovați!

Ana dădu buzna în mica pensiune de pe Cioplea și trânti ușa de parcă era fugărită.

- Bună Cristina, îngăimă privind pe geam îmbulzeala de ziariști. O mașină de poliție bloca accesul spre drumul către Susai, iar jandarmii încercau să stăvilească mulțimea curioșilor care se împingeau și vociferau să intre în holul marelui hotel de alături.

- Ce-i cu tine aici ? o întrebă Cristina ridicându-se de pe podeaua frumos lăcuită de unde tocmai adăugase lemne în șemineu și alergând la ușă să pună toate zăvoarele.

Căldura focului îi dădu curaj:

- I-am spus polițaiului de la intrare că sunt vară-ta, doar mă cheamă tot Ana, ca pe ea.

- Taci. Vară-mea a murit acum trei ani. Să nu îți poarte ghinion minciunile

astea. Ai avut noroc că am ieșit afară să mai iau lemne, altfel nu intrai.

- Nu se poate. Ce a avut ? De când ești tu așa superstițioasă ?

- Un cancer la sân de care a aflat mult prea târziu.

- Îmi pare rău, știu cât de apropiate erați. I-am luat niște interviuri când a avut expoziția aia la Dalles.

- Mai bine zi ce vânt te-aduce pe aici, că sigur nu te-a apucat brusc dorul de mine în atâția ani de când n-ai mai dat niciun semn. Tocmai am făcut cafea. Vrei?

- Daaaa.

Cristina dispăru un moment și reveni din bucătărie cu o tavă de argint pe care era un serviciu de cafea în toată regula cu cafetieră, latieră și zaharniță, un serviciu cum nu mai vezi decât prin muzelele castelelor habsburgice.

- De la bunica lui Grig, zâmbi ea când observă privirea intrigată a Anei. Am făcut și niște plăcintă cu mere, dacă vrei să guști.

- Sigur, mulțumesc.

Apoi îndreptându-se spre bucătărie spuse așa de încet, că Ana abia o auzi:

- Fac musai plăcinta asta în fiecare an pe 16 ianuarie.

Când Cristina reveni cu farfurioara, încăperea se umplu de un miros dulce-înțepător de mere, nuci prăjite și scorțișoară. Ana își luă inima în dinți și îi spuse pe nerăsuflăte:

- O să fiu sinceră. Vreau exclusivitate, te rog mult,

- Aha. Chiar mi-e milă de tine. Nici nu s-a aflat încă în ce hal e băiatul ăla, nici măcar dacă scapă și tu vrei exclusivitate. Nu-ți pasă de nimeni și de nimic. Vrei doar să afli ce s-a întâmplat acolo. Cine nu respectă muntele o pățește într-un fel sau altul. De aia sunt superstițioasă. Cum bine știi, am aflat asta și pe pielea mea.

- Ce mare lucru dacă te rog doar să nu mai vorbești cu nimeni altcineva. Înțelege că din asta trăiesc.

- Da, ca o hienă care acum se crede mai șmecheră și vrea să le dea cu tifla celorlalte hiene care au rămas acolo afară, cu ochii în soare așteptând să se strecoare în hotel, sau măcar să mă descoasă pe mine și personalul meu.

- Ajută-mă să scriu un articol credibil. De când ai devenit așa cinică ?

- Credibil ? Nu te-ai săturat de minciunile și mizeriile meșteșugite în care vă bălăciți și în care ajungeți în mod jalnic să credeți orbește, uitând că voi le-ați fabricat? Ce crezi tu că a mai rămas credibil în meseria voastră ?

- Vreau să știu când și de ce au plecat tinerii ăia spre Susai.

- Aha, deviza voastră cine, ce, unde, când, cum și de ce. Și închide naibii telefonul ăla, nu mă lua de proastă. Be-ați cafeaua și cară-te...

- Te rog din suflet spune-mi ce știi, uite nu mai înregistrez, o să notez...

- Tu mai înțelegi noțiunea de prietenie, sau ai devenit analfabetă funcțională ca mai toți scrijelitorii de tabloide ? Nu mai mă suni șapte ani, nici nu știai de moartea Anei și acum țop, îmi vii cu texte și rugăminți.

- Ce mai face Ian ?

- Aaa, nu te simți obligată să te prefaci că te interesează persoana mea. Dacă ar fi fost așa, ai fi știut că ne-am despărțit de niște ani, că sunt căsătorită cu Grig și că avem un băiat, Sergiu, dar o astfel de informație nu îți asigură prima pagină.

- Serios ? Tipul ăla care v-a însoțit atunci înapoi la vila Căprioara ?

- Da. După ce ne-am căsătorit, am cumpărat pensiunea. Acum a plecat să facă aprovizionarea. Fi-miu e în vacanță la bunici. Aștept chelnerii peste o oră, fiindcă îmi vine un grup.

- Și el ?

- Tot acolo la cabana aia din Făgăraș, nu mai știu mare lucru. Ne felicităm de zilele noastre și de sărbători.

- Păi cred că atunci l-am văzut și eu ultima oară.

- Da, îi salvase pe tinerii ăia și era cât pe ce să moară toți trei. Fata și-a revenit cel mai greu din șoc. Era lună plină, dar pădurea răsună de urlatul lupilor și îți închipui cum se auzea în liniștea aia deplină. Ian a stat câteva zile în spital. Slavă domnului că nu și-a pierdut

degetele. Avea degerături destul de grave. Și atunci ai apărut tot ca să-ți faci meseria, nu ca să mă vezi pe mine, așa ai mai venit și după aia, atunci când am plecat cu Ana de nebună, pe o iarnă la fel de urâtă ca acum, spre Susai și proprietara de la vila Căprioara când a văzut că nu mai venim a alertat autoritățile. A apărut repede și presa și tu moț.

- Cristina, eu doar îmi fac meseria.

- Da, pe seama nenorocirilor oamenilor. Uite, eu îți spun ce știu despre incidentul ăsta și pe urmă o să pleci. Nu înregistrezi nimic și nu pomenesti numele meu.

- OK.

- Aiuriții ăștia, două fete și doi băieți au plecat ieri la căderea serii pe jos spre Susai, exact cum am făcut eu cu Ana atunci. Teribilism, inconștiența tinereții, nevoia de adrenalină, prostie ? Nu știu, poate toate astea la un loc. Traseul e de dificultate medie, dar trebuie să ai condiție fizică bună, fiindcă e destul de urcat. Pe drumul forestier plin de gropi, se ajunge cu mașina cam în jumătate de oră, pe jos dacă e zăpadă ca acum, poți să faci în jur de o oră jumate, chiar două. Marcajele cu banda roșie pentru traseul montan abia se mai văd, tot nu au fost refăcute. Se pare că voiau să înnopteze la Susai și a doua zi să plece mai departe pe Valea Azugii și pe Clăbucetul Mare până la cabana Rentea. Bine că i-a ferit Dumnezeu, că ar fi fost nebunie curată

pe vremea asta. Cred că știi că nu mai există cabana veche la Susai. Acum e un complex turistic cam ca nuca-n perete pe o mare platformă de beton în poiana aia superbă, cu hotel restaurant și spa. Acum doi ani s-au făcut niște filmări acolo. E cam neîntreținut, serviciile sunt destul de proaste, în sala rotundă a restaurantului se mănâncă tortellini și tort "pădurea neagră". Știu că lumea caută confortul, dar acolo e cam prea jupuială și nu are nicio legătură cu frumusețea locului. Mulți turiști s-au plâns că nu merită 80 de euro pe noapte. Poate de aia s-au și hotărât să se întoarcă. Știi bine că drumul nu e foarte dificil vara, dar pe vremea asta sunt multe pericole. Dacă nu era nea Toma și Sân' Petrul lupilor, acum ar fi fost morți cu toții.

- Cum așa ?

- Ai răbdare, că îți spun. Stai, să mai pun niște lemne pe foc.

Ana o privi cu atenție. Cristina rămăsese încă foarte frumoasă, dar nu îi mai regăsea în priviri lucirile acelea misterioase de "fată a muntelui", cum obișnuia să îi spună în gând. Era mai rasată acum, dar fiindcă se mai împlinise avea și un ușor aer burghez de casnică și asta o intimidă, fiindcă parcă nu își mai regăsea vechea prietenă.

- Nea Toma, pădurarul, de când i-a murit soția nu prea stă în casă, își tot face de lucru, umblă și ziua și de multe ori și serile până îl prinde întunericul

prin pădure să caute capcanele, să salveze animalele și să le ia să le oblojească, să urmărească hoții de lemne și braconierii. Anul trecut a dat drumul unei vulpi înapoi în pădure. A chemat și veterinarul pentru ea. Acum are doi pui de veveriță la el acasă. Le hrănește dar nu vrea să le îmblânzească prea mult, la va elibera în pădure la primăvară. Hoții de lemne au tăiat un brad mare și le-a distrus cuibul. A găsit veverița însângerată în zăpadă cu puii lângă ea. Mi-a povestit că s-a uitat în ochii lui rugător ca un om și că nu o să uite niciodată privirea aia, ca și cum putea muri liniștită că îi lasă în grija lui.

- Vai, are noroc că nu i-a venit mafia de hac până acum. Să-i spui să fie atent, mai bine să nu umble noaptea.

- Da, știu. Tocmai de aia are mereu pușca la el. Dar crede că cel care a tăiat bradul era pe cont propriu, are și o bănuială despre cine ar putea fi.

Așa, și pe la jumătatea drumului una dintre fete și-a scrântit glezna. De-acum coborau cu greu, fiindcă o sprijineau și pe ea care abia mergea. Dintr-o dată au încremenit de spaimă. Un urlet asurzitor a sfâșiat pădurea. S-a auzit până aici.

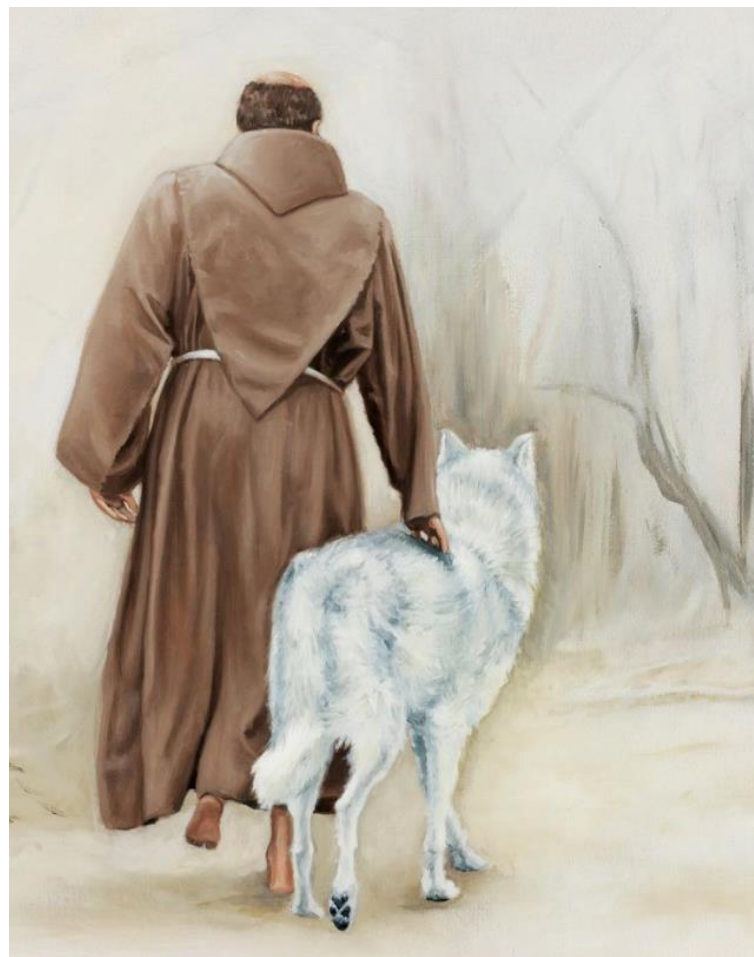
- Lupii!

- Da, o haită flămândă ivită ca din pământ. Știi ce zi e azi ?

- 16 ianuarie.

- Exact. E Sîn' Petrul lupilor - ziua când lupii se strâng în haite și urlă în

locurile lor ascunse - urlătorile. Se zice din bătrâni că Sîn' Petru sosește în miez de noapte pe un cal alb și împarte prada lupilor pentru un an, câte o oaie sau o căprioară, iar ei nu trebuie în această zi să se atingă decât de prada primită. E un fel de sărbătoare populară cu elemente păgâne care a început ieri după miezul nopții și care se ține pentru ca lupii să nu facă pagube prea mari și oamenii să fie apărați de arsură și boală. De fapt în calendarul ortodox pe 16 ianuarie e trecută "Închinarea cinstitului lanț al Sfântului apostol Petru".

- Interesant câte sărbători ortodoxe corespund celor catolice. De fapt tot despre creștinism vorbim, dacă nu ar fi

fost schisma... Cel mai mult îmi place cum românul își construiește de capul lui sărbători aparte cu sânziene, zâne și iele, cu rusalii și cu mai știu eu ce, un întreg panteon autohton. Parcă există și Andreiul Lupilor.

- Ei, nu chiar de capul lui, multe sunt vechi sărbători precreștine pe care poporul le-a "altoit" pe cele noi.

- Mi-ai amintit de San Pietro in Vincoli, din Roma. O biserică urâtă pe dinafară, seamănă mai mult cu o cazarmă, dar e din secolul V și e impresionantă în interior. Acolo e și celebrul Moise al lui Michelangelo lângă relicvariul de aur și sticlă care păstrează lanțurile cu care a fost întemnițat Sfântul Petru. Legenda spune că un înger a făcut ca lanțurile să cadă din mâinile lui Petru și l-a eliberat din temnița regelui Herod de la Ierusalim, ajutându-l să treacă pe lângă paznicii adormiți. Papa Leon al primit în dar acest lanț el deținea lanțurile sfântului din timpul întemnițării în închisoarea Mamertină de lângă Forumul roman. Când el, dorind să le compare a ținut acest dar într-o mână, iar în cealaltă lanțul din temnița Mamertină, lanțurile s-au contopit perfect într-unul singur și atunci împărăteasa Eudocia a construit în cinstea apostolului Bazilica Sfântul Petru în Lanțuri.

- La noi oamenii se tem să muncească în ziua asta, fiindcă se spune că dacă nesocotesc Sân' Petrul lupilor, le vor fi

atacate vitele iarna în propria lor ogradă. Odată cu dezlegarea la hrană dată lupilor de Sân' Petru renaște și pădurea în călătoria timpului de pe drumul iernii spre primăvară. Nea Toma mi-a spus. El are un respect deosebit pentru lupi, de când bunicul lui i-a povestit cum s-a rătăcit odată pe munte și un lup i-a arătat calea, fără să se apropie prea mult. Știe și o poveste despre un copil abandonat la naștere de o fată ne-bună, pe care l-ar fi crescut o lupoaică câteva luni și pe urmă l-a condus la lizi- era pădurii ca să fie găsit de semenii lui. Așa că tinerii noștri auzind urletele au încremenit. Rătăciseră destul de bine drumul. În unele locuri marcajele nu se văd deloc, nici ziua. Se pare că au nimerit exact la urlătoare. Cică demult se adunau să urle mai sus de cascada din Bușteni și de aia se numește așa cascada, dar acum cu puhoiul de turiști și-au mai schimbat locurile. Aici în locul ăsta zice nea Toma că ar fi venit pentru prima oară și e curios, fiindcă și prin părțile astea bântuie turiștii cu duiumul. Și culmea e că pe drumul forestier nu mai ai loc de atâtea ATV-uri. Dar uite că de data asta nu era nimeni. Poate din cauza viscolului, sau cine știe de ce. Acum, mai în glumă, mai în serios, nu știu ce zice Sfântul Petru cum e când dai chiar peste haită. Se pare că de fapt s-au speriat unii de alții, dar curios e că numai un lup tânăr a sărit cu un mârâit înfiorător

la băiatul din fruntea grupului. I-a sfâșiat piciorul drept și în clipa când a sărit la gâtul lui, a apărut nea Toma și l-a împușcat. Mi-a povestit că toți ceilalți lupi au rămas încremeniți pe loc. E ciudat că haita care era la vreo 500 de metri de ei, nici nu a atacat, nici nu a luat-o la goană. Sub ochii imperturbabili ai lupilor rămași nemișcați, mi-a povestit nea Toma că le-a făcut semn să rămână pe loc, și-a dus degetul la buze îndemnându-i la tăcere și a trimis imediat mesajul de ajutor de pe telefonul lui. Poate că lupii erau în alertă și ar fi fost gata să atace la cel mai mic semn de agresiune, poate nu s-au mișcat de frică să nu piardă prada, fiindcă lângă ei agoniza o căprioară, sau poate au privit nemișcați pedeapsa cuvenită nesăbuiinței tânărului lup care încălcase legământul. Doar la zgomotul elicopterului au luat-o la goană. Mi-a povestit nea Toma, care e tare cătrănit că a trebuit să împuște un lup tocmai de Sân' Petru lupilor. El crede în chestiile astea. Acum zice că muntele o să-l pedepsească, că l-a supărat pe sfânt și eu tot îi spun că a făcut un bine, a salvat un om, că de vină a fost lupul ce tânăr. A venit Smurdul. Între timp nea Toma îi și trăsese piciorul fetei. O prevenise că o să doară. A țipat rău de tot când el după ce i-a masat ușor glezna dintr-o mișcare rapidă, i-a sucit-o la loc. A putut să meargă pe picioarele ei, fusese doar o scrântitură. Pe băiat l-au și dus la

București, așa că nu știu de ce mai e toată îmbulzeala asta. Fata și ceilalți au rămas la hotel. Mai mult de atât nu știu. Sincer, aș vrea să plec.

- Tot așa s-a întâmplat și atunci. Erau înconjurați de lupi când a venit Smurdul și Urs mârâia încet simțind primejdia, dar stătea nemișcat lângă Ian, gata să îl apere. Am văzut totul de acolo de sus. Formau un cerc perfect doar unul era negru și ceilalți cenușii.

- Ce tot spui acolo ? Ce lupi?

- Vezi că nu sunt chiar așa cum crezi. Ian m-a pus să jur că nu am să scriu nimic despre asta fiindcă am fost prima și cred că și singura la fața locului. Eram prietena pilotului pe atunci. Pe urmă ceilalți au preluat știrea de la mine. Am jurat. M-am gândit că nu voia să te sperie și nici să ațâțe braconierii. Dumnezeu știe ce a fost în capul lui. Parcă am simțit că le poartă un fel de respect că nu atacaseră în acea zi. Îmi pare rău că a murit Ana și că te-ai despărțit de Ian. Aș fi jurat că sunteți făcuți unul pentru altul. Pentru mine erați perechea perfectă, Cristina și Cristian. Știi cum e, viața de zi cu zi, munca... și nici tu nu ai mai dat niciun semn.

Dar Cristina pentru un moment nu mai dori să îi întâlnească privirile. Întoarse pe jumătate capul spre fereastră. Se însera tot ca atunci, dar viscolul se potolise și ninsoarea era mai blândă. Își mai turnă puțin lapte în cafea și apoi se

duse să mai pună un lemn pe foc. Apoi cu spatele la Ana, zise cu voce scăzută mai mult ca pentru ea:

- Mda, s-au întâmplat multe de la editorialul tău - "Cuplu rătăcit în munți salvat printr-un miracol". Cum mai știți să vă alegeți titlurile! "Miracolul " s-a ales cu degetele degerate. Pe urmă am ajuns eu pe prima pagină cu escapada de la Susai și uite că acum ai iar material. Ferește-mă Doamne de prieteni, că de dușmani știu eu să mă apăr.

- Nu fi ranchiunoasă, Cristina!

- Nu sunt, hai că om mai vorbi când s-o mai întâmpla vreo nenorocire. Acum te rog să mă scuzi, cum spuneam, aștept un grup mare la prânz. Drum bun.

După plecarea Anei, Cristina simți nevoia să bea un ceai. Iarna întotdeauna pune în el câteva picături de coniac sau de rom. În timp ce turna coniacul în infuzia de măceșe, revăzu filmul acelei nopți îndepărtate de ianuarie. Se așeză în micul balansoar de lângă șemineu regăsind trecutul în aburii ceaiului, proaspăt și neatins, de parcă ar fi fost ieri. Cum înnebunise de frică după plecarea lui când ceașca de ceai lăsată pe colțul barului se răsturnase de una singură, cum fusese sunată, cum încercase cu greu să le explice la telefon încotro plecase Ian, luptând cu un atac de panică. Cum se gândise prosteste că se spune despre cine nu mănâncă plăcinte de Sân' Petru lupilor că se va rătăci la drum și

că ea nu făcuse nicio plăcintă. Zilele acelea din spital, spaima că el ar putea pierde degetul arătător de la mâna dreaptă. Dar scăpaseră cu bine și el și excursioniștii nesăbuiți care mai luaseră și petarde la ei, așa, de distracție fără rost. Habar nu aveau ce periculos ar fi fost să le folosească. La ieșirea din spital, Ian le-a explicat cu răbdare cum e cu muntele, cum s-a mai întâmplat ca alpiști experimentați să-și piardă viața în accidente stupide, pe trasee pe care teoretic se descurcă oricine. Le-a vorbit despre respectul pentru munte, despre ce poate interveni într-o drumeție în fiecare anotimp, și de ce trebuie să se ferească, ce fel de bocanci ar trebui să poarte, cât de bine ar fi să evite adidașii, cum să se îmbrace, cum trebuie să aibă obligatoriu la ei o pereche de pantaloni de schimb, mănuși, căciulă, fular, chiar dacă e doar început de toamnă, apă, provizii, lanternă, chibrituri, briceag, indiferent dacă pleacă doar pentru o zi, iar ei se uitau unul la altul cu subînțeles, ca și cum ar fi avut de a face cu un nebun. Pe urmă cum se instalase treptat și insidios sentimentul acela de vinovăție de care nu reușea să scape. Se certau din orice, deși acolo sus se vorbea atât de puțin. Numai el îi spunea Ina. Fiecare cuvânt avea importanța lui. De multe ori comunicau doar din priviri. Dar după ce venise din spital, Ian părea mult mai apropiat de Urs decât de ea. Îi povestise

cum îl însoțise, cum luase urma și cât de curajos se avântase într-o surpătură unde căzuse băiatul, în timp ce el încerca să o calmeze pe fată. Niciun cuvânt despre lupi.

Nu știuse niciodată dacă Ian își dorea copii. De câte ori încerca să aducă vorba de chestia asta, rămânea impenetrabil. Nu zicea nici da, nici nu. Veniseră acolo fiindcă aveau aceleași preocupări și aceleași visuri simple, dar muntele nu iartă egoismul și ea știa că în noaptea aceea se gândise numai la ei doi. Cu fiecare zi simțea că plătește această vină. Deși Ian nu îi reproșase niciodată nimic, ceva în privirea lui se schimbase iremediabil. Poate că toate astea erau doar în închipuirea ei, dar pur și simplu nu a mai făcut față. Atunci și-a spus că nu mai suportă viața aia de recluziune, dar nu era adevărat. El a rugat-o să rămână.

La plecarea ei a fost pentru prima oară când a privit-o așa cum nu o mai făcuse demult. Dar nu mai voia să lupte din răspuțeri pentru ceva ce și-ar fi dorit să vadă zilnic în ochii lui. S-a întors la București, și-a reluat studiile, a terminat un masterat în managementul afacerilor. Într-o vacanță de iarnă vară-sa Ana a invitat-o la Predeal. Avea o rezervare pe Cioplea la vila "Căprioara" și prietenul ei nu mai putuse să vină. Ziua se îngâna cu noaptea când Anei îi venise ideea.

- Hai până la Susai! Mâncăm o ciorbă de burtă, bem vin fierț cu scorțișoară și măr. Rămânem acolo peste noapte și ne întorcem mâine dimineață.

Ea se împotrivise spunând că o să se înnopteze curând, că ninge și e multă zăpadă. Dar Ana rămăsese de neînduplecat. Avea argumente pentru toate. Au lanternă, e un drum pe care îl mai făcuseră de atâtea ori. Ce dacă e iarnă ? E frumos ca în basme. Și au plecat pe înserate. Parcă nu mai ajungeau la cabană. Cuprinsă de frică îi tot spunea Anei să se întoarcă la vilă, dar erau aproape de jumătatea drumului. Se întunecase d-a binelea. De câteva ori li s-a părut că aud foșnete și niște zgomote ciudate. Când ocoliseră o buturugă mare acoperită de gheață amândurora li se păruse că ochi fosforescenți le fixau din beznă. Au aprins lanternele și au început să vorbească cât puteau de tare. Ana părea mânată de o forță nepământească ce care simțea și ea că începe să se molipsească, deși abia dacă mai putea să țină pasul. Roșie la față, cu o licărire nefirească în ochii ei negri, Ana înainta îndârjită, gâfâind prin zăpadă. Cu toate că părea la capătul puterilor și era albă ca varul, nimic nu o clintea din hotărârea ei de a merge mai departe.

Parcă fugeau de ceva amândouă. Cristina știa că în goana aia nebunească se lupta încă să scape de zidul pe care muntele îl ridicase între ea și Ian, de unda

amară și tăioasă ca briciul a remușcării că se putuse gândi la beculețe, la groguri, la o seară calmă de iubire și că fusese cât pe ce să îl împiedice să plece. Ce s-ar fi întâmplat dacă Ian ar fi rămas acasă ? Încercase mereu să se mângâie cu gândul că cei de la Smurd și-ar fi făcut datoria și gata, dar știa bine că nu ar fi fost așa dacă el ar fi ascultat-o.

Își continuaseră goana disperată. Ajunseseră la cabană mai mult moarte de spaimă, decât de frig. Cabanierului nu i-a venit să creadă când le-a văzut la ora aia, le tot întreba dacă mai vine cineva în urma lor. Mai era acolo un grup mic de turiști. Spre dezamăgirea Anei aveau doar ciorbă de afumătură cu fasole. Au băut și vin fiert cu scorțișoară și măr, dar ea își aduce aminte afinata aia grozavă de casă, în care se strânseseră parcă toate aromele verii și ale pădurii. În viața ei nu mai băuse o afinată atât de bună. A și cumpărat o sticlă. Au dormit la plici cu toată lumea din cabană. Atunci l-a cunoscut pe Grig, care le-a însoțit a doua zi la înapoiere sfătuindu-le pe politicieni să nu mai facă astfel de imprudențe. Își aduce aminte priveliștea panoramică a munților cu culmile de un alb orbitor în soarele puternic al dimineții, ochii prietenoși ai lui Grig și afinata aia dulce amăruie, cu gust special.

După ce s-au mai calmat spiritele și toată lumea s-a convins că nu se întâmplase nimic grav, după ce scăpaseră cu

greu de gazda de la "Căprioara", de ziaristi și toată lumea se convinsese că nu fusese niciun caz de dispariție, în timp ce savurau câte un pahar de vin roșu privind stelele de pe terasa camerei lor, în noaptea senină cu lună plină, bucuroasă de cât de aproape părea de acolo cerul, se întrebase ce i-o mai rezerva viitorul, cu ochii ațintiți la Calea Lactee. Contemplând cerul își amintise cum îi spunea bunicul ei că atunci când Sfântul Petru pocnește din bici, scânteile care sar se transformă în licurici care luminează calea celor rătăciți. Mica pensiune era atât de aproape, chiar vizavi de ele, se vedea perfect cuibărită lângă hotel, argintată de lumina lunii, dar atunci nu-i dăduse atenție. Habar nu avusese cât de palpabil și de aproape se afla de acel viitor nebulos, că va privi cândva de la aceste ferestre ninsoarea sorbindu-și grogul din balansoarul de lângă șemineu.

Când îl iubești cu tot sufletul, muntele poate să facă și daruri uimitoare. Și tot atunci, în balconul de la „Căprioara” când îi era lumea mai dragă căutându-și bunicul într-o stea și când se gândea copilărește că afinata aia de la Susai chiar avea gustul vieții, vară-sa îi spusese calm despre diagnosticul ei. Abia acum știe că în goana împătimită prin noaptea pădurii, Ana nu dorise decât să fugă de moarte.

PROZĂ

Cinciul se numără de două ori

RADU FILIP

Nouăzeci și trei de refugiați se prezentară de dimineață în fața Templului Găină. Atât de mulți încât lui Raul îi venea să nici nu se mai ridice din pat. O lumină caldă trecea printre draperii și se oprea fix pe pleoapele sale închise, care se strângeau și zvâcneau de frustrare. Își puse perna pe ochi, se întoarse pe partea cealaltă și dădu nas în nas cu micul ecran al ceasului alarmă. Un chip plictisit își sorbea calm cafeaua.

– Trezirea, Raul, avem treabă azi, îi spuse acesta deloc perturbat de lenea ucenicului său.

Raul trase plapuma peste capul deja acoperit de pernă și se ghemui în mijlocul patului. Putea auzi de la distanță larma care crescuse în fața Templului și numai să înfrunte realitatea în acea dimineață nu avea chef.

– Haide, Raul. Avem lucruri mărețe de înfăptuit. Nu mă face să apăs pe roșu.

Tânărul se blindă cu tot ce avu la îndemână: perne, haine abandonate prin

pat, până și cearșaful multicolor, dar toate se dovediră inutile când Zaharia atinse un singur buton dintre cele câteva sute de pe panoul de control. Draperiile se depărtară ca mișcate de spiriduși, geamurile se deschiseră larg, invitând aerul rece peste căldura maternă a dormitorului, iar din pereții micii încăperi începu să răsună cotcodăcitul răgușit al unei găini bătrâne. Raul mai avea puțin și plângea.

Când ajunse la intrarea în Templu, mulțimea era deja cufundată într-un haos total. Femei care nu se mai opreau din bârfă țineau în brațe copii care nu se mai opreau din plâns. Bărbați de toate vârstele, unii deja la al treilea pahar de tărie, aranjaseră în poiană mese de joc și pariau la cărți orice găseau prin buzunare. Acordeioane și trompete sunau din toate părțile, acompaniate de hore și cântece porcoase. Apariția lui Raul nu făcu decât să stârnească și mai tare adunarea generală, cu chiuituri și aplauze care începură să se ridice în aer până la cuiburile din vârfurile copacilor. Își făcu loc printre bețivii căzuți lați în drum, evită copii care se alergau cu picioarele goale prin iarbă și reuși să ajungă la poartă fără să își verse cafeaua pe cămașă. Privi pierdut inscripția aurită de deasupra intrării „Cinciul se numără de

două ori”. Își aranjă hainele pe el și urcă scările până în capul de pasăre al clădirii. Acestea se făcură nevăzute în urma sa.

Zaharia stătea neperturbat în fotoliu și privea prin ochiul drept al găinii. Din când în când își mai mângâia favoriții stufoși și se trăgea cu degete de ciocul grizonat care îi cobora până la mărunții lui Adam. Când văzu figura șifonată a lui Raul intrând în cabină, își puse ochelarii și își aranjă hârtiile pe birou.

– Târziu, târziu... știi că nu dă bine când ajunge caravana înaintea ta.

– A fost berea de aseară, Jah.

– Berile, vrei să spui, zâmbi Zaharia. Hai, la treabă.

Raul se așează la biroul său, în dreptul ochiului stâng, poziționează microfonul la nivelul gurii și îl porni:

– Toată lumea în șir indian, se auzi vocea lui răsunând în toată poiana, acoperind tariful și convingând păsările să își ia zborul din cuiburi.

Întreg bâlciul se opri numaidecât. Femeile își sistară discuțiile interminabile, bărbații strânseseră mesele de joc și adunară sticlele și cioburile care împânziseră toată verdeța, iar copii începură să trezească bețivii căzuți la pământ împungându-i cu bețe. În mai puțin de cinci minute, se instaurase o ordine aproape militară în rândurile nou-veniților.

– Primii zece să intre, se auzi din nou venind dinspre găina de piatră ce trona în mijlocul luminișului.

Pe poarta larg deschisă pătrunse sfios primul grup, iar aceasta se închise în urma lor. Nouă bărbați și o femeie cu pruncul la piept așteptau tăcuți în sala întunecoasă a Templului, doar cu plânsetele copilului prelingându-se pe pereții reci. Zaharia apăsă trei butoane, trase de o manetă și confirmă vocal activarea programului. Pe cele două ecrane fură imediat afișate datele biometrice ale celor zece oameni.

– La naiba, Jah, chestia asta chiar că îi scanează rapid.

– Contează și cine e la cârma corabiei, puștiule, nu uita. Ia, aruncă o privire la ei și zi-mi ce părere ai.

Raul inspectă pe rând nou-veniții, aruncând de fiecare dată câte o privire pe lista de posturi libere din oraș, mângăind cu pixul un semn în dreptul fiecăruia. Zaharia sorbea zgomotos din cafea și își trecea mâna prin părul pompos aranjat. Oamenii din burdihanul găinii priveau curioși la aparatele de scanat care le dădeau târcoale neobosite, chițâind asemenea unor șobolani. După ce se decise, apăsă câteva butoane și un braț metalic împărți câte un cartonaș numerotat fiecărui refugiat. Din difuzoare ascunse se revărsă vocea lui Raul:

– Numărul unu – Casta Instalatorilor.
Numărul doi – Casta Inginerilor.

Numărul trei – Casta Electroniștilor. Numărul patru – Casta Arhitecților. Numărul cinci – Casta Ecologiștilor. Numărul cinci – Casta Fierarilor...

Din sala mare a Templului începu să se ridice un murmur de indignare. Oamenii abia atunci realizează că existau două cartonașe cu numărul cinci.

– Ai greșit numărătoarea, băi, idio-tule! se auzi glasul unei matahale de om.

– Stați așa că încă vorbește, se impuse un altul mai diplomat din fire.

Difuzoarele ascunse încă răsunau:

– Numărul șase – Casta Electroniștilor. Numărul șapte – Casta Milițienilor. Numărul opt – Casta Chirurgilor. Numărul nouă – Casta Comercianților.

© Derek Robertson

După terminarea repartizării, în celălalt capăt al sălii se deschise o ușă care dădea spre oraș.

– După ieșirea din Templul Găină vă mai așteaptă o oră de mers pe jos. La

intrarea în oraș veți prezenta cartonașele, iar autoritățile vă vor conduce la noul vostru adăpost. Conducerea vă garantează că toate familiile vor fi reunite până la finalul zilei. „Drum bun” vă urăm aici. „Bine ați venit” vă va întâmpina când ajungeți.

O liniște groasă ca ceața se lăsă în sala cea mare, lăsând iar plânsetul pruncului drept singurul sunet. Refugiații stăteau nemișcați ca bolovanii, mai puțin pletele femeii, ce se unduiau în curentul care intra pe ușă. Aceștia priveau confuzi, ba la cartonașele din mâini, ba la pereții netezi ai încăperii, din care numai cu câteva momente înainte își făcuseră apariția nenumărate aparate cu ochi și brațe mecanice.

– Sunt două cartonașe identice, rupte numărul cinci tăcerea.

– Care din noi se duce la Ecologie și care se ocupă de Fier? Întrebă celălalt număr cinci.

– Asta rămâne pentru voi să decideți, veni implacabil răspunsul.

– Dar nu este corect! Toți ceilalți au primit un lucru sigur în mână, noi de ce trebuie să pățim asta?

– Există o singură regulă și anume: „Cinciul se numără de două ori”. Să nu o uitați cât veți trăi. Acum, vă rog politicos să mergeți în continuare, altfel veți afla că roboții noștri pot ține și arme în mână, nu doar cartonașe.

Până își făcu ieșirea și ultimul grup din Templul Găină, soarele parcursese deja toată bolta firmamentului. Se găsea acum de cealaltă parte a poienii, coborându-se încet în spatele turnurilor de obsidian ale orașului. Negre și uleioase, unite între ele prin poduri ce se încrucișau precum firele unui păienjeniș, erau admirate cu ochi pierduți, printre înghițituri de bere, de către cei doi bărbați.

– Scăpam mult mai devreme dacă nu se criza dementul ăla cu numărul treizeci și doi, scuiță printre dinți Raul.

Zaharia își aranja ca de obicei coafura.

– Aia este, unii sunt făcuți să construiască clădiri, alții să le curețe podelele. La fel cum și noi doi suntem făcuți să decidem fiecare unde își are locul.

– Fleacuri! Până acum câteva luni nu eram făcut decât să mă ascund de Miliție prin bazar. Ce ți se pare că s-a schimbat?

– Ai un loc de muncă, zâmbi Zaharia.

– Jah, tu te auzi ce spui? ăsta nu este loc de muncă, e loc de irosit tinerețea. Ce fac eu toată ziua? Compar un set de cifre cu altul, iar apoi împart oamenii pe caste. Asta poate face orice calculator și nici nu trebuie să-l bagi într-o găină de douăzeci de metri.

– Hai că ai început să o îndrăgești, glumi Zaharia.

– Găina?

– În contract scrie că trebuie să-i zici Templul Găină, puștiule.

– De asemenea e stipulat că suntem plătiți în bani, dar de când suntem aici nu am primit decât provizii de la o săptămână la alta, răspunse Raul.

– Și ce nu-ți place? Ai cabana ta în pădure, o meserie ușoară și un influx nelimitat de bere și țigări. Că tot veni vorba, ia dă bricheta încoace.

Zaharia își aranjă favoriții și își aprinse o țigară pe care o pufăi încet, fără să tragă fumul în plămâni. În fața lor, orașul strălucea acum mai puternic decât soarele.

– Ți spun eu, puștiule, decât în temnița aia fără fund, aici e paradis. Ce erai acolo? Un nimeni care se ascundea pe după tarabele cu ovăz. Acela era destinul tău, chiar dacă nu fusese decis în Templul Găină.

– Și acum știi care este destinul meu?

Zaharia pufăi țigara și ridică din umeri.

– Să număr cinciul de două ori.

În spatele lor, ochii găinii se aprinseră, luminând poiana. Era ora zece. Raul scoase o țigară, o termină din două fumuri și aruncă furios chiștocul în dreptul Templului.

– Totul are un scop nobil, îl muștră Zaharia.

– Desigur, să mă scoată pe mine din sărite, ăsta este scopul.

– Știi și tu că este mai mult de atât.

Raul se opri cu sticla pe buze și își îndreptă privirea către maestrul său.

– Ce, nu erai atent când ți-au explicat? se miră Zaharia.

– Mi-au explicat doar că lucrez din capul unei găini uriașe, prietene, nu știu ce ți-ai pus tu în țigara aia.

– Fir-ar să fie, puștiule! Ăștia chiar nu ți-au spus nimic. Te-au angajat, pe bune, doar să compari cifre...

– Bătrâne, ce tot îndrugi acolo?

Zaharia se întoarse și privi neîncrezător către pasărea de ciment care trona în spatele lor. Îl bătu pe umeri pe Raul, iar acesta înțelese mesajul. Își umplură buzunarele cu țigări, atârnară câte două sticle de bere la curea și o luară încet la pas prin pădurea cufundată în beznă, iar când se afundară destul în desiş, Zaharia aranjă un mic picnic pe o buturugă și își aprinse o țigară. Depart de orice ochi și urechi ascunse, Zaharia vorbi în șoaptă:

– Ce facem noi aici, puștiule, este doar zece la sută muncă de repartajare. Restul este experiment filosofic.

Raul se așeză pe un pat de frunze și privi la maestrul său, un licurici de scrum în întuneric.

– Vin aproape o sută de refugiați pe zi la Templul Găină, iar noi îi repartizăm în narativul care, conform cifrelor, li se potrivește cel mai bine. Numai că, așa cum vezi cu ochii tăi, practica aceasta a adus omenirea la marginea prăpastiei. De asta au început să se prăbușească toate

orașele, iar ce încercăm noi aici, ce ne-a pus conducerea să înfăptuim, este o tentativă de a ne salva speța.

– Ce mama dracului îndrugi acolo, bătrâne? se agită Raul. Ți-ai ieșit complet din minți.

– O dată pe zi, numărăm cinciul de două ori. Care este însemnătatea acestui lucru? În fiecare zi, doi oameni, în loc să fie condamnați într-un narativ fix, primesc șansa de a face propria alegere; poate-poate, vor continua pe acest drum, în loc să se rezume la a exista pur și simplu într-un culcuș cald și final. Ce facem noi aici, pe scurt zis, este să forțăm evoluția omului de rând, biet sclav al propriului destin, la titanul care își decide singur soarta – căci numărul acestora este în scădere, iar când atinge zero, vine sfârșitul.

– Ce se întâmplă atunci? întrebă Raul pierdut.

– Prăbușirea completă... ca după aceea să o luăm de la capăt, din epoca de piatră. Încercăm din răspuțeri să ținem în viață o flacără ce ne-a purtat tot înainte, mii de ani de-a lungul istoriei, și care a ajuns acum mai slabă decât țigara asta pe care o sting de pantof.

Raul scoase încă o bere și dădu să o deschidă, dar Zaharia îl apucă de mână și îl purtă înapoi spre Templu.

– Nu trebuie să fim dispăruți prea mult, îi spuse el tânărului. Dacă nu ți-au destăinuit lucrurile acestea, înseamnă

că nu vor ca tu să știi. Am fost să bem câte-
teva beri în liniște și să ne ușurăm la ră-
dăcina unui copac.

Ajunseră înapoi la poiana luminată de
ochii Templului Găină, apoi se îndrep-
tară fiecare către cabana sa. Raul își făcu
un duș rece, timp în care mai dădu pe
gât o sticlă, apoi se trânti în pat și se cu-
fundă într-un somn lipsit de vise. Zaha-
ria, în schimb, se duse în camera de zi, se
așeză cu picioarele încrucișate pe covo-
rul rotund și așteptă cu ochii închiși, iar
când ceasul bătu ora unu, podeaua se
cufundă cu el în pământ.

O platformă circulară îl coborî în
adâncul poienii. Un tunel perfect tăiat în
scoarța planetei conecta lumea scăldată
de razele soarelui cu cea cufundată în
obscur. Când ajunse la nivelul cel mai
jos, Zaharia își puse ochelarii și privi ne-
liniștit în jur. Conștient că era urmărit
din toți pereții de ochi ascunși, intră în
labirintul subteran pe care îl cunoștea
ca pe propria cabană.

– Mai repede, domnule Zaharia, nu
avem toată noaptea la dispoziție, îl grăbi
dezaprobator o voce lipsită de trup.

Adânci mâinile în buzunare ca să își
ascundă tremuraturul și grăbi pasul. Trecu
prin ultimul coridor, o librărie ce găz-
duia cărțile salvate de la război, și se
opri în dreptul ușii de stejar. Ciocăni de

patru ori și suflă praful de pe inscripția
aurită care citea: „Noi împotriva timpu-
lui”. Încuietoarea se deschise cu un su-
net surd ce răsună în tot complexul.

– Bine ai venit, prieten vechi, rosti în-
cet Stephens. Ia loc.

Scăldați într-o lumină plăpândă, fie-
care în fotoliul său, cei cinci conducători
erau neperturbați de sosirea lui Zaharia.
În jurul lor se întindea sala opulentă a
unui adevărat palat. Patru statui, înfăți-
șând ființe la jumătatea drumului dintre
animal și om, feroce, dar în același timp
nobile, vegheau tăcute, înconjurare de
artefacte ale erelor trecute. Deasupra
tuturor, întunericul domnea, căci lu-
mina lămpilor cu gaz nu atingea tavanul
antic al grottei.

Liniștea era stăpână, iar numai tutu-
nul avea dreptul de a sfârâi într-o pipă
de ceramică. Așezat într-un fotoliu tape-
tat cu mătase, Zaharia își plimba neliniș-
tit privirea pe chipurile conducătorilor.
Stephens ridică receptorul unui telefon
cu rotiță, formă un număr scurt și rosti
cuvinte într-o limbă stranie, numai de el
cunoscută. Apoi puse receptorul la loc în
furcă și își fixă ochii asupra lui Zaharia.

– Deci, prieten drag, i-ai spus lui Raul
despre scopul nostru, rosti el aproape în
șoaptă.

Zaharia aprobă tăcut.

– Să știi, domnule Zaharia, i se adresă
unul dintre conducători, faptul că a tre-
cut atâta timp și tot a trebuit să îi

servești pe farfurie adevărul face să ne scadă încrederea în alegerile dumitale.

– Fii mai blând, frate, îl muștră Stephens, astfel de simțăminte nu își au locul în rândurile noastre. Raul mai are, totuși, încă o zi să își depășească narativul. Dacă somnul acestei nopți îi limpezește gândurile iar mâine iese luminat, atunci nu va mai conta ce a fost înainte. Nu uita care este scopul ultim.

– Raul și-a dat seama de absurditatea Templului Găină, interveni Zaharia pentru ucenicul său.

– Asta-i bună, domnule Zaharia! Spune-mi, te rog, mai ții minte care este înțelesul regulii de a număra cinciul de două ori?

– Da, răspunse Zaharia sigur pe el. Nu are niciun înțeles.

– Foarte bine, punctă sarcastic interlocutorul său. Este o regulă idioată, care trebuie aplicată într-o clădire idioată, iar singurul ei scop este de a arăta cu degetul direct către absurdul situației. În seara aceasta, i-ai îndreptat privirea către țelul nostru suprem. Mai trebuia doar să îi spui direct că trebuie să devină titan; și ți-am fi permis să o faci și pe asta, dacă nu știam prea bine că schimbarea urmează numai unui proces de gândire propriu, domnule Zaharia.

– Absurdul se prezintă ca fiind perfect normal când mintea lucrează cu regulile impuse de el, luă Stephens cuvântul. Abia când ai trecut deasupra să realizezi

cât de jalnic ai fost să îl accepți în tot acest timp. Cu lucrurile pe care i le-ai destăinuit în seara asta, l-ai adus cât de aproape se poate de ușa propriei minți. Mai departe este datoria lui să se dovedască capabil.

Stephens ridică pipa și o luă la pas prin cameră, oprindu-se în dreptul unui casetofon prăfuit. Îl șterse cu o cârpă uscată, apoi puse cu grijă acul pe placa de vinil. Muzica lui Bach se revărsă în încăperea asemenea unei brize de aer proaspăt. Înconjurat de aparatura sa îndrăgită, îmbrăcat într-un costum brun, decolorat de trecerea timpului, Stephens arăta ca un venetic dintr-un alt secol. Tutunul îi distrusese aproape complet vocea, iar strălucirea nucleară a bombelor îi răpise forța ochilor, forțându-l să se ascundă sub pământ, departe de razele soarelui.

– Domnilor, în zilele noastre vedem cu proprii ochi puterea incompetenței și mediocrității acestei ființe care abia se mai poate numi om. Pus în fața unui destin care a devenit prea greu, cedează, și trage în groapă după el tot ce s-a realizat până acum. Zaharia, dragul meu, dacă tu ai văzut potențial în Raul când l-ai ridicat din rândurile mulțimii, atunci și noi vom avea încredere în alegerea ta, până la proba contrarie. I-ai dat și ultimul strop de ajutor posibil, așadar, îi lăsăm până mâine timp să mai lepede un strat de ignoranță. Dacă până la finalul zilei

nu reușește, atunci nu o va face nicio dată, iar noi va trebui să o luăm de la capăt cu un nou pretendent. Așa că du-te, prieten drag, întoarce-te la suprafață. Dormi și vom vedea mâine ce este de făcut.

Zaharia făcu o plecăciune solemnă și părăsi încăperea. Se târî neliniștit pe coridoarele întortocheate ale labirintului, pași pe platforma circulară și în nici două minute se afla înapoi la el în cabană. Făcu un duș, pregăti un ceai de care nici nu se atinse și se așeză tăcut în pat. Tot restul nopții nu puse geană pe geană.

Șaptezeci și opt de refugiați așteptau în fața Templului Găină și cu toții începură să chiuie și să cânte când Zaharia își făcu loc printre ei în drum spre poartă.

– Arăți ca o epavă, bătrâne, remarcă Raul când îl văzu intrând pe ușă. Fă-ți o cafea.

– Sunt la a treia, răspunse Zaharia pierdut și se aruncă în fotoliu. Aproape optzeci, hai să trecem rapid prin ei.

Înainte ca soarele să atingă vârful turnurilor, cei doi terminaseră de repartizat toți nou-veniții. Privind în zare la ultimul grup care pornise către oraș, trăgeau plictisiți din țigări.

– Tu cine erai înainte să lucrezi aici? întrebă Raul.

Zaharia îl privi surprins, apoi îndreptă mâna în zare, către oraș.

– Cunoști prea bine turnurile de obsidian, înfipite ca niște țărui în scoarța pământului. În umbra lor te-ai alergat cu prietenii în copilărie, ai sărutat pentru prima oară o iubită, ți-ai ridicat ochii spre cer, întrebându-te dacă mai există și altceva în afara acestei închisori – tu și nenumărați alții. Cu toate acestea, puțini cunosc numele celui care le-a creat.

Raul îl privi cu interes.

– Au fost schițate pentru prima oară de maestrul meu, un egiptean, pe numele său Malek Stephens. Iar când am terminat ucenicia sub tutela sa, mi-a oferit onoarea de a îi continua lucrarea – eu am proiectat rețeaua de poduri care unește turnurile între ele.

– Ai fost arhitect.

– Încă sunt, îl corectă Zaharia.

– Și ai renunțat la un asemenea prestigiu ca să lucrezi în fundătura asta?

– În ciuda realizărilor mele, niciodată nu am simțit că aparțin cu adevărat celui...

– Te referi la viața de arhitect?

– La viața aceea în general, zise Zaharia pierdut. Orașul mă sufoca, rutina sa zilnică îmi tocea creierul și îmi rodea nervii. Simțeam cum spiritul îmi era supt de libera voință. Venirea mea aici a

fost cea mai dulce binecuvântare pe care mi-o putea oferi cineva.

– Nu era narativul tău, nu-i așa? glumi Raul.

Zaharia lăsă țigara să îi cadă dintre buze și făcu ochii mari.

– Te-ai mai gândit la ce am vorbi seara trecută?

– Să știi că da, răspunse Raul încrezător. Ție ți-au explicat vreodată cum au ajuns să numere cinciul în modul ăsta de acum?

– Nu chiar.

– Nici mie, zise tânărul ridicându-se din iarbă. Iar acum cred că am văzut greșit lucrurile în tot acest timp.

– Chiar așa? tremură Zaharia.

– Acest sistem, cu două cartonașe identice, acum că mi-ai spus scopul lui, nu are deloc sens. Este o absurditate. Dar cred că am descoperit o soluție mai bună.

Zaharia ridică neîncrezător din sprâncene.

– Fir-ar să fie, bătrâne! Cu inovația cred că o să mă aleg chiar cu o promoție. Faptul că împărțim două cartonașe cu cinci și îi punem să aleagă între narative nu ajută cu nimic. După cum ai zis și tu, numărul oamenilor superiori este în scădere, iar timpul nu merge decât înapoi. Dar acum am realizat că orice numărătoare deja respectă regula, și anume când dăm cartonașul cu numărul cincizeci și cinci. Vezi? „Cinciul se

numără de două ori”. Nu este o contradicție. Din contră, e chiar o rezolvare naturală a problemei.

Raul se plimba agitat prin fața superiorului său, gesticulând și corectându-și propriile idei pe măsură ce le dădea glas. Pe chip avea expresia unui inovator în pragul marii descoperiri.

– O să le propun să dăm cartonașele în ordinea firească a cifrelor, iar pe numărul cincizeci și cinci să nu îl repartizăm nicăieri. Îl lăsăm să aleagă singur dintre toate opțiunile care i se potrivesc. Asta e adevărata cale către salvarea omenirii, nu crezi?

Zaharia se sprijini de peretele Templului că să nu cadă din picioare. Lăsă din mână băutura și stinse țigara de zid.

– Foarte interesant ce spui, Raul, bâjbâi el.

– Zi tu că nu-i ala, Jah?

– Probabil că vei avea cât de curând șansa de a-ți prezenta noua metodă.

– Să te audă Dumnezeu!

Zaharia își petrecu restul serii în liniște, ascultând teoriile lui Raul despre numerologie. Până dispăruse de tot soarele în spatele orașului, tânărul crease deja mai multe sisteme separate de numărare a cinciului, iar numai oboseala și realitatea că mâine urma o nouă zi de muncă îi trimise pe fiecare la cabana lui. Raul își făcu rutina de noapte și se trânti în pat, cu pieptul pulsându-i de fericire și abia într-un final reuși să își golească

mintea de gânduri și să adoarmă. Zaharia se așează resemnat pe covorașul din camera de zi. Ajuns în fața conducătorilor, Stephens îl invită să ia loc.

– Cu toții știm cât ți-ai dorit ca el să fie printre cei aleși dar, nu de puține ori în viață, așteptările noastre trebuie să facă loc realității, îi zise acesta cu glasul său răgușit.

– Domnule Zaharia, după cum ai observat și dumneata, Raul nu s-a dovedit capabil de a își depăși condiția.

– S-a răzvrătit împotriva mediului său natal, îi luă Zaharia apărarea. Când l-am cules de pe străzi era la fel de pierdut ca o pasăre prinsă în nisipuri mișcătoare. Mai avea nevoie doar un impuls și putea să își ia zborul.

– Și totuși, domnule Zaharia, îl bruscă conducătorul, la finalul oricărui impuls, a rămas tot ancorat la pământ.

– Promoție! râse un altul. Nu la asta se gândește fiecare cetățean al orașului? De asta trudes de la o zi la alta, nu ca să își deschidă ochii, ci doar să se încurce și mai tare în propriile lanțuri, iar pe noi să ne tragă odată cu ei în era întunecată ce se apropie.

– Raul a reușit să vadă condiția josnică a omenirii și să ne accepte scopul ca fiind nobil. Dar zi-mi dumneata, domnule Zaharia, are multă valoare să te ridici puțin deasupra mulțimii, numai ca apoi să rămâi la rândul tău prins într-un nou păienjeniș?

– Nu, recunosc el învins.

– Când un prizonier desface gratiile care îl închid, luă Stephens cuvântul, niciun stăpân nu îi pune altele de același fel. Dacă le-a spart pe primele, atunci cu siguranță va găsi dibăcia de a le deschide și pe următoarele. Noua temniță trebuie să aibă pereții ca sticla, opresivi, dar ascunși vederii, încât omul nici să nu conștientizeze la prima vedere că îi este îngrădit spiritul. Iar pentru o nouă eliberare, rafinarea facultăților care l-au servit până atunci este condiția obligatorie. Raul își depășise condiția din naștere când l-ai cules de pe străzile bazarului, dar pus înăuntrul narativului creat de noi, au ieșit la iveală limitele sale superioare. Acesta este el din plămadă și nu va trece mai departe, oricât ți-ai dori tu, eu sau oricine altcineva.

Zaharia privi pierdut prin sală, căutând parcă ajutor pe chipurile statuiilor, dar nu întâlni decât ochi împietriți, lipsiți de compasiune. Acceptă resemnat decizia finală a conducătorilor.

Stephens își aprinse pipa și o pufăi cu poftă. Fumul se ridică până la tavanul rece al grotei.

– Îl vom promova pe Raul la o funcție care să îl satisfacă, înapoi în oraș. Iar tu, dragul meu Zaharia, știi ce ai de făcut. Așteptăm ca până la sfârșitul lunii să ne prezinți un nou pretendent. Și, mai mult decât orice, ascute-ți mintea, vechi prieten, căci rămânem fără timp.

– Acum du-te și odihnește-te, domnule Zaharia. Căutătorii noștri te vor însoți în oraș la primele ore ale dimineții.

Acesta se conformă, își ridică trupul tremurând din fotoliu și părăsi încăperea. Conducătorii așteptară până ce liftul îl urcă înapoi la suprafață, apoi își întoarseră privirile către liderul lor.

– Domnul Zaharia nu are ochii nici măcar întredeschiși. Dorește elevare pentru ucenicii săi, dar el însuși rămâne împotmolit în propria ignoranță.

– Se întristează când aleșii săi nu sunt treziți la realitate de absurdul Templului Găină, de lipsa de sens a cinciului număr de două ori, dar el însuși nu își pune nicio întrebare referitor la ele, adăugă un altul. Până la urmă, ce este să lucrezi în absurd, ce e să îl privești pe altul cum o face? Oricât te-ai înălța, ai întotdeauna un cer deasupra capului.

– Cu toții știm cât de mult ții la protejatul tău, dar mă tem că domnul Zaharia nu va trece vreodată mai departe de acest nivel, oricât ți-ai dori.

Stephens le ascultă neperturbat vorbele, își termină pipa, apoi îi își ridică privirea din pământ.

– Nu trebuia să fii atât de dur cu el, Mikhail.

– Blândețea ta trebuia să fie compensată de o revenire către realitate, prietene. Iartă-mă dacă te-am ofensat dar, cum știi și tu, timpul este inamicul nostru. Când vremea noastră va trece, alții

vor trebui să fie gata să ne ia locul. Altfel totul va cădea în ghearele ruinei.

– Așa este, acceptă Stephens. Când voi găsi un nou pretendent, vă voi da de veste. Până atunci, cine știe, poate că fostul meu ucenic își va rupe lanțurile și va mai urca o treaptă.

– Și eu îmi doresc să îl văd stând la masă cu noi, Stephens, dar trebuie să rămânem vigilenți, mai ales acum, în aceste vremuri. Nu lăsa dorințele personale să îți orbească judecata.

– Adevărat grăiești, Mikhail.

Stephens lăsă pipa și ridică receptorul din furcă. Formă numărul, iar când i se răspunse, vorbi în sumeriana de mult apusă:

– Zaharia al meu încă nu și-a străbătut cupola, dar nu mi-am pierdut credința în el. Cer permisiunea de a îl lăsa în continuare în Templu.

– Ți se aprobă, Malek, i se răspunse în aceeași limbă antică. Ceilalți au deschis ochii?

Liderul conducătorilor își plimbă discret privirea peste chipurile confrăților săi, apoi răspunse resemnat:

– Sunt încă niște bieți prunci, legați în propriile fașe.

– Roata aceasta se învâрте neobosită de la facerea lumii și a strivit sub greutatea ei nenumărate imperii. Nu vom lăsa acest gând să ne înmoaie oasele, dar dacă ei încă dorm, atunci nu putem

decât să așteptăm, concluzionă vocea. Noi împotriva timpului!

– Noi împotriva timpului! răspunse Stephens și lăsă receptorul în furcă.

– S-a aprobat căutarea unui înlocuitor? întrebă Mikhail.

– Da. Ne vedem la masa de seară, domnii mei.

Conducătorii se ridicară din fotolii și părăsiră pe rând sala opulentă, plecând fiecare către intimitatea apartamentelor. Stephens traversă coridoarele labirintului, tăcut, cu excepția salutarilor de protocol către servitori, apoi intră în camera sa și încuie ușa în urmă.

Se așeză la birou, aprinse o lampă cu gaz și scoase din sertar un mic jurnal cu copertă din piele, roasă de trecerea anilor. Privi în jurul său: un pat cu așternuturile proaspăt schimbate, un dulap din stejar și o bibliotecă plină cu tomuri groase. Închis în acel paradis subteran, Stephens uitase de lumina soarelui, iar numai ceasul de pe perete îi mai amintea de succesiune zilelor și nopților, ordine a naturii pe care de mult renunțase să o mai asculte.

Își îndreptă ochii către oglindă. Un chip bătrân și obosit îi întoarse privirea. Își mângâie țeasta netedă și barba rărită, iar figura din sticlă îi imită mișcările.

Pentru o clipă, se gândi la propriile lanțuri, a căror formă încă nu o putea distinge, dar își întemniță rapid gândul,

la loc în adâncurile întunecate ale minții. Deschise jurnalul și începu să înscrie memoriile unei zile proaspăt apuse.

PROZĂ

Sper ca lumea să se sfârșească așa

TETTYO SAITO

Mă trezesc din cauza căldurii supărătoare. E doar mai, dar o căldură ciudat de ascuțită acoperă orașul meu, ca o ploaie. Îmi aud porii de pe întregul corp țipând intens. Deși ar trebui să fiu afară pe o căldură atât de intensă, coronavirus-ul e în plină desfășurare acum, așa că nu pot. Mănânc micul dejun, fac o temă și văd un video pe Youtube. Dar căldura se află mereu în jur. Mă privește sugestiv.. Nu-mi pot controla dorința de-a ieși afară.

Când urc pe bicicletă, o aud pe maicămea:

- Ce, unde vrei să te duci?
 - Nicăieri. Doar să exerseze.
- Zicând asta, încep să pedalez.

Orașul stă într-o tăcere absolută, pentru că nu există nimeni afară, din cauza virusului corona. Ca și cum toți rezidenții ar fi fost masacrați de un dumnezeu arogant. Cu puțin timp în urmă, a murit o bătrână din cauza virusului. Era cea mai deșteptă persoană din oraș. Odată

cu această tragedie, orașul și-a pierdut energia. Mă spun că nu e atât de rău. Pot alerga cu bicicleta oriunde. Nu mă voi întâlni cu vreun pervers. În timp ce pedalez, simt deodată cum tremură pământul. Se pare că e un cutremur. Sunt terifiată de multele cutremure produse recent. Dacă ar avea loc un cutremur și oamenii s-ar înghesui în adăposturi, mulți ar muri din cauza virusului corona. Așa ceva ar trebui evitat.

Când opresc bicicleta ca să-mi șterg transpirația, vibrează smartphone-ul. Am primit un mesaj de la Ayaka, iubita mea. Dar nu vreau să-l citesc. Noi suntem iubite de același sex și depășim împreună diverse probleme, dar simt că această relație e aproape de sfârșit. Odată, dragostea pentru ea era irizată ca un buprestid (gândacul „bijuterie”), dar acum s-a stins. Ar trebui să termin relația, dar cumva nu pot. Când încerc să mă despart de ea, îmi amintesc de atingerea buzelor când m-a sărutat pe spate. Atingerea aceea ca o intoxicație, ca nu bumbac îmbibat în vin, curgând pe spate. Gândindu-mă la asta, simt că îmi tremură omoplații.

Sunt la plajă. Deși m-am gândit că nu există nimeni aici din cauza virusului, găsesc o femeie. Datorită culorii negre a pielii ei, îmi dau seama că e Alex, profesoara de engleză de la liceul meu. Când a venit în oraș, asta a însemnat că o

negresă s-a stabilit într-un oraș mic din Japonia, așa că a devenit ceva viral. Dar atitudinea ei a fost atât de nepăsătoare, încât a câștigat simpatia rezidenților cu japoneza ei stricată și s-a familiarizat cu orașul. Eu nu particip la clasa ei și n-am vorbit cu ea. Ascunsă în spatele unui zid, o privesc. Respirând încet, o privesc fără oprire.

Curioasă, mă apropii de Alex. A trecut multă vreme de când am pășit pe nisip cu picioare, și îmi dau seama cât de lungă e auto-izolarea. Ea e concentrată să facă ceva în nisip. După ce îmi ling buzele de multe ori, o întreb în engleză:

- Ce faci?

Alex se uită la mine. Are o țigară în gură, arată sălbatică și foarte mișto. Ar trebui să fie pe o revistă americană de fashion.

- Un castel de nisip, zice fără nicio expresie.

Dar ceea ce se află în spatele ei nu seamănă a castel. E greu să-mi dau seama ce reprezintă. Ar putea fi o așa-numită artă contemporană, ceva de neînțeles. Mă uit la ea pentru o vreme. Culoarea pielii femeii e extrem de diferită de pielea mea galbenă. Sunt surprinsă că există persoane cu pielea atât de colorată.

Continui să o privesc pe Alex. Mă simt atrasă și de decolteul ei, care e neted și frumos. Pielea îi strălucește senzual în lumina de mai. Mă uit fără să respir. Observ că începe să-i apară o picătură de

transpirație. Simte aceeași căldură ca mine. Gândindu-mă la asta, sunt entuziasmată. După ce-mi înghit neintenționat saliva, privirea îmi tremură. Deși îmi spun că de vină sunt eu, realizez că e de fapt alt cutremur. După ce se oprește, o întreb pe Alex:

- Nu ți-e frică de cutremure?

- Nu. M-am obișnuit cu asta, pentru că trăiesc de mult în Japonia. Pot face surf pe cutremur.

- Ha-ha.

Sunt surprinsă că se așază brusc lângă mine. Un miros foarte dulce, de Mont Blanc, îmi ajunge în nări. E mirosul ei. Mă bucur foarte mult să știu asta.

- Marea de aici e frumoasă. E ca sângele caracatiței.

- Sângele caracatiței?

- Da. Nu știi, chiar dacă trăiești lângă mare? Sângele caracatiței e albastru și foarte frumos. Vreau să port așa o rochie.

Nu ne mai spunem nimic pentru o vreme. Dar să fiu acoperită de tăcere mă face foarte fericită.

- Cum e coronavirus în țara lui Alexsan?

- A murit bunica mea din Brooklyn.

- Oh, îmi pare rău.

- În SUA, se pare că e foarte agresiv.

- Și aici în oraș a murit o bătrână de 100 ani.

- Da, știi. Era o persoană bună. Avea un surâs ca un șoim, foarte mișto.

- Noi stăm prea aproape una de alta.

- Noukou sessyoku? zice ea în japoneză. Ți-e frică să mori din cauza virusului?

Când vorbim, Alex fumează foarte mult. Începe o nouă țigară. Din gura ei iese țâșnește spre mare un fum alb ca o balenă.

- Vrei să fumezi?

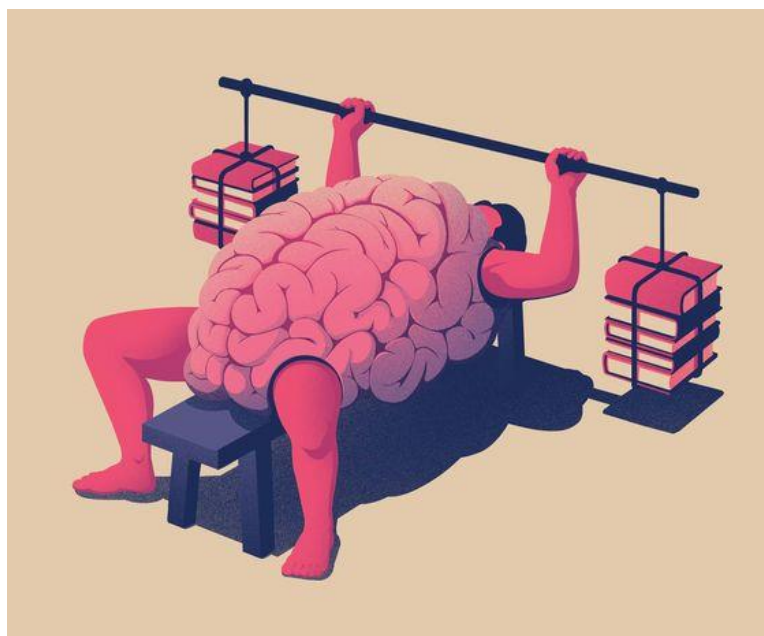
Sunt surprinsă că-mi întinde o țigară. Filtrul e plin de ruj. După ce îmi umezesc buzele, pun țigara în gură. Mi se deschid porii de pe corp din cauza tensiunii, simt cum apare transpirația, aproape că o aud. Și ceea ce-mi apare în minte e surâsul luminos al lui Ayaka. Creierul mi se rostogolește.

- Hei, știu câte ceva despre tine, zice Alex, iar inima aproape că-mi explodează.

- Tot timpul, te uiți la mine. Ți-am văzut privirea aia mieroasă, pe care încerci să o ascunzi, ca o veveriță timidă.

Mă simt necăjită că mă citește atât de ușor. Sâni i se află în dreptul ochilor mei. Lumina albă pe pielea neagră arată senzual. Vreau să ating acele rotunjimi. Își scoate tricoul alb și-i văd trupul frumos, construit din curbe perfecte. Se apropie și mă sărută pe gură. E un sărut adânc, foarte adânc. Mă las inhalată de ea. Apoi, vibrează smartphone-ul. Un mesaj de la Ayaka. *Scuze, dar mă simt prea bine acum*, îi răspund în minte.

Mă uit la mare, iar marea începe să tremure, lumea începe să tremure. Sper ca lumea să se sfârșească așa.

FILM

Nuntă a la grec

RAUL GABRIEL GAVRA

Mai mult decât o poveste de dragoste, *My Big Fat Greek Wedding* (2002) este o relatare despre ciocnirea a două tipuri de mentalități: cea occidentală/nordică (individualistă, mai rece, specifică popoarelor germanice) și cea mediteraneană/est-europeană (mai caldă, specifică popoarelor latine, slave, grecilor și altor neamuri din această parte de continent). Ținând cont de acest fapt, eu cred că producția este foarte potrivită pentru publicul din România, de recomandat a fi văzută. Prin multele similități care există între cele două popoare, cinefilul român (mai ales cel tânăr) se poate identifica foarte ușor cu protagonistul, atenția fiindu-i captată încă din primele secunde.

Filmul prezintă viața Toulei Portokalos (interpretată de Nia Vardalos, scriitoarea scenariului), o tânără grecoaică (de 30 de ani) din Statele Unite, într-o familie numeroasă și cu un fel aparte de a fi, diferit de cel al altor americani. Într-

o primă parte, tatăl ei, Gus (Michael Constantine), o presează să se mărite, grecii punând un mare preț pe familie. Deși la un moment dat ea își face un iubit, Gus nu este fericit, prietenul fiicei lui nefiind grec. Ian Miller (John Corbett) este un american tipic, fermecător, dar nu este pe placul tatălui. Mai târziu, Gus chiar spune despre familia lui Ian: „Sunt un neam diferit! Așa de uscați... Parcă ar fi pâine prăjită! Fără miere, fără gem... niște uscături!”

Gus prezintă un patriotism puțin exagerat (pe care îl observăm și în societatea românească, mai ales în ceea ce privește istoria antică), pe tot parcursul creației întâlnind diverse afirmații absurde. Ideea principală este că tatăl Toulei consideră că toate (de la cuvinte până la științe și arte) au fost inventate de greci, aceștia fiind mai presus de celelalte națiuni. Putem rezuma această atitudine printr-o singură replică: „Toula, există două tipuri de oameni: greci și ceilalți, care ar vrea să fie greci.”

Desigur, poporul grec este un exemplu de evoluție, de studiat și de admirat, dar există multe neconcordanțe între realitate și ceea ce spune Gus.

Însă acesta are și un îndemn bun: „Toula! Ar trebui să fii mândră pentru că ești grecoaică!” Aici, putem să luăm și noi aminte, să încetăm să ne mai plângem (dacă este cazul) și să fim bucuroși de ceea ce suntem (nu proteste, decent).

O altă atitudine de analizat a bătrânului este legată de o mentalitate veche. La ideea Toulei de a urma câteva cursuri de computer, Gus reacționează într-un mod greu de înțeles, el considerând că singura datorie a femeii este aceea de a avea grijă de familie, nu și de a se educa. În fine, sub chipul părintelui mai empatic și deschis, Maria (Lainie Kazan) îl determină pe Gus să renunțe la văicăreli. După ce Toula reușește să obțină ceea ce vrea, Nick (fratele ei, Louis Mandylor) o ia exemplu, cei doi întruchipând perfect spiritul energic al generațiilor tinere. Pe lângă acest episod, tatăl Toulei mai are unele afirmații sexiste, dar Maria reușește totuși să îl îndrume pe o cale mai bună.

Un alt personaj de remarcat este mătușa Voula (Andrea Martin), care reprezintă genul de om (des întâlnit în societățile noastre) lipsit de genă, relaxat și prietenos, care împarte detalii intime cu toți cei din familie și chiar cu unii străini.

Rezumând, nu are o limită între viața intimă și cea socială. În exemplul de față, Voula împărtășește aspecte legate de anatomia sa imperfectă familiei și părinților lui Ian.

Pe de altă parte, Yiayia (bunica, jucată de Bess Meisler) este acel tip de persoană care a trecut prin multe momente terifiante, păstrând încă o oarecare teamă, fiind mai retrasă. Ea are experiența războiului (cu turcii), dar acest comportament îl putem întâlni și în jurul nostru (în România), unii vârstnici păstrând încă o reticență în a vorbi despre comunism.

Revenind la desfășurarea acțiunii, a doua parte a peliculei se concentrează pe relațiile dintre familii și pe pregătirile de nuntă ale îndrăgostiților (după ce Gus este convins de Maria să accepte situația).

În discuția de la cina pe care Toula o ia acasă la părinții lui Ian putem să observăm că este pusă în evidență ignoranța de tip american, mama și tatăl lui Ian necunoscând prea multe despre geografia lumii.

La slujba de cununie, părinții lui Ian sunt oripilați de un gest ciudat (pentru ei): scuipatul împotriva deochiului. Aici, este amuzant de văzut reacțiile pe care străinii le au la unele obiceiuri pe care noi, națiunile balcanice, le avem și le primim ca pe ceva normal. Pe de altă parte, există o secvență în care Voula și restul

familiei de greci nu pot să înțeleagă că Ian nu mănâncă carne, este vegetarian.

Trecând peste aceste detalii, după câțiva ani de la nuntă, totul se sfârșește cu imaginea unei familii fericite, Toula și Ian ducându-și micuța lor fiică la școala greacă.

Acum, dincolo de ceea ce se vede, filmul este bazat pe o piesă de teatru (pusă în scenă în anii 1997 și 1998) care a avut parte de un succes răsunător, fiind promovată în apropierea bisericilor ortodoxe grecești. Piesa a fost văzută și de Rita Wilson (cu origini grecești) și soțul ei, Tom Hanks, care, mai târziu, o vor ajuta pe Nia Vardalos să o transpună sub forma unui film.

Oferta celor doi (prin compania Playtone) a venit după ce Nia nu a reușit să găsească directori dispuși să realizeze filmul exact după scenariul scris de ea (inspirat de familia ei și experiența unei căsătorii cu un american cu alte origini, actorul Ian Gomez), aceștia cerându-i să schimbe intriga, actrița principală și etnicitatea familiei (în hispanică).

Din fericire, ea nu a făcut aceste concesii, iar rezultatul stăruințelor sale s-a văzut în popularitatea producției (deci și prin încasări) și prin lansarea unui al doilea film.

PROZĂ

Fata lui Gogu Pascu

FLORENTINA IONESCU

Mă aflu pe ulița mare, care ducea spre digul din sat. Simțeam cum picioarele mi se afundau în colbul fin, ca într-un strat moale și pufos de zăpadă abia căzută din cer. Oricât de mult mi-aș fi dorit acum să fie iarnă, știam că mai era cale lungă până acolo. Vara era în toi de mai bine de o lună, școala se terminase, iar eu deja visam la clipa în care mă voi reîntoarce pe băncile liceului. Pentru tata, dorința mea de a merge la școală era de neconceput. Nu înțelegea de ce îmi place să învăț și refuza să îmi mai plătească studiile, oricât aș fi încercat să îl conving. Așa făcuse și anul trecut, și în anul de dinainte, dar mama l-a făcut de fiecare dată să se dea pe brazdă – nu știu cum reușea ea. Până la urmă îl îmbunase și să îl făcuse să plătească taxa. Însă anul ăsta, tata părea mai înverșunat ca nicio dată să mă țină pe lângă casă. O ținea pe a lui: că sunt cea mai mare dintre fete și că trebuie să am grijă de surorile mai mici.

În primul an de liceu am crezut că se bucură amândoi că merg la liceu, la

București. Plecam săptămânal la oraș, încărcată cu merinde și cu niște bani de buzunar pe care îi drămuiam astfel încât să îmi ajungă până când mă întorceam acasă. Din momentul în care am pășit dincolo de porțile liceului, am simțit că aici este cu adevărat locul meu. O clădire mare, impunătoare, cu ferestre mari și luminoase, adăpostea sălile de clasă. În fiecare clasă încăpeau 30 de fete din diferite colțuri ale Bucureștiului și din satele din vecinătate.

Profesorii mă captivau de la primele cuvinte, plini de energie, iar materiile mi se păreau toate interesante. Eram bună – și încă sunt – la matematică, însă m-am îndrăgostit de cărți. Citeam neîntrerupt, orice îmi picase în mână, iar biblioteca liceului devenise la scurt timp locul meu preferat, pentru că acolo puteam să evadez în paginile romanelor preferate. Mă împrietenisem după câteva săptămâni cu bibliotecara, doamna Vasilescu, o femeie cochetă, blondă și tunsă scurt. Ea îmi împrumutase cărți inclusiv din biblioteca personală. Citeam nu doar lecturile obligatorii pentru școală, ci și romane pe care mi le împrumutaseră colegile.

La matematică eram cea mai bună din clasă, iar de multe ori îmi ajutam prietenele, explicându-le teoremele și formulele, ajutându-le la rezolvarea temelor – nu numai la calcule, ci și la alte materii. Într-o zi, pe când o ajutam pe Ilinca să

învețe, o bucureșteancă blondă și cu părul împletit în două cozi lungi, pe care o adusesem în vacanțe la noi, la Naipu, ea mi-a spus încântată, după ce a înțeles cum să aplice teorema lui Pitagora: „Paraschivo, tu ar trebui să te faci profesoară!”. Am râs amândouă în hohote, eu pentru că îmi salvasem colega de la o posibilă corigență, ea pentru că găsisese în sfârșit pe cineva care îi arătase cum e cu triumghiul dreptunghic și cu teorema.

După ce am călăuzit-o pe Ilinca în toate formulele învățate la școală, la aritmetică și geometrie, și am scăpat-o de corigență, mi-a mulțumit. La finalul anului școlar mi-a făcut cadou o carte pe care o cumpărase dintr-un anticariat și care apăruse de câțiva ani în librării – „Invitația la vals”. Am desfăcut hârtia colorată în care era învelit darul ei și am citit cele câteva rânduri scrise de Ilinca pe pagina a treia: „Bunei mele prietene, Paraschiva, care a avut răbdare cu mine în toți acești ani. Bine că am scăpat de Pitagora!”.

Gândurile îmi zburaseră la răcoarea din sala de clasă și la foșnetul frunzelor copacilor de pe lângă liceul meu, însă acum mă apropiam de casă și abia așteptam să ajung la umbra celor doi frașini din curtea noastră. Puteam vedea deja acoperișul uriaș al cârciumii de care se ocupa tata, o clădire mare, înaltă, cu o ușă largă ce dădea într-o cameră cu câteva mese de lemn, acoperite cu fețe

de masă țesute de mama. Ca să pună capăt discuției noastre despre studii, pe care o începusem încă de dimineață, tata preferase să mă trimită la nașa Olteanca, câteva ulițe mai încolo, să îi duc o scrisoare pe care o adusesese poștașul. Oricum, nici nea Stan, poștașul, nu era prea dornic să facă un drum pe arșița asta pentru o amărâtă de scrisoare, așa că s-a așezat la o masă și tata i-a umplut paharul cu rom. Spre bucuria lui nea Stan, chiar ieri fuseseră aduse de la București câteva butoaie cu alcool de la distileriiile „Bucur”, iar tata se putea mândri din nou că băuturi fine ca cele din cârciuma lui nu se găsesc pe o rază de câteva sate.

Când am intrat în curtea mare a hanului și am trecut de porțile străjuite de cei doi frasini groși, la umbra cărora îmi plăcea să stau să citesc diminețile, fără ca tata să mă vadă, am observat că era veselie mare în fața cârciumii. Un lăutar din Țigănie – cătunul la care se ajungea pe drumul plin de hârtoape ce urca agale pe lângă cimitir – cânta o melodie de dragoste la vioara lui decolorată, iar arcușul părea că abia rezistă să nu se frângă între degetele groase. Bărbații de la mese băteau din palme, chiuiau, fluierau, iar sticlele de alcool treceau de la unii la alții, de parcă ar fi fost un ou încins pe care nu îl puteau ține în palmă și pe care erau nevoiți să îl dea mai departe.

- Nu mai veneai odată? Ce-ai stat atâta la Olteanca? Te-a ținut baba să te descoasă pe toate părțile!

Tata mă întâmpinase de cum intrașem în curte și nici nu apucasem să o cotesc spre casă, că mă și muștraluise cu prima ocazie. Și nici măcar nu stătusem atât de mult la nașa. Doar cât să beau un pahar cu socată făcută de ea, dulce și aromată, care aluneca ușor pe gâtul însetat.

- Treci la tejghea, că avem clienți. A venit unu' de la București, nepot de-a' lu' popa Nae, cu un grup de prieteni. O să bea ăștia de-o să stingă! Până la ziuă o să le torn în pahare!

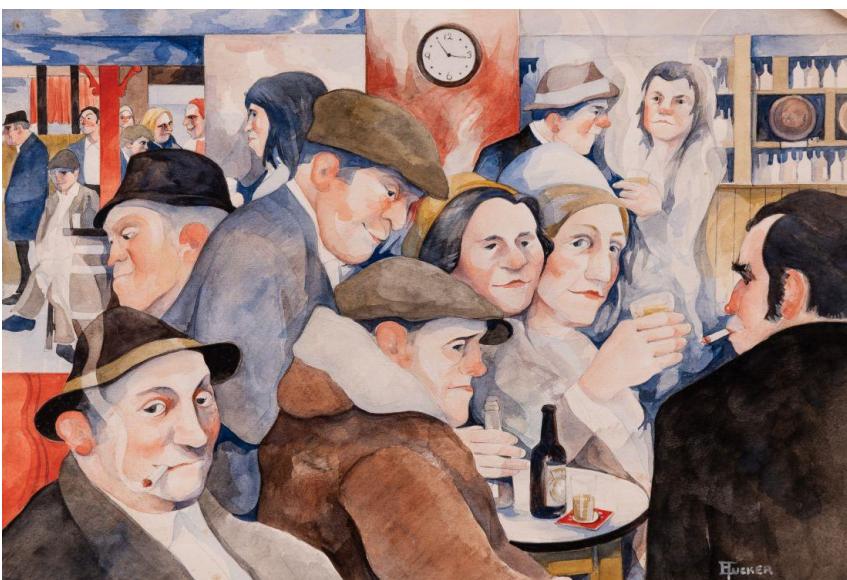
- Eh, și eu ce să-i fac?

- Nu fi obraznică, Paraschivo!

În ultima vreme, mai ales de când am început să vorbim iar despre întoarcerea mea la școală, din toamnă, prinseșem curaj și îi răspundeam uneori la ordinele pe care mi le dădea. Îmi plăcea să îi dau peste nas și să îi arunc și eu câte o replică tăioasă, că poate așa mă lăsa în pace cu nemulțumirile lui.

M-am dus spre tejghea, fără prea mare tragere de inimă. Norocul meu – dacă puteam să îi spun noroc – era că în cârciumă se murea de zăpușeală și toți clienții preferau să stea la mesele de afară, la umbra frasinilor. Înăuntru măcar era mai liniște și nu mai simțeam fumul de țigară. Nu suportam să-i aud pe clienți cum vorbesc, mai ales după ce se

îmbătau și gurile turuiau fără încetare, iar mirosul de la țigări și trabucuri îmi făcea greață. Mama îmi zisese să nu mai fiu așa sensibilă și să îmi văd de treabă, să-i servesc cu băutură și să le încasez banii. Știa că sunt bună la calcule și tocmai de asta prefera și tata să mă lase pe mine, dintre toate fetele lui, în spatele tejghelei atunci când el era prea ocupat să îi distreze pe mușterii. Știa că nu există riscul să le dau mai puțini bani ca rest.

© Eric Tucker

Mă uitam la tata în timp ce le turna clienților veniți de la București tot felul de băuturi în pahare: țuică, vin, rachiu. Ochii negri de sub sprâncenele dese aveau o licărire pe care rar o văzusem la tata. Se plimba printre mese, ciocnea un pahar cu sătenii, îi întreba pe toți de vreo recoltă sau de vreo vânzare de vite sau porci, iar la final îi întreba ce să le dea de băut. Acum era deosebit de preocupat, pentru că sosise în dimineața asta

un grup de patru-cinci bărbați de la oraș. Erau bine îmbrăcați, după ultima modă, în costume subțiri de vară, cu pălării elegante, scoțând țigări din tabachere de argint. Îi urmăream pe furiș cum își aprindeau țigările, folosind pentru fiecare băț de chibrit mișcări sigure. Chiar dacă nu mi-ar fi spus tata că sunt de la oraș, mi-aș fi dat seama că nu sunt de pe aici. Bărbații de la noi nu se îmbracă așa când vin la cârciumă – poate doar când merg la biserică, duminica – și nici nu au mâinile și unghiile atât de curate.

În timp ce îi dădeam restul unui moș care i-a cerut tatei mai devreme o țuică, m-am uitat pe furiș afară, pentru că se întâmplase ceva care i-a făcut pe toți bărbații să se ridice de la mese. Un tânăr pe care nu l-am mai văzut pe aici tocmai își fixase trepiedul de la un aparat mare de fotografiat în fața porților noastre. Îl vedeam cum îi îndemna pe bărbați – săteni și nu numai – să se așeze la poză în fața cârciumii tatei. Erau toți adunați lângă o masă mare, plină cu sticle, pahare, sifoane, câni, farfurii, iar pe un scaun, în capul mesei, unul dintre ei a pus o damigeană de vin adusă de cine știe unde.

Nea Stan, poștașul, nu a vrut să șadă la poză, zicea că era prea bătrân să îi mai ardă de distracții de-astea. Stătea undeva mai departe, la o masă, cu un alt pahar de rom în față, trăgând cu sete

dintr-o țigară făcută din tutunul lui mărunțit, învelit în bucățele pătrate de hârtie de ziar. Lăutarul nostru din Țigănie și-a lăsat vioara prețioasă în cutie și s-a așezat pe scaun, în mijlocul tuturor, cu picioarele depărtate. Într-o mână ținea o sticlă de vin, iar în cealaltă un pahar, având în gură nelipsita-i țigară. La stânga lui s-au așezat doi bărbați dintr-un sat învecinat, care veniseră la vânătoare. Nu înțelegeam ce fel de bucurie găseauăștia doi în împușcatul animalelor sălbatice, mistreți și căprioare prin pădurile de lângă Naipu. Și cu atât mai puțin nu reușeam să înțeleg plăcerea lor de a purta cartușele de la pușcă ca un brâu, peste haine, în fața tuturor. Câțiva țărani, cu mustățile stufoase și părăriile negre, cu fața brăzdată de riduri adânci și uscată de la soare și de la muncile câmpului, stăteau ceva mai în spate, însă paharele nu le lipseau. Tata avusese grijă ca paharele tuturor să fie pline, că altfel nu dădea bine în poză.

- Vezi să prinzi și placa!

Am auzit glasul tatei când am așezat un pahar în bufet și am ieșit în pragul ușii să văd mai bine. Mi-am dat seama că era printre puținele dăți când îl vedeam zâmbind cu adevărat, pentru că el nu râdea niciodată când se afla în casă, alături de noi. De obicei, avea doar acea căutătură veșnic încruntată, de parcă era tot timpul supărat pe ceva sau pe cineva, iar sprâncenele lui dese și negre nu îi

domoleau trăsăturile aspre. Ba din contră, parcă șanțul dintre sprâncenele lui s-a adâncit de la o zi la alta. Mustața neagră și deasă, însă, părea că zâmbește și ea odată cu buzele lui.

Tata se bucurase ca un copil care a primit o bomboană. Totul pentru că știa că placa pe care era inscripționat numele lui va apărea în acea poză. Și era încântat mai ales pentru că în fotografie apăreau și bărbații de la oraș, oaspeții lui de seamă. „Cârciumă comunală” scrisese cineva cu litere mari pe primul rând, pe placa de lemn pe care tata o comandase la Costel Țânțaru’ acum câțiva ani. Plătise bani grei la acea vreme pentru ea, însă la final fusese mulțumit – am auzit-o pe mama spunând asta după ce el o agățase la intrarea în cârciumă. Pe rândurile următoare se aflau alte câteva detalii pe care tata a ținut morțiș să le scrie cu vopsea omul pe care îl plătitise: „Cu tot felul de băuturi spirtoase ale DISTILERIEI «BUCUR»”, iar dedesubt, cu litere și mai mari era inscripționat numele lui, Gogu Pascu.

Se luminase de mult de ziuă și trezisem fetele ca să le pun la treabă. Pe Lila am trimis-o să aducă apă de la fântâna de lângă casa lu’ Tauc, ca să fierb fasolea cu ea. Apa de la noi din fântână nu e bună de fiert fasolea. Am aflat asta în

primul an, când m-am mutat la Gogu, înainte să mă mărit cu el. Pe Angela am trimis-o să mulgă vacile, deși știam că ar fi preferat să stea în casă, în fața oglinzii, și să își aranjeze toată ziua buclele șatene, să își prindă funde în păr și să își coloreze buzele cu ruj roșu, adus de soră-sa de la oraș. Pe Paraschiva a trimis-o taică-su să stea la tejghea și să se ocupe de bani. Suprinzător, în dimineața asta nu și-au aruncat cuvinte grele. Sau poate că nu i-am auzit eu, pentru că am fost să dau la porci, în fundul curții. De când a luat vacanță, Paraschiva se ceartă aproape de dimineață până seara cu taică-său, iar eu sunt prinsă la mijloc între ei, încăpățânați ca doi catări.

Ieri, nea Stan ne-a adus și nouă o scrisoare. Am fost surprinsă, recunosc, când am văzut că scoate plicul din geanta mare și neagră, ticsită cu tot felul de pachete. Cine să ne scrie nouă o scrisoare? Deja mă cuprindea o stare de neliniște. Răspunsul l-am aflat repede. Am recunoscut pe plic numele dirigintelui Paraschivei și atunci am început să mă dumiresc. Gogu a trimis-o la nașa, ca să nu fie de față când deschideam plicul, cu toate că acum cred că i-ar fi plăcut și ei să vadă scrisoarea și să citească ce cuvinte frumoase a scris domnul Lungu, dirigintele ei, despre ea.

- Lasă, Ioana, o citim doar noi... Nu vreau să începă fata să își facă tot felul de vise și să i se urce la cap.

De cum am văzut-o că a ieșit pe poartă și a traversat șoseaua, am desfăcut plicul. Nu degeaba o trimisese bărbatu-meu la Olteanca. Știa că baba o să se întindă la vorbă până află tot ce s-a întâmplat la cârciumă în ultima lună: cine s-a îmbătat, cine cu cine s-a mai bătut, după cine a mai venit nevasta la cârciumă, cine e datornic și cine nu, dacă ne descurcăm cu banii, dacă mai mergem la biserică.

„Domnule Pascu, voiam să vă felicit personal pentru că aveți o fiică atât de pasionată de învățătură și mi-a părut rău că nu ați putut veni în iunie la festivitatea de absolvire pe care am organizat-o. Paraschiva a terminat clasa cu cea mai mare medie, dar acest lucru îl cunoașteți deja. Sunt sigur că vă mândriți cu fiica dumneavoastră, care a terminat școala nu doar cu cea mai mare medie de la clasa ei, ci din tot liceul de fete. Din acest motiv, conducerea unității noastre școlare a decis să țină cont de rezultatele foarte bune la învățătură ale fiicei dumneavoastră și să vă micșoreze taxa pe următorul an școlar la suma de...”.

Gogu nu m-a lăsat să termin de citit scrisoarea în momentul ăla, dar am reușit să i-o smulg din mână, pentru a o citi mai târziu. Ieșirea lui nu era ceva nou pentru mine. Își pierduse răbdarea când văzuse că dirigintele amintise de taxa pentru studii. Cuta dintre sprâncenele lui se adâncise, iar privirea îi rămăsese

ațintită pe plicul alb de pe tejghea. Eram doar noi doi în cârciumă și aș fi vrut să mă lase să o citesc până la capăt. Clienții chefuiau afară, fericiți, strigându-l din când în când pe Gogu ca să le mai aducă o sticlă de vin sau de țuică. Vocea îi rămase blândă când vorbi, chiar dacă eu știam că fierbe pe dinăuntru.

- Ioana, am mai vorbit despre asta. Nu o mai putem da la școală.

- Ai văzut cât de bine învață. Și știi că îi place cartea.

- Am hotărât deja. O să rămână acasă și o să facă ce îi spun eu!

- Gogule, crezi că dacă o ții în spatele tejghelei toată viața nu o să se mărite într-o zi?

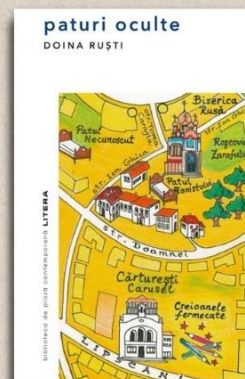
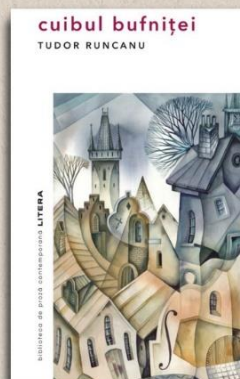
Mi-a întors spatele și a ieșit din cârciumă, luând de pe rafturi o sticlă de vin roșu. De data asta nici eu nu mai puteam să îl înduplec. Motivele lui de a nu o da la școală erau solide și nu aveau de fapt nicio legătură cu măritișul fetei. Știam amândoi că situația familiei nu este deloc bună în prezent, mai ales de când prin sat începuseră să umble unii pentru a-i convinge pe săteni să se înscrie în partidul comunist.

Deși nu îi plăcea să recunoască asta, Gogu se temea. Puteam citi pe chipul lui neliniștea când îi povestea câte un bețiv, la cârciumă, că a' lu' cutărică devenise membru de partid. Averea pe care o avea Gogu la acest moment, pământurile, casa și cârciuma, plus hanul și

grajdurile erau un motiv în plus pentru a atrage atenția comuniștilor, care aveau ceva împotriva chiaburilor. Iar dacă și-ar fi dat fata la liceu, la București, pentru încă un an de studii, asta ar fi atras atenția și mai mult asupra noastră. Mi-a spus asta într-o seară, după ce fetele au mers la culcare. Îl lăsasem pe el să facă primul pas, să îmi spună ce are pe suflet. Știam că dacă încerc să îl forțez, se va închide și mai mult în el. Și tot în seara aia am stabilit că nu vom mai deschide niciodată subiectul și că pe Paraschiva nu o vom da în toamnă la liceul din București.

biblioteca de proză contemporană

În librăriile din toată țara și pe libris.ro

PROZĂ

Înregistrări

CORNEL BĂLAN

Apartamentul în care m-am născut îmi apare ca un vis a cărui rememorare ai amînat-o prea mult, iar acum detaliile s-au estompat într-atît, că ai pare de-a dreptul ridicol să-l mai povesteşti. Pentru că ce-ai putea povesti dacă îţi lipseşte chiar unul dintre personajele principale sau cînd uitarea te-ar pune în situaţia (la fel de nescuzabilă) de a spune „apoi s-a întîmplat ceva care m-a afectat puternic, dar nu mai ţin minte exact ce anume, nici să mă pici cu ceară, în schimb ţin minte foarte bine starea cu care am rămas...”

Cui îi pasă de stări? Şi totuşi cel mai bine asta ţin minte: stările şi senzaţiile.

Frica de înălţime sau vertigo cînd, vara, tatăl meu mă punea în şezut pe pervazul ferestrei din sufragerie, care mi se părea mult mai aproape de cer decît de stradă şi de unde priveam, printre şoaptele liniştitoare care se auzeau vibrînd din pieptul lui lipit, spaţiul uriaş în care ar fi încăput miliarde de „mine” – spaţiu căruia i-aş fi aparţinut dacă nu m-ar fi ţinut destul de bine. Îmi imaginam că îngerii de care îmi vorbea bunica erau din familia guguştiucilor sau a ciorilor de care era cartierul nostru plin, dar mi-era totuşi groază să mă transform şi eu

în înger, deoarece pentru a mă alătura lor, trebuia întîi să mă fac ţăndări de gîndul cam uscat al grădinii. Cerul mă privea cu ochiul lui de porţelan a cărui pupilă era chiar soarele, atît de strălucitor, că doar te mulţumeai să ştii că e acolo. Înspre soare mă uitam uneori doar printre degetele lipite, convins că altfel orbesc.

Tata îmi arăta imaginea panoramică cu străzi şi blocuri pe care o ştiam deja, dar nici pe departe la fel de copleşitoare, pentru că o descoperisem din plictiseala statului singur în casă, căţărîndu-mă pe calorifer şi încercînd să văd prin sticla prăfuită ce copii scot chiotele care se auzeau de afară.

În faţa noastră, dincolo de stradă, era un bloc alb de opt etaje, cu balcoane ver-zui. Parcarea lui era aproape goală. Nici blocul acela nu era important, cum nici al nostru nu era: parterele lor erau locuite tot de oameni, în loc să aibă cofetării şi cinematografe, cum aveau cele pe care le admiram. Destul de aproape de noi se construiseră un astfel de bloc, cel care parcă creştea din cinematograful Cultural şi în jurul lui mi se părea că simt o efervescenţă intensificată pentru că acolo apăreau femei tinere, îmbrăcate frumos, în rochii scurte, pisînd praful asfaltului cu tocurile lor sau rulîndu-l din sandale cu talpă de plută. Bărbaţii purtau tricouri anchior, cămăşi cu gulere ascuţite şi pantaloni evazaţi. Şi femeile şi bărbaţii şi copiii păreau mai veseli în zona aceea unde cîteodată apărea şi cîte un căţel ţinut în lesă. Puţină lume în Bucureşti avea cîini sau pisici pe vremea aia.

Nu la mult timp am aflat ce înseamnă frica de moarte, odată cînd mama m-a lăsat în Dacia colegei ei de serviciu, doamna Gheorghe, pînă ce ele urcau cinci minute sus „să ia ceva”, cel mai probabil niște hăinuțe de-ale băiatului ei care era cu doi ani mai mare decît mine. Eu tocmai rămăsesem orfan de tată, dar habar nu aveam de asta. Ce știam era că doamna Gheorghe ne spusese să stăm cumiți în mașină, pe bancheta din spate, eu și fiul ei, dar imediat ce ele au dispărut înghițite de ușa blocului, el, ca un sălbatic, fără motiv sau vreun avertisment, în afară de neînțeleșul pentru mine „hai să ne batem”, a sărit să facă un fel de lupte cu mine.

Cei doi ani avans îi dădeau un avantaj de căpcăun, cum nu aveam nici cea mai mică șansă să-i fac față: îmi lua mîinile și mi le răsucea cum voia, pînă a ajuns deasupra mea, apăsîndu-mă cu fața în plușul banchetei. Îmi era imposibil să inspir aer, eram oricum într-un spațiu mic, închis, vara. Țipam, înspăimîntat, dintr-odată înțelegeam că urma să mor sufocat, înțelegeam prin forța groazei care mă făcea să mă zbat fără rost și mai tare, încercînd să eliberez un zbieret ca de abator, inutil, pentru că băiatul de deasupra mea era cu adevărat crud sau nu realiza că mă omoară. Cum ar fi fost dacă mama aducea hainele sau ce lua ea de acolo pentru mine, niște jucării, care nu i-ar mai fi fost de nici un folos? Sau ce ar fi zis lumea dacă după ce tata tocmai murise în „faimosul” accident de motocicletă la care luase și ea parte (dar ceva mai norocoasă își revenise după o săptămînă de stat în comă și cu vreo doi centimetri de os temporal lipsă pentru

totdeauna) aș fi murit și eu? Probabil că s-ar fi oferit explicația populară a blestemului și probabil că nici o explicație nu ar fi picat mai bine, cum bunicul oricum avea să moară și el, într-un an, de „inimă rea”.

Bunic, fiu, nepot, într-un interval atît de scurt, ar fi fost de nemaiauzit.

Dar, evident, soarta nu a vrut ca eu să fac parte din acest record al unei serii de morți masculine care să șteargă trei generații într-un timp atît de scurt (îmi imaginez că bunicul ar fi murit chiar și mai repede) pentru că mama și doamna Gheorghe au reapărut ca niște îngeri păzitori pe aceeași ușă pe care dispăruseră mai devreme. Nu eu le-am văzut, ci el, băiatul care în timp ce mă sufoca era și atent să nu fie prins. Mi-a dat drumul și s-a așezat cuminte la locul lui, la timp să răspundă afirmativ la întrebarea mamei dacă am fost cumiți. Nu l-am mai văzut niciodată și nici mamei nu i-am povestit vreodată incidentul din mașină. Doamnei Gheorghe aveam să-i datorez mai tîrziu singurele mele două exemple de Rahane „în Țiplă”, dobîndite prin bunătatea soțului ei care lucra la Casa Scînteii.

Oricît ar fi ea de dificilă, revizitată, copilăria oricui e imposibil să nu aibă acele cîteva locuri magice din care mai tîrziu îți tragi seva, asemeni unui arbore care își datorează măreția cîtorva ramificații a unor rădăcini încăpățînate, încălcite într-o stîncă de cremene. Pentru că sîntem ca niște aisbergi: ce ne face să plutim albi și liniștiți prin oceanul implacabil, de-un cenușiu grandios, al vieților noastre este tocmai prezența uriașă a unei ancore gravitaționale – un cîrlig

care nu se vede, dar pe care fiecare dintre noi îl avem și, în timp, dacă nu sîntem atenți, ni-l putem pierde.

Zilele se simțeau mai vaste decît cele de mai tîrziu, pentru că pe atunci nimic nu se repeta. Toate experiențele erau năucitoare. Cînd te prindea ploaia, picăturile mari, grele, aterizau pe creștetul meu ca niște gloanțe de apă. Cînd tuna, așteptai spulberat de frică tunetul care oricît de „pregătît” ai fi fost, tot te lua prin surprindere. În capul meu nu era mare diferență între o înțepătură de albină (mă duruse degetul de la picior două zile cînd îmi intrase una în pantof) și o operație de apendicită. Parfumul unor femei, colegi cu mama, era atît de puternic, încît cînd mă îmbrățișau îmi provocau un fel de mini-leșin. Cînd m-a luat o dată la ea la serviciu să mă prezinte colegilor și un inginer a venit să dea mîna cu mine, mai tîrziu am întrebat-o pe mama „cine era omul ăla care mirosea a mucegai?”

Numele colegilor mamei sunau foarte exotic: Canahai (acum îmi dau seama că nici nu știu cum se scrie), Sala, Culcea, Vlandis, Teodoropol, iar pe fetița unei colegi o chema Beatrice! Mama părea că lucrează în altă țară, cum la bloc vecinii noștri aveau nume de familie simple, ca Boanță, Crișan, Cîrstea și nenumăratele care se terminau în escu. Tot serviciul mamei era o sursă incredibilă de minunății, pentru că de acolo aducea niște carioci speciale care se numeau rotringuri, foi de hîrtie strălucitoare și transparente (prin care aproape te puteai vedea și cu care puteai să-l faci perfect tu cu mîna ta pe Rahan chiar dacă nu aveai pic de talent la desen), gume, creioane chinezești lungi, albe, cu maimuțoi mici pe ele și cu gumă roză la capăt și atît de frumos mirositoare, că de cîteva ori nu m-am putut stăpîni să nu le mușc cu poftă. Tot de acolo mama a adus un geam tăiat de colegii ei la comandă pentru masa noastră din sufragerie și pe care ea îl numea cristal cînd îmi spunea „vezi că atîta-ți trebuie: să spargi cristalul!”

Unchiu-meu, fratele mamei, avea niște cizme oranj, din piele, cu talpă flexibilă și vîrf ascuțit de care era foarte mîndru pentru că erau identice cu ale unui ajutor de șerif, negru, dintr-un film la modă pe atunci. Îl rugam să aprindă din nou chibritul pe talpa lor ca să văd iar și iar minunăția asta de care numai el era capabil: fosforul unui chibrit românesc luînd foc pe talpa unor cizme americane. (Recent unchiu-meu mi-a dezvăluit că de fapt lipise chiar lîngă toc aprinzătoarea decupată a unei cutii de chibrituri.)

Cel mai uimit de misterele universului am fost o dată cînd, la grădiniță, un copil a observat că plouă pe o parte a clădirii iar pe cealaltă parte, nu. Alergam toată clasa buluc de la ferestrele care dădeau în curtea interioară, pe ale căror geamuri ude erau colorate niște zîne și personaje din povești, pînă la cele de pe partea opusă unde nu erau abțibilduri și nici nu ploua deloc. Am tras concluzia că avea legătură cumva cu asta, cu prezența și absența abțibildurilor.

Totul era diferit într-un mod profund, aproape inexplicabil, tocmai pentru că încercam să fac sens din ce vedeam că se petrece în jurul meu, fără să am nici o cunoștință despre natură sau despre oameni. Pentru că la fel mă minunam observînd că oamenii sînt toți diferiți, nu toate femeile ca mama și toți bărbații ca unchiu-meu, cu care locuiam în acel micuț apartament de două camere. Încet, încet, cercul rudelor cu care intram în contact se lărgea și chiar și rudele între ele erau foarte diferite. Unchiu-meu era mereu pus pe glume și cînd ieșeam împreună în spatele blocului, toți copiii îl strigau să se joace și cu ei, să-i împingă în leagăn sau să-i alerge. Dar nu toți bărbații erau așa și pe măsură ce creșteam mi-am dat seama că unchiu-meu era aproape unic – una din marile minuni ale copilăriei mele a fost chiar să-l am de unchi și să locuim împreună pînă ce am împlinit șapte ani și mama s-a remăritat. Mutarea și implicit despărțirea de el a fost pentru mine o dramă de care nici măcar nu aveam voie să mă vait pentru a nu-l supăra pe „noul” meu tată.

Nu o să uit niciodată cînd m-am dus în vizită la o mătușă, soția fratelui cel mic

al bunicului. Unchiu Alexandru era plecat la muncă, în Siria, așa că mama mă lăsa uneori în grija ei, pentru că oricum avea timp liber. Îmi plăcea de ea, pentru că vorbea calm și tărăgănat, cu accent moldovenesc cum încă nu auzisem la nimeni. Era o femeie frumoasă și mă țineam peste tot după fusta ei, ca un cățeluș pentru că totodată în grija ei mă simțeam confortabil și în siguranță. La un moment dat mi-a încălzit ceva de mîncare la aragaz folosind un aprinzător electric. Arcul electric, albastru, cum rar vedeam noaptea pe firele de deasupra troleibuzelor, acum era accesibil la simpla comandă a degetului mătușii. Zgomotul era indescriptibil, parcă special inventat să sperie copii. Mă fascina aprinzătorul mai ales că nu mi-l dădea să mă joc cu el. Unchiul Alexandru trimisese multe lucruri din Siria pe care nu le văzusem la nimeni și care toate mă fascinau. Un vultur-bibelou fosforescent care lumina noaptea dacă îl luai cu tine la baie ultima oară cînd făceai pipi, o veioză cu niște paiete care pluteau într-un lichid, rotindu-se haotic și aruncînd umbre imposibil de urmărit pe pereți, pături persane, plăcute la atingere, în care te afundai strașnic și mai ales un radio casetofon stereo în care muzica se auzea de o sută de ori mai bine ca din televizor.

Totul era diferit, vara nici nu puteam să pun mîna pe geamul ferestrei mele în care bătea soarele, de frică să nu mă usture pielea, dar nu pentru că erau verile mai toride, ci pentru că nu mi se înăsprișeră deloc palmele. Nu era faptul că înghețata Polar, jumate acoperită într-o crustă tare, de ciocolată, era mai dulce decît înghețata de mai tîrziu, ci însăși

faptul că papilele mele gustative nu mai simțiseră pînă atunci dulce la intensitatea aia, oferită de o mînă lăsată mult în jos, ieșită din ghereta de un alb stropit de troleibuzele de pe bulevardul Metalurgiei. Cum spui? mă îndemna mama să mulțumesc vînzătoarelor sau vînzătorilor, dacă uitam.

Un drum pe care îl făceam des cu ea de mînă era printre blocuri, pe o alee îngrădită cu un garduleț de sîrmă vopsită cu verde, pînă la o piață unde țărani cu obrazuri roșii și țepoase vindeau legume și fructe. Mama mă tîra după ea peste tot acum, pentru că nu avea cu cine să mă lase acasă, mă creștea singură sau ajutată de fratele ei. Cînd eu aveam patru ani mama avea douăzeci și șase iar unchiu-meu douăzeci și cinci. În afară de mătușa din Balta Albă nu aveam pe nimeni în București. Un timp mama m-a lăsat și la o grădiniță cu program săptămînal din care nu mai țin minte nimic decît faptul că mi-era rușine cînd ne ducea seara pe toți la dușuri, uneori fete și băieți laolaltă.

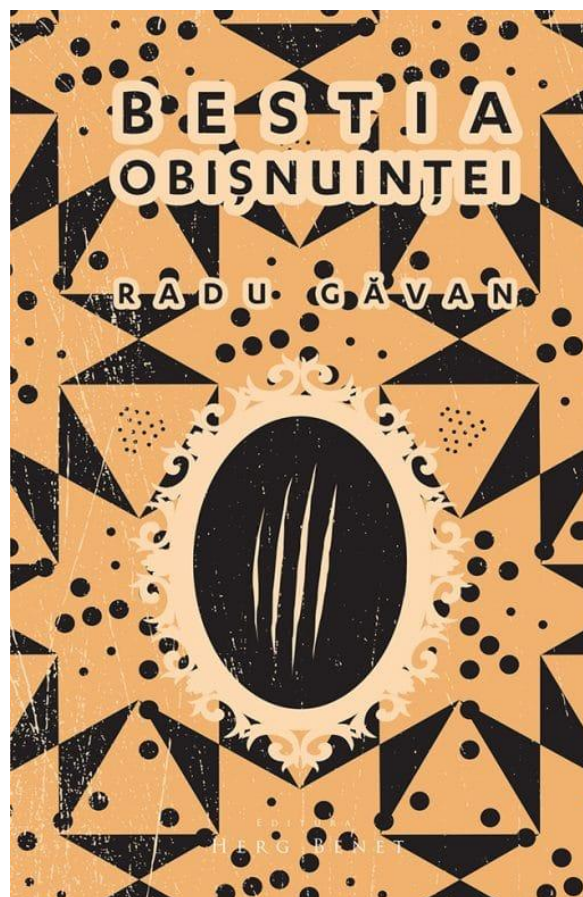
În vara anului cînd urma să împlinesc cinci ani am fost la mare doar eu cu mama. După accident mama fusese rasă în cap pentru operație și pozele alea sînt singurele în care mama are părul scurt. Cred că aș fi preferat să merg cu unchiu-meu, pentru că mama nu se juca cu mine, era opusul lui, nu se cunoștea că sînt frate și soră – și nici acum nu se cunoaște. Peste încă un an mama se logodea, după care totul avea să se schimbe radical pentru mine.

Din Lamotești urma să mă mut pe bulevardul Pionierilor, la etajul zece, cînd liftul nici nu se dăduse încă în funcțiune.

Atunci unchiu-meu și prietenul lui cel mai bun au mutat toată mobila grea pe scări, după care mulți ani pe unchiu-meu aveam să-l mai văd, cînd și cînd, în vreo vizită.

Și după ce s-a scurs atîta și atîta timp, încă îmi place să aflu amănunte noi despre perioada vîrstei dinainte ca eu să mă duc în clasa întâia.

De multe ori sînt absolut uimit de noile perspective pe care mi le oferă vîrsta adultă, cum a fost cînd am aflat că frumoasa vecină de palier, Vicky, care avea un băiețel de seama mea, coleg cu mine de grădiniță și la care uneori mă lăsa ori mama, ori unchiu și mă simțeam ca acasă, era de fapt amanta lui unchiu-meu. Niciodată nu o să știu dacă se purta așa de frumos cu mine pentru că chiar eram ascultător și mă simpatiza sau pentru că era unchiu-meu „obraznic” cu ea.

PROZĂ

Kamikaze

ADRIAN SCRIMINȚ

Tudor aproape că se scăpă în pantaloni. De-abia mai avu putere să își strângă fesele. Avea două opțiuni: să fie de-a dreptul linșat de cei care se adunaseră în jurul mașinii, sau să intre într-un demaraj puternic, să o ia la sănătoasa, și să fie acuzat de părăsirea locului accidentului. Halca de carne pe care o acostase în drum îi sparse farul și îi îndoise caroseria, însă motorul funcționa la parametri normali. O forță invizibilă, mult mai puternică decât propria lui rațiune îl ținea paralizat în scaun, fără să demareze, și fără să aibă conștiința de a-și bloca ușile. Prima dată ajunse la el blestemele celor traumatizați psihic, de-abia pe urmă îi deschiseră portiera și tăbărâră pe dânsul ...

... Ricoi își scruta cu coada ochilor plozii. Aproape că și-i ura, dar asta era soarta țiganului, să se procopsească cu o sumedenie de copchii pe creștetul capului. Țipetele puradeilor îl scoteau din sărite, îl oboseau, iar el avea nevoie de liniște sufletească. În loc să pună osul la

treabă și să-i aducă acasă bani, nesuferiții se jucau de-a calul și căruța. Prinse urgent biciușca din mâna lui Rambo, și îi trase atât lui cât și soră-sii Regina câteva lovituri așa, cum lovea cu sete pielea groasă a calului, iar urletele lor prinseră să îi hrănească starea. Erau mari de-acum, Rambo avea zece ani iar soră-sa opt, trebuia să coboare serios milităria din pod cu ei, că de nu... o luau rapid pe arătură.

- Gata cu văicărelile, bă! Ia, hai, rapid la cules de iarbă pentru Guță!

În cazul de față, Guță era porcul șatrei. Nu știa niciodată când îi venea sorocul, pentru că la Ricoi era Crăciun întotdeauna, după cum îi dicta lui cheful. Puradeii ieșiră, fără să îl blesteme. O făceau doar în gând, că dacă nu, își mai luau niscaiva biciuști pe spinare și ceva ciozvărte aruncate după dâșii. În schimb îl înjura Bulandra, de-l luau sfinții, obișnuită cu cotonogelile pe care i le dădea bărbat-su:

- Ce dai așa în plozi, bă, „duracule”???

- Da' se joacă, în paștele ma-mii lor!

- Și ce-ai vrea să faci?!? Să trândăvească ca și tine? Spurcatu boalii!...

Buranda părăsi ilicul, bodogănindu-l pe Ricoi. Bulibașul râdea. Era mai viteaz atunci când se întorcea de la crâșmă, dar ce îi putea rămâne acum, decât să râdă în sensul hâtru de nevastă-sa? Jupan, crâșmarul cătunului, nu mai voia să îl

omenească pe caiet, iar banii din ajutorul social și-i cheltuisese demult, așa că se mulțumea vremelnice doar să le facă zile fripte plozilor, neveste-sii, dulăului și calului. Cîinele și calul i s-au obișnuit cu loviturile de hârleț, la fel și Buranda, devenise mai rezistentă la pumnii lui peste greabăn, însă pe plozi nu și-i mai articulasese cam demult cu biciul. Rânjea când își aduse aminte de țipetele lor, a satisfacție, că îl auzeau vecinii, și știa că el, Ricoi, era șef în familionul lui, nu fustangioaica de Buranda, așa cum crezuseră la-nceput cu toții. Nu mai avea mult și trebuiau să îi sosească alocațiile și ajutorul social. Însă jumătate din venituri i se duceau pe familie, care îi creștea din nefericire, că proasta de Buranda era din nou cu burta la gură, iar muierea lui îl seca, îl sugruma, îl sărăcea din temelii. Banii pe care îi obținea de la stat erau la urma urmei dreptul lui, că el era șeful familiei, și-așa era legea la țigani, cu toții trebuiau să i se supună, că obiceiul nu era dat de azi de ieri. Buranda ce i se mai revolta, dar avea el ac și de cojocul ei, și-apoi zbierăturile femeii i se auzeau în tot cătunul, ceea ce îl făcea să fie și mai respectat printre bulibași. În afara legilor nescrise ale etniei, avea și Ricoi legile lui, așa că atunci când lua subvenția de la stat se împotmolea și pe la Jupân prin crâșmă. Avea el un buget de câtă cantitate de rachiu să bea, un buget pus deoparte cu mare grijă, ca să îl viziteze pe

Jupân de mai multe ori pe lună, un buget pe care și-l depășea adeseori, de ajungea la mari datorii în caietul cârciumarului...

... Tumefiat ajunsese Tudor în secția de poliție, salvat de oamenii legii direct de la locul accidentului. La început, când îi auzeau relatările, dădea să râdă a bășcău, că se confruntau deja cu un caz celebru, apoi dădeau în seriozitate și ofuscăre, deoarece era pentru prima dată când țiganii cotonogiseră în halul acela un șofer. Și țiganii din sătuc nu erau știuți ca și violenți față de străini, ci doar hâtri față de aceștia, și de aici se trăgea dilema polițiștilor, de ce se ajunsese la o asemenea reacție din partea lor? Îl ajuta pe Tudor să se așeze pe un scaun. Îl observau cu răbdare. Ochiul tumefiat cu pleoapele lipite de-a dreptul le atrăgeau mai întâi atenția, pe urmă brațul înfășurat în niște bandaje improvizate și un picior desculț, că își pierduse papucul în lupta în care nu se apăraseră. Cu aceeași răbdare se puseră să îl și chestioneze,

străduindu-se să îi descifreze cât mai exact spusele și din cauza buzei crăpate, care îi împiedica dicția ...

... Jupan îl dădu afară ca pe ultimul om. Ziceai că era în vestul sălbatic. El, Ricoi, om de cuvânt, care își plătea întotdeauna datoriile, fie ele și cu o mare întârziere. Se întoarse deosebit de cătrănit de la crăsmă. Îi ieșise și o blândă la una dintre buze, și toate astea numai din cauza poftelor de a se cinsti cu un păhărel de țuică. Dar nu îi reușiră înduplecările nici când se folosiseră de vorba bună și nici atunci când sloboziseră pe gură un șir lung de amenințări. De indignare, nici că-i mai ardea de băutură. Intră în dărăpănătura lui de curte și se duse direct la magazie, hotărât să pună mâna pe coasă și să-i taie iarba lui Mocofan. Însă după-amiaza aceea amărâtă l-a dus pe Ricoi la o adevărată revelație. Buranda fredona a bucurie o manea interpretată la radio de regele acestora, pe când fiu-su Rambo și fii-sa Regina se jucau prinselea prin chilie. Atunci Ricoi lăsă obiectul muncii cât colo și puse mâna pe biciușcă. Își găsi familionul în bucătărie într-o veselie mare. Prima fu croită cu biciușca Buranda, pe spinare, peste brațe, și pe unde apucase, apoi îl chelfăni pe Rambo, și de-abia pe urmă se porni să își verse tot amarul omului necăjit și pe Regină. Răcnetele copchilei îl enervau și mai tare în loc să îl facă să cugete, așa că

ploada își mai primi în plus niște cravașe binemeritate, atât peste ceafă, cât și peste tâmple. Îl tot implorau să termine și îl tot întrebau cu ce îi greșiseră. Buranda stătea în genunchi și își ținea mâinile împreunate a rugă. I le despărțeau biciul, cu pocnetele sale. Pe Rambo nu îl lovi cu cravașa însă, ci cu bățul acesteia, și avu grija deosebită ca și copchilandrul să scoată niște urlete, ca de-abia apoi să îl lase și pe el în pace. Răcni apoi la Bulandra, care dădea să se ridice:

- În genunchi, nenorocito! Las' că te educ eu... Mânca-v-ar rapănu' să vă mănânce de răpciugoși!

- Iartă-ne, Ricoi! se tânguia Buranda, luându-și din nou poziția închinăciunii.

De nervi, și mai ales de amărăciune, Ricoi nu se mai putea stăpâni. Își revărsa pe ei tot amarul pe care și-l acumulase în ultima săptămână.

- Lua-v-ar naiba de trântori. Că eu vă hrănesc, cu mâna mea, și voi nimic nu produceți! Îmi mâncați toți banii...

Biciuștii plâneau îngrămădiți unii într-alții, și nu îndrăzneau să i se împotrivească. Bulibașul arunca cu firimituri grosolane de pâine în nevastă-sa, și urla la ea din toți rărunchii:

- Mănâncă, bagă-n tine, răpciugoaso, și nu uita cine-i bou' care te hrănește!

- Nu uit, nu uit, române! se tânguia din genunchi Buranda, suportând dărburile de pâine ce-i bombardau spina-re. Iartă-ne Ricoi, iartă-ne! Milă ...

... Spre mirarea lui, Jupan îl puse la masă. Îl ospăta cu șorici și îl servea din rachiul care îi plăcea atât de mult. Mirarea lui Ricoi creștea și mai mult, mai ales că Jupan nu îl trecuse în caiet cu nicio datorie. Creștea inima-ntrânsul când cârciumarul îl chestiona despre urletele care se tot auzeau de la el din curte, mai ales că locuia la câteva case depărtare. Efectul psihologiei lui dăduse roade. Trebuia ca din cotonogelile lui să reiasă clar cine era și cine nu era șeful familionului.

- Ce ești prost, îl încuraja Jupan, pune-i la treabă, dă cu ei de pământ, să-ți aducă acasă bani, nu să-i ții tu cu toate!

- Da cum??? Că orașul e departe ca să-i trimit la cerșit ...

Jupan atât așteptase. Se apropie de Ricoi și îl lămuri oarecum în șoaptă:

- Nu trebuie să îi trimiți nicăieri. Am eu o idee. Ți-o vând, dar cu condiția să câștigăm amândoi de pe urma ei!

Ricoi se încumetă să îi cedeze lui Jupan jumătate din profituri, mai ales că i se părea o idee formidabilă ...

... Plutonierul Lăută nu se încumeta să îl transporte pe Tudor Donose la cel mai apropiat spital. Era pentru prima dată de când se ocupa de cazul cu pricina în care se apropia de conturarea unei dovezi clare, așa că făcu apel la doctorița locală ca să îi oblojească

tumefierile. Cetățeanul Donose era un martor important, iar Rambo mai avea puțin și ceda, gata-gata să spună și el adevărul. Băiatul își revenea și el din șoc și, după spusele doctoriței Blejan, nu avea nici el nevoie iminentă de spitalizare.

- Nu aveți motive de îngrijorare, domnule Donose! îl detensionează plutonierul Lăută. De mai bine de-un an avem de-a face cu rețeaua asta, iar acum îi avem în sfârșit la mână. Așteptăm să vină și o echipă din Târgoviște, ca să dăm drumul la anchetă. Dacă băiatul își dă drumul la gură, nu numai că scăpați definitiv nevinovați, dar veți primi și despăgubiri de la ticăloșii ăștia.

Tudor râdea a panaramă, și făcea eforturi ca să își ascundă durerea, pe când doamna doctoriță Blejan îl dojenea molatic să nu se mai miște. Îi cosea nara desprinsă. Îi dădu totuși voie să se exteriorizeze:

- Ce despăgubiri să primesc de la amărății ăștia? Or să-și vândă bordeiele?!

Cei trei polițiști ai satului nu îi gustau replicile acide. Erau la numai câțiva pași de a rezolva la ei în comună un mister pe care nu reușiseră să îl rezolve polițiști mai mari în rang decât ei, implicați direct de la secția din Târgoviște ...

... De vreo câteva luni, Ricoi nu își mai bătea familia atât de tare, doar pe

nevastă-sa Burabda, atunci când îi plângea aia mică, Madona. Pe cea din urmă încă nu o bătuse, că de-abia se născuse, însă nu mai avea mult, că era sătul și de toanele ei. O trimise în schimb și pe ea la muncă, cu mamă-sa cu tot. Recunoștea că mai erau la mijloc și zile dezamăgitoare, și-atunci trebuia să își mai croiască plozii din când în când cu ceva joarde, tot cu chiote de speriau satul, asta dacă erau demonizați de lene și nu îi aduceau acasă norma zilnică de bani. Dar astea erau mici și accidentale dezavantaje. De când îi vânduse Jupan pontul, și îl puseseră împreună în aplicare, lui Ricoi i se schimba de la o săptămână la alta viața. De mai bine de jumătate de an i se desființase caietul de cumpărături de la băcănie, și începuse să nu mai strâmbe din nas când Buranda îi cerea sume mai mari din fondurile alocației și a asistenței sociale. Cea mai mare mândrie a lui Ricoi era atunci când arunca cu maldărul de bani în capul și-n greabănul femeii:

-Ia, fă, de-aci parale! Ți place ce bărbat ai la casa omului?

Burandei îi plăcea, n-avea nimic de zis. Față de alți trântori din sat care nu aduceau nimic acasă muierilor, Ricoi începea să devină o adevărată procopseală la casa omului, și cel mai mare merit al acestui trai din ce în ce mai bun al lor îi aparținea lui, că el venise cu ideea. Se ruga să îi dea Dumnezeu și Maica

Domnului sănătate și bani fără număr și lui Jupan, că îi băgase într-o așa afacere. E drept că munca de jos o făcea ea și cu plozii, dar nu se putea plânge că dăduse de greu, din contră, ceea ce făceau părea uneori floare la ureche, alteori însă nu se alegeau cu nimic, și-atunci Ricoi pe bună dreptate îi lua la păruit, că era și el om, nu era mașină. Cu Regina se descurcaseră mai greu la început. Neîndemânică rău. Ori nu avea curaj, ori era stângace în ceea ce trebuia să facă, și-atunci mai bine lipsă, că numai îi încurca în misiunile lor atât de serioase. Se săturase și Ricoi și Buranda de câte vipuști și pălmoace îi trăsaseră. Dacă ar mai fi continuat cu bătaia... ar fi omorât-o de-a dreptul. Până la urmă îi găsiră un rol la care Regina se pricepea de minune: trebuia ca imediat după acțiune să plângă și să se dea de ceasul morții. Rambo prelua tot greul. Mare șiret și Rambo, își calcula cu atenție traiectoria și ... buuum ...

Toți își aveau folosul în profitabila afacere. Spre mirarea celor de la Poștă, Ricoi nu mai trecea cam de mulțisor să își ridice subvenția de la stat și alocația plozilor, așa că i se aduna bănetul și pe acolo, că de... ban la ban trage. Dar și munceau de curgeau sudorile de pe dânsii. Jupan și Ricoi erau cei cu intimidările. Ei obțineau la fața locului despăgubirile, iar împlicinații erau urgent dispuși să plătească, numai să se vadă

scăpați cât mai repede de acolo. Era și firesc, cei doi bulibași erau atât de mari, că stârneau pe loc intimidarea. Buranda se pornea pe blestemat și pe urlat de seauzea în tot cătunul. O scutura din răsuputeri și pe Madona înainte să se pună pe blesteme, de-acolo din brațe, și reușea să-i trezească și ei urletele din îmbrobodirea scutecelor. Regina scotea lacrimi amare, de toată mila, și în sfârșit își făcea și ea bine treaba.

Văzut din ochii altora, da, Rambo ducea tot greul afacerii, însă lui chiar îi făcea plăcere să se ocupe cu principala în-deletnicire. Rar se întâmpla să îl doară atunci când se arunca în fața mașinilor. Locul era ales cu intenție, acolo unde erau denivelări îngrijorătoare și nu îți permiteau să șofezi cu viteză. Acolo se arunca Rambo pe sub roțile mașinilor sau se trântea de caroserii. E drept, uneori mai greșea traiectoria lansării, mai ales când se arunca sub roțile lor, însă neatenția lui era rară. Șoferul oprea panicat. Pe capul lui sărea tot alaiul, iar de bani îl storceau Jupan și Ricoi, cu amenințarea că vor declara accidentul la poliție. Cine avea nevoie de așa ceva? Nefericirii implicați fără voia lor în excrochiere scoteau cu mărînimie banii din portofele. Cei mai panicați dădeau și bunuri numai ca să scape. Familionul nu îi ierta cu nimic. Dacă transportau varză, trebuiau și lor să le deie, cherestea, la fel, materiale de construcție, la fel, dacă făceau

curierat, trebuiau să facă pierdute niscaiva colete. Prea puțin își făceau griji cu privire la șoferii mai căpoși care refuzau să cadă în capcana întinsă și se duceau să se plângă la secția de poliție. Se mai găseau și de-aceștia, însă mai puțini. La urma urmei nici nu prea aveau cum demonstra cele întâmplute, așa că cei implicați în afacere nu prea își băteau capul cu poliția, deși știau că sunt luați în vizor, pentru că se pomeniseră cu echipa poliției din sat la ușile lor. Organele de ordine își dublaseră patrularea, un detaliu la fel de puțin îngrijorător, pentru că în tot satul aceștia aveau doar o singură mașină, și cei din minuscula secție de poliție mai aveau și alte treburi, nu numai să steie la pândă.

Adevărata amenințare pentru clanul Ricoi-Jupan era însă alta, cât se putea de reală. Dezavantajul stătea chiar în marile succes al lor. După ei au început ușor-ușor să se inspire și alții, precum ai lui Chițac, ori ai lui Antonescu, așa că accidente cu victime se înmulțiseră în cătun în ultima vreme, și cei trei polițiști ai localității nici nu se mai catadicseau să intervină. Adunau în schimb tot felul de reclamații neîntemeiate pe spatele clanurilor vizate.

Ricoi și Jupan începură și ei ușurel, din cauza concurenței, să se mute. Și o făcură prin apropierea localităților limitrofe. Așa că acum numărul multiplelor accidente de circulație se transformase

Într-un cataclism regional, și era deja un dezavantaj pentru cei trei polițiști locali, referatele forurilor județene de poliție începeau să crească, și erau acum cu agresivitate scoși la muncă. Constatară că se învâртеau în gol. Cele mai multe plângeri erau adresate clanului Ricoi-Jupan. Degeaba stăteau ei la pândă. Vizații plecau în afara comunei cu căruțele și tot familionul la cărat lemne prin pădure, iar plângerile veneau la ei la secție dintr-o cu totul altă parte, adresate unor alte clanuri, așa că bieții oameni nu mai înțelegeau nimic. Până atunci, cu nefericitul moment al șoferului Tudor Donose, când fiul lui Ricoi, Rambo, era pe calea încă nesigură să li se destăinuie și să recunoască cum decursese totul ...

... Lui Ricoi nu îi ieșea din minte halca de carne a lui fiu-su, cum se izbea de parbrizul șoferului vitezoman. Rambo era acum la poliție, iar el fierbea de-a dreptul, și nu din cauza șoferului pe care îl bătuse de își învinețise pumnii, ci din cauza prostănacului care nu își calculase bine traiectoria izbirii de mașină și care le-a periclitat misiunea. Îl aștepta să se întoarcă. Și-a pus și biciușca la îndemână. Plănuia să îl bată de să se scape pe el când s-a fi întors, ca să își bage mințile în cap și să nu mai ia vreodată aface-re în derâdere, că era la un pas să fie vârâtă în șomaj întreaga șatră ...

... Plutonierul Lăută își freca mâinile de bucurie.

- E gata să declare totul! trâmbița în camera în care stăteau ceilalți doi colegi ai lui, secretara, doamna doctoriță Blejan, și șoferul Tudor Donose.

- Haideți să-l audiem! îi îndemnă să îl urmeze.

Rambo storcea lacrimi amare, și pentru prima dată și-o întrecea în plânset pe soră-sa Regina.

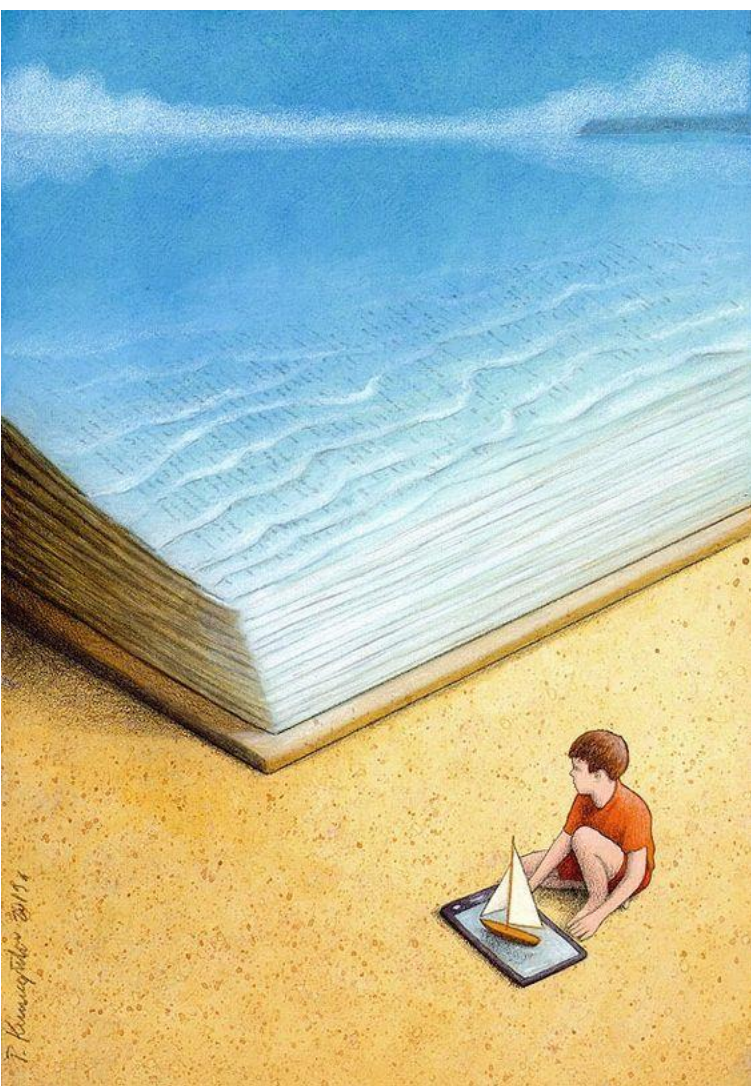
- Dacă nu aduc cota de bani acasă mă rupe cu bătaia tăticu! li se destăinuia de o bună bucată de vreme printre sughițuri. Eu mă arunc în fața mașinii, mă prefac rănit, iar ceilalți sar la bătaie. Numai că tăticu și cu nenea Jupan nu bat pe nimeni, doar îi sperie. Mămica și cu soră-mea Gina se dau cu capetele de pereți, ca să iasă hărmălaia și mai mare. Mie, lu' mămica și lu' soră-mea nu ne dă niciun ban, iau ei totul, dar măcar avem de mâncare.

- Așa, așa, spune-ne totul! îl mângâia pe creștet doamna doctoriță Blejan. Nu te teme, că nu mai are ce rău să îți faci. O să te ducem la casa copilului. Să vezi ce mâncare bună primești acolo, și ce de dulciuri - îl privea mișcată, văzându-l cum mai mușca din ciocolată printre sughițuri. O să te joci de-acum încolo cu tot felul de copii, nu va mai trebui să te arunci pe sub roțile mașinilor!

Rambo se pierdea cu firea. Începea să plângă și mai tare. Nu mai răspundea

la încurajările celor din jur să le divulge și mai multe detalii. Îi lămurii în cele din urmă, când dădu să îi sece tumultul de lacrimi:

- Da' eu vreau acasă, la mămica și la tăticu, nu vreau să dorm în altă parte. Vorbiți voi cu el ca să nu mă mai bată atât de tare, doar atât. Eu vreau să stau cu ei, nu vreau să stau în altă parte, nu vreau la casa copilului ...

PROZĂ

Intersecții paralele

MIRCEA BĂDUȚ

*„Șinele de tren se intersectează, fugitiv,
doar în gări.”*

Pe de-o parte era mulțumit că se trezise, nu de mult timp, dintr-un somn bun, pe de altă parte îl irita faptul că și acum, la sfârșitul concediului – „vacanța de toamnă”, cum îi spunea –, nu se simțea grozav de odihnit.

Gara se arăta jalnică, sau poate că doar îi părea lui așa. Însă garnitura de tren, ce apăru cu o întârziere scuzabilă, reuși să ridice moralul călătorului: era nouă și parcă avea chef de drum. Un fel de bucurie a speranței îl cuprinse la vederea trenului, și abia reuși să-și „canalizeze” zâmbetul spre interior.

Se urcă în vagon cu o mișcare vioaie, sportivă. Un nou gând de bucurie reținută îi atrase atenția că vagonul este ne-compartimentat: se simțea mai bine într-un astfel de vagon plin decât într-un compartiment pe jumătate ocupat. În timp ce-și lua de pe umăr geanta de voiaj, înregistră, fără să privească concret în jur, că erau destule banchete goale. Se

îndreptă spre una mai centrală, își puse geanta pe suportul de sus și rămase în picioare, privind pe fereastră. Trenul se puse imediat în mișcare. Deh, gară mică...

Oftă mulțumit și se așază pe banchetă întorcându-se cu o mișcare destul de lentă ca să poată arunca o privire circulară în jur.

Se putea lăuda (dar nu prea avusese prilejul) cu o memorie vizuală a chipurilor foarte funcțională. Acum, chiar gândul acesta de orgoliu reuși să-i atenueze – în chiar fracțiunea de secundă permisă de continuitatea privirii circulare peste ceilalți călători – emoția recunoașterii unui chip feminin: o fostă colegă de facultate.

Gândind că nu s-a dat de gol, continuă să privească în jur și apoi pe fereastră. Ca oricare dintre călători. Un străin printre străini. Apoi, când presupuse el că ar părea celorlalți firesc, hoinări cu privirea din nou prin vagon, și putu astfel să analizeze persoana care-i provocase acea dulce panică.

Femeia aproape că nu se schimbaseră deloc. Totuși, aerul cumva inocent îi fusese înlocuit de o seriozitate ușor melancolică, iar bărbatul își spuse că timpul nu lucrase tocmai corect cu ea. În sensul că arăta mai bine acum.

Chiar dacă fizionomia nu îi putea fi incriminată prin nimic, nu era totuși genul de femeie frumoasă, atrăgătoare. În

general putea trece neobservată de bărbați. Lipsă de feminitate? „De fapt, gândi bărbatul, are o feminitate reținută, și poate tocmai de-asta...”

Până la urmă descoperi ce-i poate reproșa. Sau ce ar fi vrut el, în libertatea lui disprețuitoare, să sancționeze: femeia era însoțită de o fetiță de vreo patru ani.

Călătorul rămase mult timp cu privirea asupra fetei: îi aducea aminte de fosta colegă într-un mod aproape hipnotic.

„Va crede că sunt prost crescut!” își zise bărbatul retrăgându-și lent privirea spre geam în clipa în care femeia îl surprinse contemplându-i pierdut fetița. „De fapt, ai dreptate, draga mea, dar nu uita că am fost autodidact!”, își încheie el gândul, de data asta bine direcționat. Încercă să se uite pe fereastră, dar probabil că nu văzu nimic – era deja supărat pe viață și pe el.

Femeia îl observase și-l recunoscuse încă de la intrarea în vagon, iar revederea îi adusesese o bucurie și o emoție suspecte. Dar, fie că el nu putea citi foarte bine pe chipul unui om, fie că ea avusese timp să-și recompună expresia până să fie privită, bărbatul nu a realizat că în ea tocmai reînviaseră anumite sentimente. Sentimente a căror cunoaștere i-ar fi putut schimba destinul...

De asemenea, tânăra femeie a ghicit că el a recunoscut-o de la început, iar

apoi surplusul de emoție ce o cuprinsese văzându-l cum îi privește fetița îi adusesse pe chip o prospețime ce o făcea și mai asemănătoare fostei studente. Îi reveni astfel și o parte din inocența ce-i plăcuse lui odinioară.

Gânduri multe se agitau ca o promisiune în capul tinerei mame, luptându-se cu blazarea și prejudecățile de femeie deja formată. Se înfiora și se înfricoșa de puterea gândurilor ce-i veneau din trecut, din tinerețe.

Fără să vadă nimic, privirea lui rămăsese fixată undeva pe geam. Într-un târziu reuși să observe, în colțul propriului câmp vizual, cum tânăra mamă se apleacă și-i spune ceva copilei. Peste agitația de până atunci a fetiței, atenția cu care aceasta își asculta acum mama îl surprinse pe bărbat. Apoi, când văzu și privirea inteligentă de copil ce se bucură orgolios de o încredere neobișnuită, fu aproape sigur de ceea ce avea să se întâmple, și o urmări cu privirea pe fetiță până ce ajunse aproape de el.

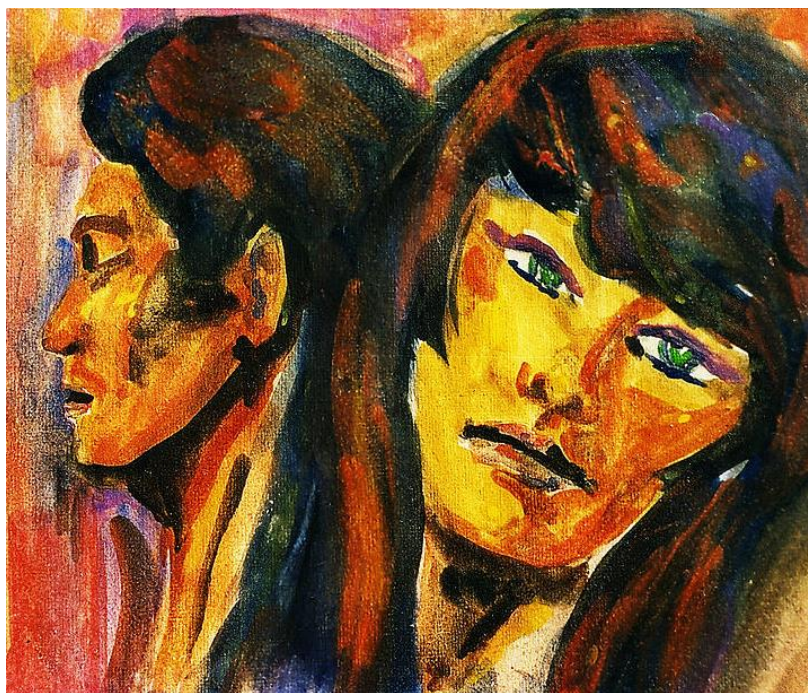
– Tlenu melge în colo, și tu stai cu spatele să plivești în ulmă, nu?

Câteva clipe atenția bărbatului se pierdu în nicăieri. Se surprinse aproape bucuros că nu este indignat pe sine pentru faptul că, în loc să fie atent la ce îl întreabă fetița, el reținuse doar pronunția ei infantilă.

Așezându-se atunci pe bancheta goală din fața lui, tânăra femeie zâmbi parcă ghicind ce se întâmplă în mintea bărbatului. Chipul ei luminos atrase și privirea atentă a fetiței. Apoi, venită parcă după străbaterea unor anevoioase labirinturi, se auzi vocea bărbatului – egală și obosită:

– Îți seamănă de parcă ai fi făcut-o singură.

Oricine ar fi găsit, în spatele acestor cuvinte, o maliție nepotrivită. Însă femeia îl cunoștea prea bine, sau, mai corect spus, îl regăsea așa cum îl știuse și îl plăcuse, și își zise că a rămas același om lipsit de necesara ipocrizie socială. „De știi să ai încredere, îi poți citi totul pe chip!”

Și se înciuda că tăcerea se pusese ca un dialog intim între ei, un dialog în care se spun multe, se spune totul. Era

tulburată de cele aflate astfel, și se temea că, da, totul ar putea fi la fel cum a fost și n-a fost cândva.

Simți că trebuie să se impună gândurilor, să le alunge cumva. Se gândi și găsi rapid ceva ce credea ea că ar fi cea mai bună formulă:

– Te-ai căsătorit?

Tăcerea lui o făcu până la urmă să-și muște buzele. De fapt, fusese aproape sigură că nu, iar faptul că el tăcea în continuare o determina să se simtă „pe poziții de instabilitate”: nu, nu era căsătorit, și – cu toată neatenția lui, neatenție ce era acum mai mult o diluare în sine – el a simțit, printr-un mecanism pe care ea i-l bănuia doar, că nici femeia nu mai este căsătorită.

Într-adevăr, concluzia aceasta ajunsese la el, dar bărbatul n-a luat-o în seamă, a lăsat-o acolo, în colțul unde se și formase.

Mult timp nu mai privi decât agitația fetei pe lângă mamă, fără să vadă și să audă de fapt nimic.

– *Mama spune că sunt ulâtă!*

Fără să-și destindă mușchii feței, bărbatul ridică pentru prima oară privirea în ochii femeii și spuse cu aceeași voce egală:

– Cândva ai fost pentru mine cea mai frumoasă.

(4 septembrie 1989)

* * *

La nevoie aş putea spune că nu-mi pasă de vecinii mei de compartiment și de conversația lor frivolă, dar cred că aş minți puțin. Ei văd bine că vreau să învăț, că doar nu pentru a arăta că sunt studentă am scos cursul de „Economie și comerț”. Mă rog, e adevărat că le-am surprins anumite priviri admirative, dar cu adevărat recunoscătoare le-aș fi dacă ar face și liniște.

Ceea ce mă bucură este că în timp ce gândesc toate acestea deja am început să învăț, adică să transcriu cursul pe caietel. Din memorie! Sunt într-o pasă formidabilă: creionul aleargă nebunește pe foaie, parcă în ciuda glasurilor tot mai frenetice ale călătorilor. E încă bine că le sesizez doar ca pe un fundal.

Dar iată ce coincidență! Tipul care s-a oprit pe coridor în fața compartimentului la plecarea trenului din gara anterioară a scos un caiet și încearcă să învețe stând în picioare. Ar putea fi student. Și, dacă n-ar fi așa de plouat, ar fi chiar interesant. Nu, nu! Plouat la propriu, pentru că afară așa plouă. Mă rog, treaba lui! Mie îmi alunecă teribil creionul pe foaie și trebuie să profit de asta. Dacă reușesc să „storc” până la G. și cea de-a doua parte a cursului e perfect.

Ori de câte ori am avut iluzia că pot face simultan două lucruri – ca acum, când, după ce „dictez” fraza creionului, gândurile o iau razna –, „presiunea” a

crescut cu doi-trei milimetri coloană de orgoliu. Chiar și expresia asta, inventată ad-hoc, îmi pare interesantă.

Pentru că între timp s-au mai eliberat din locuri, tânărul de pe culoar a intrat, s-a așezat în colțul opus al compartimentului (opus mie!), s-a făcut comod – un pic mai mult decât se poate face la clasa a II-a – apoi și-a reluat fără entuziasm lectura. Cred că, în liniștea instalată acum, mișcarea creionului meu îl asigură pe noul venit că sunt foarte ocupată și nu bănuiește că îl studiez. Da, după aroganța reținută aș spune că-i student, iar după schemele pe care le văd pe un colț al caietului îl suspectez vinovat de o facultate tehnică.

Mamă, și ce chef are să învețe! Deseori privirile îi părăsesc schemele tehnice și poposesc, oarecum pierdute, pe picioarele mele. Nu, nu este acea „admirație carnivoră”, cât mai degrabă o simplă apreciere. Ar trebui să mă irite, dar parcă felul în care o face mă reconfortează, îmi dă încredere...

Dumnezeule! Încredere în ce!? Cred că sunt obosită... Mersul cu trenul întotdeauna mă turmentează.

Ultimul pasager din compartiment, în afara studențimii, se pregătește să coboare. Așa că, existând „pericolul” de a rămâne singuri, trebuie să nu-mi încetinesc ritmul de învățare.

Iată, de acasă am umplut aproape șapte pagini. Cu scris mărunț și cursiv! Dar nu frumos, pentru că nici la cursuri, unde scriu mare și cursiv, nu iese grozav. Probabil din cauza vitezei...

Aa! Studentul și-a lăsat caietul deoparte, și, desigur, când îi voi întâlni privirea, va avea să-mi spună ceva.

– Când ai examenul?

Nici nu m-a mai întrebat dacă sunt într-adevăr studentă. Hm! Dacă n-ar arăta așa blazat aș zice că-i prea sigur pe sine, însă nu m-ar mira să nu fi întrebat din lene.

De fapt, nu numai asta mă preocupă: îi răspund că poimăine este confruntarea și că-i primul examen din sesiunea asta, și – în același timp – îl analizez.

Urmează – după cum era de așteptat – să mă întrebe la ce facultate, pentru ca apoi să-l întreb și eu același lucru. Fie am stat prea mult singură acasă învățând, fie că așa arată configurația actuală a astrilor zodiei mele, cert este că bucuria dialogului mă face să nu mă împotrivesc mersului discuției. Și se întâmplă un lucru minunat, un fel de *feed-back cu reacție pozitivă* (ce face, Doamne, toceala din copii!): studentul observă strălucirea de bucurie din ochii mei, este plăcut surprins și – la rândul lui – pare a trăi ceva asemănător. Astfel că, bazându-se pe aparențele unui contact de bun augur, conversația ajunge, sub conducerea inspirată a politehnistului, de la

banalitățile curente ale școlii până la mai elevatele sfere spirituale.

Amândoi suntem dornici de a vorbi cât mai mult: a trecut deja o jumătate de oră, mai avem în față aproape o oră, dar simțim că ar fi insuficient pentru câte am avea să ne spunem. Este pentru mine realmente o cavalcadă de senzații. Iar felul lui de a fi mă face să nu mă simt jenată de valsul cuvintelor...

Aa! Uite! Băieții nu pot vorbi despre fericire fără să lase impresia că fac curte (și deseori o fac!), iar asta îi stânjenește. El – fie că este de un fair-play neobișnuit, fie că simte o anume incompatibilitate între noi (hmm!) – vorbește la fel de firesc ca până acum. Și când spune despre fericire că e greu nu atât de întâlnit cât de păstrat, o face în așa fel, și privește astfel, încât parcă o văd la un pas de noi, cu puțin lipsind să facem gestul de a o prinde.

Este un carusel de gânduri și idei vorbirea lui, iar eu parcă răspund și intervin după legi exterioare voinței mele. Dar niște legi de armonie...

Reușesc cu greu să mă sustrag inerției și – într-una din scurtele pauze când ar fi trebuit să ne gândim la cele spuse, pentru a participa la completarea ideilor – nu mai sunt corectă și cuget aiurea. Mă gândesc că, dacă tipul ar arăta mai aproape de modelul cum mi-am închipuit eu alesul, m-aș îndrăgosti irevocabil. Dar nu! Se potrivește așa de bine

felul lui de a fi cu înfățișarea, încât nu le pot separa oricâtă imaginație aș consuma. Iar ce va fi?... Acum știu doar că îmi place să-l ascult, să-i simt ideile...

Îmi spune că oamenii sunt condamnați, ...(de cine? de Creator?!), hmm! Omenirea este condamnată să se tot învârtă în cercuri. Aș vrea să cred că nu-nțeleg, dar nu e așa, chiar mă șochează faptul că, fără a aștepta o argumentație explicită, sunt deja convinsă de cele spuse. Așa că nu mai are nici un rost să-l întreb cine a semnat teribila condamnare.

Iată și argumentația, dar nu așa (plictisitoare) cum mi-aș fi imaginat-o, ceva despre antropologie și istoria civilizației, ci bazată – pare că mi-ar spune tânărul – pe ceea ce putem simți aici, lângă noi.

Chiar dacă nu o recunoaștem, alergăm toată viața după fericire, suferind și chiar plângându-ne că nu o întâlnim. Și când se întâmplă ca fericirea să apară – în fața noastră, în stânga sau în dreapta – vom trece pe lângă, o vom ocoli, sau îi vom întoarce spatele, găsind – cu ajutorul gratuit al unui instinct pe cât de discret pe atât de hain – suficiente motivații intrinseci să credem că a fost o amăgire, un semn de circulație, o pasăre, un abțibild, un trecător! Nu, n-ar trebui să ne speriem, să deschidem tratatele științifice sau cărțile de rugăciuni. Pentru că așa suntem făcuți (de către cine? de

Creator!?)... să avem o hiper-funcțională doză de neîncredere nativă, pe măsura puternicului instinct de socializare.

Dialectică!? Pe dracu'! Doar o contradicție inhibitoare.

Cam așa a gândit și a vorbit studentul. Acum tace de câteva secunde, și nici eu nu mai spun nimic, pentru că acum nu pot. Nu pot crede că ar putea fi altfel!

Dumnezeule! Ce e cu mine? Despre câmpii pe care-i bat acum cu studentelul de față nu mi-am imaginat până astăzi, și totuși îmi plac și îi accept.

Mă pune pe gânduri această lipsă a instinctului de apărare, faptul că accept ușor ideile astea cam sceptice, de parcă – lucrul cel mai ciudat – sunt ale mele, parcă ar fi germinat până acum neștiute în mine și ar fi venit vremea culesului.

Simt că nu vom mai vorbi despre asta. Și așa se întâmplă. Conversația se reia și eu asist imponderală la țâșnirea altor idei. Ar trebui să mă tem, dar sunt prea comodă să rup vraja. Sau sunt curioasă să văd unde mă poartă ea. Și parcă nu-i atât curiozitate, cât speranță...

Sărim de la un subiect la altul, vorbim multe, din nou despre școală, examene, muzică, despre cărți. Studentul se pregătește să coboare (cu două stații înaintea mea, la căminele de la intrarea în oraș) și totuși nu încetează a-mi vorbi despre fel de fel de lucruri, așa că numai după ce am rămas singură în compartiment, și îi simt golul, îmi amintesc și

pornesc imediat după el pe coridorul vagonului.

Îl ajung. Culoarul este pustiu și oarecum întunecat de înserare. Pentru că încă nu-mi găsesc cuvintele, îmi zâmbeste. Amuzat și parcă cu regret, în clipa ce se dilată leneș.

– Numele meu este Oana.

Nu termin bine că el și face gestul de a-mi pune degetul pe buze: să nu spun nimic. Surâsul i se topește, apoi pe chip îi apare primul fals – încruntarea.

– Numele meu oricum l-ai fi uitat peste o săptămână.

Trenul se pornește imediat, și rămân singură, cu senzația că a spus răutatea asta doar pentru ca eu să suport mai ușor despărțirea...

(1-6 august 1990)

* * *

Figura directorului îmi inspirase încredere chiar înainte de a-l fi auzit vorbind. Imediat apoi încrederii i s-a adăugat admirația: admirația pentru cum făcea față problemelor ce-i soseau continuu – sub forma apelurilor telefonice sau a câte unui cap vârat discret-insistent pe ușă –, și încă având mereu o urmă de zâmbet, deseori nevăzut pentru subalternii cu care colabora. (Am zis „colabora”, nu „îi conducea”!)

Hm. De când nu mai lucram la Departamentul Cultură mi se întâmpla rar să admir pe cineva...

Dacă n-aș fi epuizată de aceste ultime zile de lucru, directorul acesta mi-ar putea lesne citi impresiile pe față. Desigur, nu i-ar folosi la nimic: îl simt incompatibil cu o astfel de speculă. Pe deasupra, arată destul de bine ca să nu-l atragă o femeie de vârsta lui, ci să spere firesc la una mai tânără.

Dar această ultimă concluzie am extras-o mai mult din ideile mele preconcepute decât din analiza făcută pe loc tipului. Mă rog! Îi mulțumesc pentru sprijinul de care aveam nevoie și mă ridic brusc din fotoliu pentru a nu-l lăsa să se implice mai mult în rezolvarea problemei mele. Asta mă reconfortează: nu mi-ar fi plăcut ca pentru un interviu oarecare să dereglez ritmul de vârf al întreprinderii.

Și, în plus, îmi place să pornesc cu date puține, sperând astfel să diminuez influențele nepotrivite. Etica meseriei? Cred că acum sunt destul de blazată pentru a o numi mai degrabă obișnuință.

Băieții din echipă mă reperează și pornesc – cu întreg „harnașamentul” – înainte de a le face eu vreun semn. Operativitatea aceasta a fost primul lucru care mi-a plăcut în acest departament TV. Și-mi vine în minte întrebarea: dar ce altceva mi-a mai plăcut? Răspunsul

răutăcios îmi pare un semn al oboselii, așa că îl alung din gând odată cu întrebarea.

Strecor în buzunarul jachetei bucățița de hârtie pe care mi-a dat-o directorul și apoi îmi dau seama că nici măcar n-am citit-o. Ia să vedem ce-mi amintesc fără ajutorul ei!

– Sectorul „Automatizări industriale”. Secția „Echipamente incrementale”! A fost un efort să le memorez.

– Vă rugăm, multă operativitate! Înainte de a ne întoarce trebuie să alimentăm.

Pentru colaboratorii mei actuali a devenit o angoasă consumul ridicat al camionetei de reportaj (sau poate micimea rezervorului). Nu zic nimic, dar le-o promit în gând.

– Deci, pe cine facem astăzi erou?

Îmi amintesc că, nou venită în echipă, răspundeam la această întrebare colocvială cu „munca și inteligența!”, pentru ca apoi – după ce băieții amuțiseră – aparatura tehnică să se încăpățâneze în a nu funcționa. Stricasem acea zi considerând că-i oportun să-mi afirm principiile pe teren. Seara – meditând la ceea ce încă „nu era greșala mea” – mi-am adus aminte de John Galsworthy, cel ce pusese în gura unui personaj constatarea că „mărturisirea sentimentelor le poate distruge”, și cel care avea să mă împace astfel cu băieții din echipă. Și cu toată lumea...

Așa că răspund acestei întrebări – pe care am început să o asimilez ca pe un start într-o cursă de patru sute de metri plat – clarificându-mi totodată propriile idei:

– Directorul spune că nu e chiar un geniu tehnic, totuși întreaga secție este proiectată și stăpânită de acest relativ tânăr inginer. Nu i-am reținut numele, nici nu-mi amintesc să-l fi auzit, însă nu pot uita ce mi s-a spus: atunci când i se permite totuși un concediu de odihnă sunt nevoiți să trimită întreg personalul secției în vacanță! Cred că-i riscant să accepți asemenea dependențe, însă directorul nu gândește la fel: vrea să creadă că nu pot exista accidente sau incapacități de lucru pentru oamenii săi. Este, în fond, o problemă de încredere; o abordare optimistă.

© Robert R Splashy

Camermanul – singurul din echipă care lucrează dintotdeauna în acest departament, și e cel mai în vârstă – îmi atrage atenția cu voce calmă:

– Fă o mică economie de cuvinte până ne instalăm! Cine știe cât te mai ține intuiția asta care-ți dă voie să începi interviul fără preparative. Mai ales după ultimele zile...

Zile a căror oboseală îmi impuneam să o ignor, în ciuda faptului că parcă fiecărei celule din corpul meu i se dezvoltase o guriță mare cu care urla neauzită.

„Trebuie să te ajuți singură!” îmi spuneam în timp ce terminam de rememorat traseul care ne-a adus la intrarea în sector.

Nu mă voi împăca niciodată cu imensitatea halelor industriale. Întinderea, înălțimea și structurile gigantice ale tavanului subjugă imediat privirea îngrozită. Astăzi mă salvează graba aproape cadentată a băieților din echipă.

Nu ne stingherește nimeni, așa că ajungem și intrăm în secție. Aici, densitatea de instalații mă face să cred că este mai degrabă o magazie. Însă totul funcționează: lucrătorii nu par să fie sufocați, ci mai degrabă însuflețiți. Sunt de toate vârstele și doar puține femei. Unul dintre ei trece pe lângă noi, și chiar înainte de a-l întreba ceva concret ne arată cu mâna spre un punct de supraveghere

imens, suspendat parcă deasupra întregii secții.

Pentru mine este ușor să urc scările metalice, dar desigur că pentru băieți aparatura este incomodă. Ajungem și întrăm hotărâți. Înăuntru nu este nimeni, și – față de imaginea obișnuită a unui astfel de „loc de muncă” – aici mă surprinde înghesuiala: o îngrămădire oarecum diversă ce mă face să mă întreb câți oameni normali ar fi necesari ca să le poată cuprinde pe toate cu mintea.

În timp ce băieții caută prizele și-și adaptează aparatura, mă apropii de geam spre a constata că de fapt secția este gigantică în raport cu acest... cuib, perspectiva de aici nefiind chiar așa de cuprinzătoare. Mă întorc concluzionând că a fost suspendat mai degrabă pentru a economisi spațiul util de la sol. Ce mai, este biroul unuia ce se hrănește cu electronică și căruia altceva i-ar provoca indigestie! Nici un obiect din interior nu încearcă să îmbuneze, să dezindustrializeze cușca asta...

Faptul că dau vina pe oboseală mă ajută să trec peste slăbiciuni. Recunosc în jurul meu osciloscoape, periferice de calculatoare, display-uri, panouri de control, generatoare, dar sunt și foarte multe nebotezabile. Zâmbesc reconfortată pentru că aflu, undeva în spatele ușii, o micuță menghină. Covârșită de ceea ce am văzut până acum, îndrăgesc imediat antica unealtă și sunt gata să mă

apropii să o mângâi, când aud lângă mine:

– Noi suntem gata. Chemați-vă omul!

Mă apropii de pupitre și descopăr, printre interfoane, un buton reprezentativ pe care-l apăs cu hotărâre și speranță. Zgomotul de fond ce inundă încăperea nu e deloc intens, dar – nu știu de ce – îmi amintește că azi iar am băut cafea. O voce, oarecum filtrată de difuzoare, mă ajută să mă adun:

– Se pare că am musafiri!... sunt reținut de o mică defecțiune... dar care este problema?

– Suntem de la televiziune! Departamentul „Știință și industrie”. („Pozitivii!”, îmi vine în gând apelativul ironic.) Se pare că a sosit rândul dumneavoastră!

– Mă scuzați, voi termina aici în mai puțin de zece minute, și apoi vă stau la dispoziție! Numai că...

Această ezitare, și tonul pe care l-a avut, m-au pus pe gânduri. De parcă aş recunoaște vocea, de parcă aş simți o chemare subliminală. O rezonanță de ceva adânc...

Nu! Deseori când sunt obosită sensibilitatea îmi domină rațiunea și mă face să vibrez aiurea la propriile refulări. Așa că nu!

– Nu vă temeți, se pare că toate sunt de partea dumneavoastră. Vă veți descurca admirabil! Vă așteptăm sus!

Am închis contactul radiotelefonului fără să fiu convinsă. Nici nu-mi puteam defini de ce anume ar trebui să fiu convinsă, însă eram tulburată de reacția ce de-abia reușisem să mi-o cenzurez. Dar reușisem oare?!

M-am decis să las deoparte sensibilitățile subiective și am privit în jur. Băieții terminaseră și mă priveau întrebători: „Ce mai urmează?”

Și a urmat un zgomot de fond în radiotelefon, același de mai devreme, precedând aceeași voce, însă mai obosită de data aceasta:

– Și eu ce ar trebui să spun?

Privirile băieților au început să mă ocolească, căutându-și brusc câte un obiect de preocupare. Zgomotul de fond a dispărut, iar eu încă nu zisesem nimic...

Nu am mai zăbovit să analizez dacă sunt furioasă pe această inhibiție a geniului constructor sau pe mine însămi, și am spus băieților – cu o voce mai degrabă înfrântă decât furioasă – să strângă totul. Au stat puțin privindu-se stingheriți de această ușurare (venită dintr-un moft reprobabil în condiții normale), iar apoi au adunat în grabă totul: cabluri, lumini, audio-recorder, video-cameră.

Am surâs gândindu-mă că-mi plătesc abandonul cu această amărâtă

consolare: după zilele grele avute, meritu să plece mai devreme în week-end.

La ieșirea din întreprindere, dându-mi seama că mă va moleși de tot căldura camionetei, m-am hotărât să o vizitez pe mama. Așa că i-am cerut colegului care conducea mașina să oprească: aveam drumul în sens invers celui ce-i ducea pe ei spre familie.

Am ajuns la gară și m-am instalat într-un tren aproape pustiu, a cărui garnitură s-a pus în mișcare imediat ce m-am așezat.

Am zâmbit gândind că trenul pe mine mă așteptase. Dar mi-am dat seama că este doar un gând-refugiu și că, deocamdată, – orice aș face – nu pot scăpa de ideea eșecului de astăzi.

Oboseala își bătea joc de mine, reproșându-mi că merg la mama să mă descarc de probleme...

Degeaba! Încercam să-mi spun că a fost un simplu reportaj ratat: șeful nostru e prea înțelept ca să ne impună un plan cantitativ; băieții din echipă vor ajunge acasă mult mai devreme...

„Numai că... nu merge! Hm. Cam așa a gândit și inginerul acela. Ciudat, încă nu are un nume!”

Așa mi-am adus aminte de hârtiuța de la director, pe care o scot acum din buzunar.

Despăturită, ea îmi dezvăluie un nume pe care cândva doream să nu-l uit niciodată și pe care totuși l-am uitat.

Numele celui care, în urmă cu ceva ani, îmi oferise întreaga lui iubire, fără să mi-o poată totuși declara vreodată; numele celui de la care orgoliul m-a împins odinioară să cer declararea unor sentimente care – chiar și nenumite – ar fi făcut fericită orice femeie.

Numele celui care, odinioară – la despărțirea a cărei vină o port cu mine – nu a avut de adăugat decât:

„– Și eu ce ar trebui să spun?”

*

Mai sunt cam două ore de mers cu trenul.

Nu plâng. Simt un mare gol în mine și merg la mama.

(11 martie 1991)

